Előterjesztés

Tárgy: A helyi jelentőségű védett természeti területek és természeti emlék védettségének fenntartásáról és természetvédelmi kezelési tervéről szóló önkormányzati rendelet megtárgyalása
Készült : A cseszneki képviselő-testület 2025. március 20-i ülésére
Előadó: Trieblné Stanka Éva Renáta polgármester
Készítette: Gyimesiné Bognár Enikő jegyző

Tisztelt Képviselő-testület!

A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Törvényességi Felügyeleti Osztálya a VE/53/534-38/2024. és a VE/53/534-45/2024. számú szakmai segítségnyújtása keretében jelezte, hogy a hatályos természetvédelmi tárgyú rendeletek, a:

- a Csesznek 036/1hrsz-ú területen álló Gerendavágási öreg bükkfa – helyi jelentőségű természeti érték - védetté nyilvánításáról szóló 8/2003.(VI.26.) rendelet
- a helyi jelentőségű védett természeti területek védettségének fenntartásáról szóló 14/2007.(XII.10.) önkormányzati rendelet
- a helyi jelentőségű természeti területek természetvédelmi kezelési tervéről szóló 13/2014.(XII.10.) önkormányzati rendelet

nem felelnek meg a hatályos jogszabályi környezetnek.

A szakmai segítségnyújtás alapján összeállításra került az új rendelet-tervezet. A rendelet-tervezet egy rendeletben szabályozza a helyi természetvédelmi területek és természeti emlék kijelölését, valamint azok természetvédelmi kezelési tervét.
A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 55. § (2) bekezdés alapján a rendelet-tervezet véleményezését kértük a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságtól. A Nemzeti Park Igazgatóság néhány észrevételt tett a tervezettel kapcsolatosan, melyek figyelembe lettek véve a kezelési terveknél.

A rendelet-tervezet mellékletét képező kezelési tervek részletesek mindenre kiterjedőek, a benne foglalt javaslatok segítik, hogy a helyi jelentőségű védett természeti területek és természeti emlék értékei megóvásra kerülhessenek, az utókor számára megőrizhetővé váljanak.

Tisztelt Képviselő-testület!

Kérem, hogy a rendelet-tervezetet megtárgyalni, és arról dönteni szíveskedjen.

Csesznek, 2025. március 18.

Trieblné Stanka Éva Renáta
polgármester

ÖNKORMÁNYZAT CSESZNEK

Előzetes hatásvizsgálat a rendelethez

A rendelet-tervezetben foglalt szabályok várható hatásai a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Jat.) 17. §-a szerint:

1. A jogszabály társadalmi, gazdasági, költségvetési hatásai
A helyi jelentőségű védett természeti területek és természeti emlék védelme a helyi társadalom és a jövő generációi számára is kiemelt jelentőségű. Közvetlen gazdasági, költségvetési hatása nincs.

2. A jogszabály környezeti és egészségi következményei

A rendelet-tervezetnek környezeti és egészségi következményei nincsenek.

3. A jogszabály adminisztratív terheket befolyásoló hatásai, elmaradásának várható következményei

A rendelet-tervezetnek adminisztratív terheket befolyásoló hatásai nincsenek. A magasabb szintű jogszabályoktól való eltérés a jogszabályi hierarchia alkotmányos elvárásának sérelmét eredményezi.

4. A jogszabály megalkotásának szükségessége:

Jelenleg hatályos rendeletek nincsenek összhangban a magasabb szintű jogszabályokkal, az új rendelet megalkotásával az összhang létre jön.

5. A jogszabály alkalmazásához szükséges személyi, szervezeti, tárgyi és pénzügyi feltételek:

A rendelet-tervezet elfogadása többlet személyi, szervezeti, tárgyi feltételt nem igényel.

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

8229 Csopak, Kossuth u. 16.
Telefon: 87/555-260
Fax: 87/555-261
E-mail: bfnp@bfnp.hu
BFNPI KRID: 545266339

BALATON-FELVIDÉKI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG

Ügyiratszám: 1321-2/2025

Ügyintézőnk: Sinka Gábor ☎ 30/491-0063
Ügyintézőjük:
Trieblné Stanka Éva Renáta ☎ 88/585-320

Tárgy: ügyféli nyilatkozat a Csesznek Községi Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi jelentőségű védett természeti területek és természeti emlék védettségének fenntartásáról és természetvédelmi kezelési tervéről
Melléklet: -
Hivatkozási szám: BKÖH/380-5/2025.

Csesznek Községi Önkormányzat
8419 Csesznek, Vár út 42.
E-mail: csesznekonkormanyzat@gmail.com

Trieblné Stanka Éva Renáta Asszony
Polgármester
részére

Tisztelt Polgármester Asszony!

Önkormányzatuknál a BKÖH/380-5/2025. ügyiratszámon a hatályos természetvédelmi tárgyú helyi rendeletek felülvizsgálatával kapcsolatos eljárás folyik. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 5.§-a alapján tárgyi ügyben a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, mint ügyfél az alábbi nyilatkozatot teszi:

- A Természetvédelmi Kezelési Tervekben javasoljuk összhangba hozni a fejezetek számozását az alfejezetek számozásával, hogy a dokumentum egységes szerkezetű legyen.
- A Természetvédelmi Kezelési Tervekben (mindegyikben) javasoljuk egységesíteni a fakitermelésekre és cserjeirtásokra vonatkozó időbeli korlátozásokat az alábbiak szerint:
  „A helyi jelentőségű védett természeti területeken a fakivágás, a cserjeirtás és ezekhez kapcsolódó tevékenységek (anyag mozgatás, felkészítés, kiközelítés, deponálás, darálás, stb.) csak a madarak költési és fióka nevelési időszakán kívül október 1 és február utolsó napja között végezhetők. A talajréteg és a lágyszárú növények védelme érdekében, a faanyag mozgatása során vonszolásos közelítés csak fagyott és/vagy hóval borított talajviszonyok között végezhető."
- A Természetvédelmi Kezelési Tervekből (mindegyikből) javasoljuk törölni a gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok közül az alábbit:
  „A fakivágás, a faanyag mozgatása és felkészítése, csak vegetációs időszakon kívül, téli időszakban (december 1-jétől február 28-ig), fagyott és havas talajviszonyok mellett szabad elvégezni."
- A Gerendavágási Öreg Bükkfa Helyi Jelentőségű Védett Természeti Emlék Természetvédelmi Kezelési Tervében Javasoljuk előírni az alábbiakat:
  „A Gerendavágási Öreg Bükkfa védelme érdekében, a faegyed 30 méteres körzetében az erdőgazdálkodási tevékenységek (fakitermelés, véghasználat, erdőművelési munkák, gyérítések) során biztosítani kell azt, hogy a faegyed körül mindig fennmaradjon olyan korú és méretű erdő / faállomány, amely képes a faegyed törzsének árnyékolására, valamint az esetleges széltörések ellen is védelmet nyújt. A véghasználat során legalább 30 méter sugarú körön belül szükséges az idős erdőállomány fenntartása."
- A Várhegy Helyi Jelentőségű Védett Természeti Terület Kezelési Tervében javasoljuk a gyepes élőhely kezelésére vonatkozó előírás módosítását az alábbiak szerint:

„A gyepes élőhely évente 2-4 alkalommal, kézi módszerrel kaszálható vagy legeltethető, legeltetés esetén kerülendő a gyepterület túllegeltetése."

- A fajok védelméről szóló 7.2. fejezetben a fásszárú növényállomány kezelésével kapcsolatban a határidőket kérjük a fentebb már említettek szerinti egységes időkeretet alkalmazni az alábbiak szerint:
  „A helyi jelentőségű védett természeti területeken a fakivágás, a cserjeirtás és ezekhez kapcsolódó tevékenységek (anyag mozgatás, felkészítés, kiközelítés, deponálás, darálás, stb.) csak a madarak költési és fióka nevelési időszakán kívül október 1 és február utolsó napja között végezhetők. A talajréteg és a lágyszárú növények védelme érdekében, a faanyag mozgatása során vonszolásos közelítés csak fagyott és/vagy hóval borított talajviszonyok között végezhető."

Tisztelettel kérjük a nyilatkozatunkban foglaltak megfelelő mérlegelését.

Az ügyféli nyilatkozat kialakítása során figyelembe vett jogszabályok:
- 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről),
- 31/1997. (IX. 23.) KTM rendelet (a Balaton-felvidéki Nemzeti Park létesítéséről),
- 625/2022. (XII. 30.) Kormányrendelet a természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről.

Az ügyfélinyilatkozatot összeállította: Sinka Gábor természetvédelmi őr

Jelen levél kizárólag elektronikusan kerül továbbításra!

Csopak, 2025. március 18.

Tisztelettel:

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Csopak 1.

Bende Zsolt
igazgató

Kapják: 1. Címzett e-mailben: csesznekonkormanyzat@gmail.com
2. Irattár – helyben

Csesznek Község Önkormányzata Képviselő-testületének ../2025. (III. ....) önkormányzati rendelete

a helyi jelentőségű védett természeti területek és természeti emlék védettségének fenntartásáról és természetvédelmi kezelési tervéről

[1] Csesznek Községi Önkormányzat elkötelezett a helyi jelentőségű védett természeti területek és természeti emlék értékeinek megóvásában, ezért a kiemelt oltalmat igénylő földtani, vízrajzi, növénytani, állattani tájképi és kultúrtörténeti szempontból vagy más közérdekből védelemre érdemes helyi jelentőségű természeti területek és emlék védelme céljából.

[2] Csesznek Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdés b) pontjában, 24. § (3) bekezdés b) pontjában és a 36. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 62. § (2) bekezdésében és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 11. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság véleményének kikérésével a következőket rendeli el:

1. A rendelet hatálya

1. §

E rendelet hatálya kiterjed Csesznek Község közigazgatási területén lévő valamennyi természeti területre, amely külön jogszabály alapján nem áll védelem alatt és amelyet Csesznek Községi Önkormányzat Képviselő-testülete helyi jelentőségű védett természeti területté, természeti emlékké nyilvánított.

2. Természetvédelmi terület és természeti emlék védetté nyilvánítása

2. §

(1) Természetvédelmi területté nyilvánított terület:

a) Az Országos Természetvédelmi Tanács 818/1954. számú határozatával védetté nyilvánított, valamint a helyi jelentőségű természeti terület védettségének fenntartásáról szóló 14/2007. (XII. 10.) önkormányzati rendelettel fenntartott védettségű Cseszneki Várhegy,

b) a Veszprém Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának 21/1980. VB számú határozatával védetté nyilvánított, valamint a helyi jelentőségű természeti terület védettségének fenntartásáról szóló 14/2007. (XII. 10.) önkormányzati rendelettel fenntartott védettségű Gézaházi parkerdő.

(2) A Cseszneki Várhegy helyi jelentőségű védett természeti terület kiterjedése 7,8091 ha, ingatlannyilvántartási helyrajzi számai: 0158/1, 0158/2, 0158/3, 0158/4.

(3) A Cseszneki Várhegy védettségének indoka és célja a területen lévő műemlék várrom környezetének megóvása.

(4) A Gézaházi parkerdő helyi jelentőségű védett természeti terület kiterjedése 15,8522 ha, ingatlannyilvántartási helyrajzi számai: 042, 044/3, 044/4, 044/5, 047.

(5) A Gézaházi parkerdő védettségének indoka és célja a területen található értékes fasorok, facsoportok megőrzése, a területen lévő műemlék épületek környezetének megóvása.

(6) Védett természeti emlék: a „Gerendavágási öreg bükkfa"

(7) A „Gerendavágási öreg bükkfa" védett természeti emlék a 036/1 helyrajzi számú földrészleten helyezkedik el, a földrészlet teljes területe 125,7745 ha.

(8) A „Gerendavágási öreg bükkfa" védettségének indoka és célja, hogy felhívja a figyelmet a hasonló faegyedek megmentésének fontosságára, elősegítse a bükkfa botanikai, erdészeti, gazdálkodási, tájképi és esztétikai értékének megőrzését.

3. §

(1) A Cseszneki Várhegy természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét a rendelet 1. melléklete szerint állapítja meg.

(2) A Gézaházi parkerdő természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét a rendelet 2. melléklete szerint állapítja meg.

(3) A Gerendavágási öreg bükkfa helyi természeti emlék természetvédelmi kezelési tervét a rendelet 3. melléklete szerint állapítja meg.

(4) A Cseszneki Várhegy védett természeti területen sziklamászó sporttevékenységre vonatkozó természetvédelmi hatósági engedély maximum öt év időtartamra adható.

4. §

(1) Hatályát veszti a Csesznek 036/1hrsz-ú területen álló Gerendavágási öreg bükkfa – helyi jelentőségű természeti érték - védetté nyilvánításáról szóló 8/2003.(VI.26.) rendelet.

(2) Hatályát veszti a helyi jelentőségű védett természeti területek védettségének fenntartásáról szóló 14/2007.(XII.10.) önkormányzati rendelet.

(3) Hatályát veszti a helyi jelentőségű védett természeti területek természetvédelmi kezelési tervéről szóló 13/2014.(XII.10.) önkormányzati rendelet.

(4) Hatályát veszti a helyi jelentőségű védett természeti területek természetvédelmi kezelési tervéről szóló 13/2014 (XII.10.) önkormányzati rendelet.

5. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Trieblné Stanka Éva Renáta
polgármester

Gyimesiné Bognár Enikő
jegyző

Kihirdetve: 2025. március ...- n.

Gyimesiné Bognár Enikő
jegyző

1. melléklet a ../2025.(III.....) önkormányzati rendelethez

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

CSESZNEK, VÁRHEGY
HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET

Megbízó:
Csesznek Községi Önkormányzat
8419 Csesznek, Vár út 42.

Szakértő:
Bruckner Attila
okl. táj- és kertépítészmérnök
táj- és élővilág-védelmi szakértő (SZ-TjV, SZ-TV)
Nyilvántartási szám: Sz-043/2009.
Telephely: 8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.
Postacím: 8230 Balatonfüred, P. Horváth Á. u. 49.

2025. március 18.

TARTALOMJEGYZÉK

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR 3
2. ELŐZMÉNYEK 3
3. ÁLTALÁNOS ADATOK 4
3.1. A tervezési terület azonosító adatai 4
3.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése 5
3.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok 5
3.4. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások 6
4. A VÉDETT TERÜLET ÁLLAPOTA 8
4.1. Tájtipológia 8
4.2. Környezeti elemek, természeti adottságok 10
4.2.1. Domborzati, földtani és talajtani viszonyok 10
4.2.2. Éghajlat 11
4.2.3. Vízrajzi adottságok 11
4.2.4. Növényföldrajzi helyzet 11
4.2.5. A tervezési terület növényvilága 12
4.2.6. A tervezési terület állatvilága 17
4.3. Táj- és természetvédelem, kultúrtörténeti adottságok 18
4.3.1. Barlangok 18
4.3.2. Kultúrtörténeti és egyedi tájértékek 19
4.3.3. Tájképvédelem, tájhasználat 19
4.3.4. Tájhasználati konfliktusok, veszélyeztető tényezők 20
4.4. Oktatás, kutatás 20
4.5. Gazdasági jellemzők 20
5. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK 21
6. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK 21
7. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK 22
7.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása 22
7.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok 22
7.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok 22
7.2. Fajok védelme 23
7.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek 23
7.4. Látogatás 23
7.5. Kutatás, vizsgálatok 24
7.6. Terület- és földhasználat 24
7.7. Természetvédelmi infrastruktúra 24
7.8. Erdők kezelése 25

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

Csesznek, Vár-hegy helyi jelentőségű védett természeti terület

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 36. §-a valamennyi védett természeti terület esetében – így a helyi jelentőségű védett természeti területek esetében is – előírja természetvédelmi kezelési terv készítését, és rendelkezik a természetvédelmi kezelési terv megállapításának módjáról is: helyi jelentőségű védett természeti terület természetvédelmi kezelési tervét a települési önkormányzat rendeletben állapítja meg.

Jelen természetvédelmi kezelési terv (Kezelési Terv) célja a cseszneki Várhegy élővilágának, természeti és kultúrtörténeti értékeink megőrzése, fenntartása, védelme elsősorban az idegenforgalom és a szabadidős tevékenység (túrázás, sziklamászás) hatásaival, valamint az élőhelyek kedvezőtlen természetes átalakulásával szemben.

A Kezelési Terv a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendeletben foglaltak alapján került összeállításra és az általunk 2014. évben készített kezelési terv (*CSESZNEKI VÁRHEGY HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV, TERVEZŐK: BRUCKNER ATTILA ÉS SZEKERES ANITA, 2014. MÁJUS 31.*) felülvizsgálatát, aktualizálást tartalmazza.

2. ELŐZMÉNYEK

Megbízóval 2024. december elején kötöttünk szerződést a település helyi jelentőségű védett természeti területeire (Várhegy, Gézaháza) vonatkozó kezelési tervek felülvizsgálataira, illetve egy természeti emlék (Eszterházy bükk) kezelési tervének elkészítésére.

Az eredeti természetvédelmi kezelési tervet megalapozó táj- és természetvédelmi vizsgálat érdekében 2014 tavaszán több alkalommal helyszíni bejárást végeztünk, a terület élő- és élettelen természeti adottságainak, valamint táji értékeinek felkutatása érdekében, amit jelen vizsgálat során 2025. januárjában két alkalommal kiegészítettünk. A vizsgálat során megkértük az illetékes Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságot, hogy adatbázisukból a védett területen felmért védett fajok adatait számunkra megküldeni szíveskedjenek, amit 2025. január 23-án meg is tettek, segítségüket és adatszolgáltatásukat ez úton is köszönjük!

A kezelési tervek felülvizsgálatához összegyűjtöttük a vonatkozó szakmai információkat – természetvédelem, erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás, műemlékvédelem, területrendezés, településfejlesztés, tájértékek, földhasználat –, valamint áttekintettük a területtel kapcsolatosan fellelhető szakirodalmat is.

Az elmúlt 10 év során a területrendezési jogszabályok és az államigazgatás szervezeti rendszerében jelentős változások történtek, ezért a Kezelési Tervet ezzel kapcsolatosan is aktualizáltuk.

A Kezelési Terv összeállításához a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet szempontjait, valamint az országos jelentőségű védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv tervdokumentációjának tartalmi követelményeiről és elkészítéséről szóló 16/2012. (VII. 6.) VM utasítás tematikáját alkalmaztuk.

3. ÁLTALÁNOS ADATOK

A vizsgálatra kijelölt település Veszprém vármegye északkeleti részén, a Veszprémet Győrrel összekötő 82. sz. főút mentén, illetve annak közelében helyezkedik el. A vizsgálatra kijelölt terület a település központi részén található. A Cseszneki Várhegy Csesznek Község külterületén az Északi-Bakony tájegységben helyezkedik el. A település a 82-es főközlekedési úttól keletre fekszik, gépjárművel a főútról leágazó bekötő úton közelíthető meg. Megbízó Csesznek Községi Önkormányzata a vizsgált védett természeti terület 2014-ben készített kezelési tervének felülvizsgálatát tűzte ki célul.

A Dunántúl egyik legfestőibb várromja, mely a folyamatos és szakszerű helyreállítási munkáknak köszönhetően egyre magasodó falaival igazi turisztikai attrakció. A Vár-hegy valaha erdővel borított terület lehetett, melyet a vár felépítése után (a várat támadók elleni védekezés megkönnyítése miatt) letaroltak. Ezt az állapotot évszázadokon keresztül váltakozó intenzitással igyekeztek is fenntartani. Miután stratégiai jelentőségét elvesztette a vár, fölerősödött a Várhegy oldalainak becserjésedése és kezdetben csak a lábi részeken, napjainkra már a falak közelében is teret hódított a fás vegetáció. A sziklakibúvások és meredek oldalak még most is őrzik különleges élővilágukat, melyek egyetlen zavaró tényezője a kíváncsiskodó ember és az időközben kiépített drótköteles sziklamászó pályát igénybe vevők hada (*FORRÁS: ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP, PROVÉRTES, BALOGH LÁSZLÓ, 2013.*)

3.1. A tervezési terület azonosító adatai

Azonosító név: **Cseszneki Várhegy**

Védett Természeti Területek Törzskönyve törzskönyvi száma: **18/5/TT/52**

Védetté nyilvánító határozat száma: **Országos Természetvédelmi Tanács 818/1952. sz. határozata**

A terület jogi helyzete: **helyi jelentőségű védett természeti terület**

Terület: **7,8091 hektár**

Érintett vármegye: **Veszprém vármegye**

Érintett település: **Csesznek község**

Érintett ingatlanok helyrajzi számai: **Csesznek külterület, 0158/1, 0158/2, 0158/3, 0158/4**

A terület középpontjának EOV koordinátái: **Y = 561 707; X = 223 698**

Legnagyobb tengerszint feletti magasság: **330 mBf (Cseszneki vár)**

A területet lefedő M=1:10.000 EOTR szelvény-azonosítója: **53-212**

Illetékes természetvédelmi hatóság: **Bakonyszentkirályi Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője**

Természetvédelmi kezelő: **Csesznek Községi Önkormányzat, Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.**

3.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése

A XIV. századi eredetű cseszneki várrom tájképileg jellegzetes tája a Bakonynak, amelyet a természetjárók tömegesen keresnek fel. A hegy lejtője kopárosodó karsztos terület. A várrom műemlékké nyilvánítását követően az illetékes hatóságok megállapították, hogy a várrom védelme csak úgy biztosítható, ha annak közvetlen természeti környezetét is természetvédelmi oltalom alá helyezik. Ezért 1952-ben az Országos Természetvédelmi Tanács 818/1952. számú határozatával a Cseszneki Várhegy védetté nyilvánításáról rendelkezett.

Hivatkozott határozat értelmében a védett terület eredeti rendeltetése, hogy a műemléki védettségű Árpádkori várromot, valamit az azt körülvevő természetes-természetközeli növényállományt megóvja. A tervezési terület nem tartozik európai közösségi és egyéb nemzetközi kijelölés hatálya alá.

A Tvt. 24. § (1) bekezdés b) pontja alapján helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is. Megyei szintű védetté nyilvánításokra 1971-től került sor, amikor a megyei tanácsok és azok végrehajtó bizottságai (Budapesten a Fővárosi Tanács és Végrehajtó Bizottsága) megkapták ezt a jogkört. Számos tanácsrendelettel és VB határozattal védetté nyilvánított megyei (helyi) védett természeti terület jött létre 1990-ig, amikor aztán az önkormányzatok megalakulásával a helyi védetté nyilvánítás a jegyző (főjegyző) hatáskörébe került. A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása és a fenntartásukról való gondoskodás a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik. A helyi jelentőségű védett természeti területek országos nyilvántartását a természetvédelemért felelős tárca vezeti (Védett Területek Törzskönyve; https://termeszetvedelem.hu/helyi-jelentosegu-vedett-termeszeti-teruletek/).

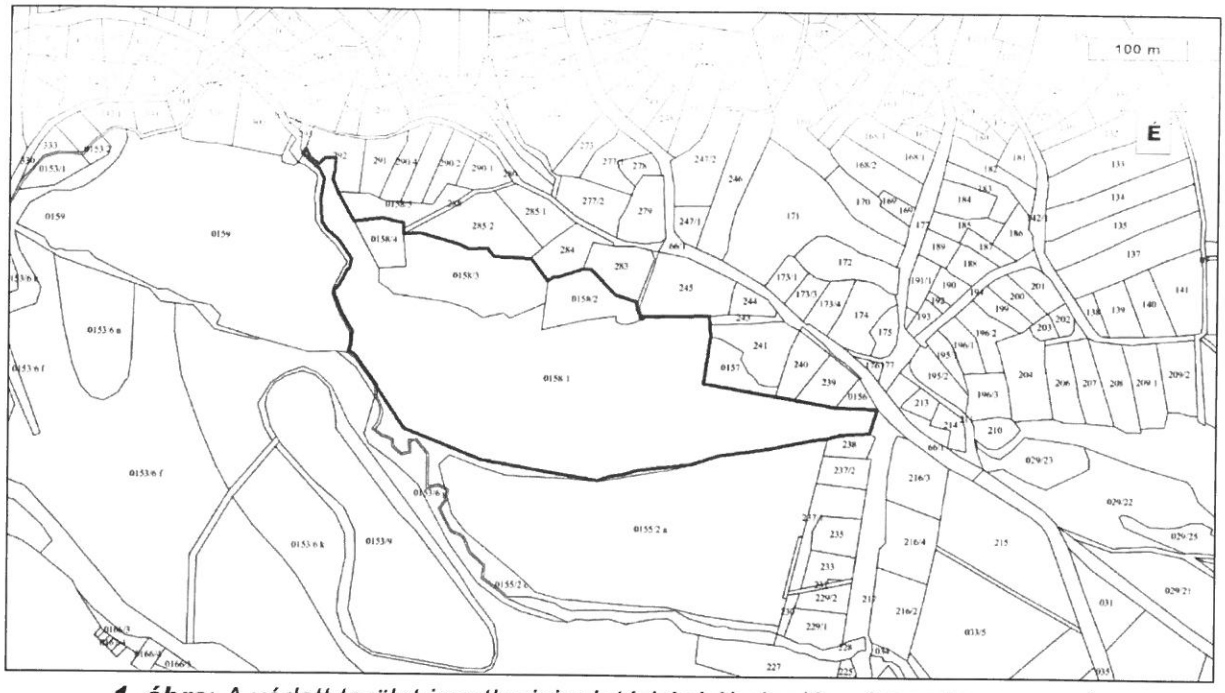
3.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok

A vizsgált terület négy ingatlanra terjed ki, melynek adatai a következők (*1. TÁBLÁZAT*):

***1. táblázat**: Az érintett ingatlanok alapadatai*

Település	Hrsz.	Kiterjedés (ha)	Művelési ág	Tulajdonos	Vagyonkezelő
Csesznek	0158/1	6,3236	kivett, kopárság	Magyar Állam	Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
Csesznek	0158/2	0,3839	szántó	magánszemélyek	magánszemélyek
Csesznek	0158/3	0,9106	szántó	Csesznek Községi Önkormányzat/ Magyar Állam	Csesznek Községi Önkormányzat/Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
Csesznek	0158/4	0,1910	kivett, temető	Csesznek Községi Önkormányzat	Csesznek Községi Önkormányzat

Az érintett ingatlanok térképi ábrázolása a következő (*1. ÁBRA*):

***1. ábra**: A védett terület ingatlanjainak térképi ábrázolása (FORRÁS: OKIR.HU)*

Jelmagyarázat:

sötétkék vonal ..... A vizsgált védett természeti terület határa
fekete vonal ..... Ingatlanhatár

3.4. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások

3.4.1. Érintett erdőrészletek: Csesznek 53/A, Csesznek 53/ÉP

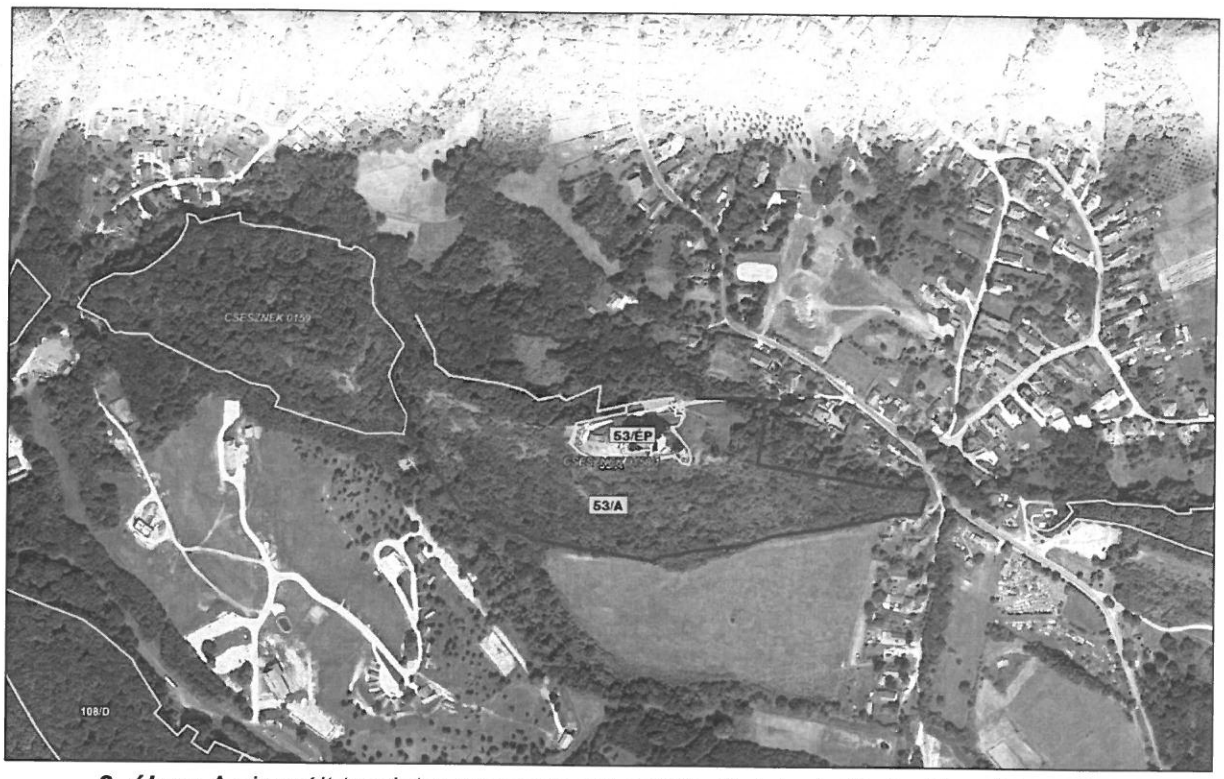
Az erdőrészletek adatai a következők (*2. TÁBLÁZAT*):

***2. táblázat**: A vizsgált terület érintett erdőrészleteinek adatai*

HELYSÉG	Csesznek	Csesznek
TAG	53	53
RÉSZLETJEL	A	ÉP
TERÜLET	5,76 ha	0,56 ha
ERDÉSZETI TÁJ	Magas-Bakony	Magas-Bakony
TULAJDONFORMA	Állami tulajdon	Állami tulajdon
ELSŐDLEGES RENDELTETÉS	Talajvédelmi	-
TOVÁBBI RENDELTETÉS 1	Parkerdő	-
FATERMŐKÉPESSÉG ADAT	1,9 m^3/ha/év	-
FAKÉSZLET ADAT	93 m^3/ha	-
FAÁLLOMÁNY TÍPUS	Tölgyes-kőrises	-
TERMÉSZETESSÉGI ÁLLAPOT	Származék erdő	-
TERMÉSZETESSÉGI ALAPELVÁRÁS	Származék erdő	-
KLÍMA	Gyertyános-tölgyes klíma	-
HIDROLÓGIA	Többletvízhatástól független	-
GENETIKAI TALAJTÍPUS CSOPORT	Váztalaj	-
TŰZVESZÉLYESSÉG	Kismértékben veszélyeztetett terület	Kismértékben veszélyeztetett terület

(FORRÁS: WWW.ERDOTERKEP.GOV.HU)

Az érintett erdőrészletek és környezetük ábrázolása a következő *(2. ÁBRA)*:

2. ábra: *A vizsgált terület üzemtervezett erdőterületeinek ábrázolása (FORRÁS: WWW.ERDOTERKEP.GOV.HU)*

Jelmagyarázat:

sötétkék vonal ..... A vizsgált védett természeti terület határa
halványkék vonal..... Ingatlanhatár
sárga vonal..... Üzemtervezett erdőrészlet határa

3.4.2. Erdőgazdálkodó:

Bakonyerdő Zrt., Bakonyszentlászlói Erdészet (Bakonyszentlászló)

3.4.3. Vadgazdálkodó:

Hegyi Vadászok Vadásztársaság (Győr), kódszám: 19-300910-1-4-1

3.4.4. Településrendezési- és területrendezési terv:

Csesznek Községi Önkormányzat Képviselő-testületének Csesznek Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 2/2021 (II. 12.) önkormányzati rendelete (HÉSz) a helyi jelentőségű természetvédelmi terület tekintetében az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

> 3. § (3) bekezdés e) pontja szerint a helyi jelentőségű természetvédelmi terület olyan tájékoztató eleme a Szabályozási tervnek, melynek módosítása nem az Önkormányzat hatáskörébe tartozik, csak a magasabb szintű jogszabályok megváltozása esetén, vagy az illetékes államigazgatási szervek egyetértésével lehetséges
>
> 12. § (1) bekezdés e) pontja szerint a Szabályozási terv feltünteti a település területét érintő magasabb szintű jogszabály által előírt területeket, köztük a helyi jelentőségű természetvédelmi területet, ahol építési tevékenység a jelen rendelet előírásai mellett a vonatkozó jogszabályokban rögzített előírások együttes figyelembevételével történhet.

A Csesznek, Várhegy TT a HÉSz övezeti besorolása alapján Különleges terület – vár (Kv), Zöldterület (Z-0) és Védelmi rendeltetésű erdőterület (Ev) a következő szabályozási előírásokkal:

25. § (1) Zöldterület a Szabályozási Terveken Z jellel szabályozott közhasználatú, meghatározóan növényzettel fedett közterület, ahol a növényzettel borított terület aránya 60 %-nál kevesebb nem lehet.

(2) A Z-0 jellel szabályozott zöldterületeken épület nem létesíthető, elhelyezhetők a szabadidő eltöltését – a pihenést, játékot, sportolást – szolgáló, épületnek nem minősülő építmények, sétaút, kerékpárút, továbbá köztárgyak.

26. § (2) b) Az erdőterület az építmények elhelyezése szempontjából védelmi (Ev) övezetbe tartozik.

26. § (5) Az Ev jelű védelmi rendeltetésű erdőterület övezetében épületet létesíteni nem lehet.

22. § (1) A Kv jelű, beépítésre szánt különleges terület a cseszneki vár területe, ahol a vár műemléki rekonstrukciójához kapcsolódó építmények és fogadóépület létesíthető a történeti épületek helyén.

(2) A Kv jelű építési övezetben a beépítési módot, az (1) bekezdés figyelembe vételével a beépítési mértéket, a max. épületmagasságot kialakultnak kell tekinteni.

(3) Az építési övezet területe nem osztható meg.

Csesznek, Várhegy műemlék, műemléki környezet és régészeti lelőhelyek adatai a következők:

Műemlék: Vár(rom) hrsz: 0158/1, 2, 3, 4
Törzsszám: 5631; Azonosító: 9806

Vár(rom) ex lege műemléki környezete hrsz.: 85/2, 288, 290/1, 290/2, 307, 293, 292, 291, 290/4, 290/3, 284, 283, 281, 245, 243, 0157, 66, 173/3, 212, 217, 238, 0154, 240, 239, 0156, 0155, 213, 214
Törzsszám: 5631; Azonosító: 23999

Régészeti lelőhely: Vár, hrsz.: 0158/1.
lelőhelyazonosító: 7657.; Műemléki törzsszám: 5631

Kőmosó, hrsz.: 0158/1.
Lelőhelyazonosító: 7659.

(FORRÁS: CSESZNEK, BAKONYOSZLOP, BAKONYSZENTKIRÁLY KÖZSÉGEK TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY, VÁROS ÉS HÁZ BT. 2020.; HÉSz 3. melléklet SZT-2 jelű M=1:10000 méretarányú Szabályozási terv)

4. A VÉDETT TERÜLET ÁLLAPOTA

4.1. Tájtipológia

Fogalommeghatározás: a tájföldrajz a legkomplexebb geográfiai szakterület, területi szemléletű szintézise a természetföldrajzi és a földhasználaton, a településföldrajzon

keresztül a társadalmi-gazdasági adottságoknak. Összetettsége miatt nem kezdő kutatóknak való téma, valódi tájföldrajzossá évtizedek alatt alakulhat, fejlődhet valaki, ha időközben nem horgonyoz le valamely földrajzi részterületnél, pl. geomorfológiánál, biogeográfiánál, vagy demográfiánál és sikerül megőriznie érdeklődését a földrajzi tájak komplexitása iránt. A tájföldrajz különleges vonása, hogy az egyes tájtípusok meghatározásánál nem lehet eltekinteni az adott területegység látványától, vizuális habitusától (*Csorba, 2021.*)

Tájföldrajzi szempontból a vizsgálatra kijelölt terület hovatartozása a következő:

Nagytáj: .....Duna–Tisza-medence
Nagytájrészlet:.....Dunántúli-középhegység
Középtáj: .....Bakony-vidék
Kistáj .....**Öreg-Bakony**

A tájföldrajzi adottságokat e kistáj jellemzői alapján értékeljük (*FORRÁS: CSORBA PÉTER: MAGYARORSZÁG KISTÁJAI, MERIDIÁN TÁJ- ÉS KÖRNYEZETFÖLDRAJZI ALAPÍTVÁNY, DEBRECEN, 2021.*). A vizsgált terület a 608 km^2 nagyságú kistáj ÉK-i részén terül el.

Topográfiai helyzet és domborzattípus: A hegyvidék É-i részének kistája, tágas medencékkel tagolt, hátas típusú középhegység. *Éghajlati körzet*: A 450 m-nél magasabban lévő felszínek klímája hűvös – mérsékelten nedves, alacsonyabban mérsékelten hűvös – mérsékelten nedves. *Vízrajz*: Nyílt vízfelszín vagy vizenyős terület aránya a tized %-ot sem éri el. *Földhasználati arányok és tendenciák*: 57% erdő (mérsékelten csökkenő arány), 21% szántóföld (változatlan), 10% pedig gyep (változatlan) területi részesedéssel. Az OTrT erdőgazdasági prioritású tervezési területként kezeli. *Földrajzi tájtípus*: Szubatlanti éghajlati hatás alatt álló, karbonátos kőzetekből felépülő, fennsíkos hegység, ahol rendzina és Ramann-féle barna erdőtalajon gyertyános tölgyesek és szubmontán bükkös erdők vannak. *Emberi hatáserősség*: A tájalkotó tényezők eredeti adottságait az emberi tevékenység közepes mértékben bolygatta meg, a táj ß-euhemerób típusba tartozik. A domborzat és a vízhálózat csekély, a talaj kismérvű átalakuláson ment át. Természetközeli növényzet található a kistáj több mint 50%-án. Az 1990 és 2018 között bekövetkezett felszínborítás-változások iránya szerint táji szinten nem változott az antropogén terhelés. *Beépítettség és településfejlettség*: A beépítettség mértéke változatlanul 2,6%, az országos átlagnak (6,2%) kevesebb, mint fele. A közutak, vasút és települések képezte ökológiai gátak élőhelyfeldaraboló hatásának szintje alacsony, a kismedencékben lokálisan magas. A súlyozott fragmentációs átlag 1,6 km/km^2. (Az országos átlag 3,4.) A gazdasági, infrastrukturális és társadalmi fejlettség komplex mutató szerint a kistáj középső része, Pénzesgyőr és Hárskút környéke számít elmaradott térségnek. *Tájmetriai adatok*: A kistáj CORINE foltjainak átlagos nagysága 1,93 km^2, ami lényegesen magasabb az ország középhegyvidékeire jellemző adatnál (1,43 km^2), inkább megfelel az országosan számba vett 49 ezer folt átlagos területnagyságának (1,9 km^2). A Shannon-diverzitás, vagyis a tájhasználati sokszínűséget kifejező szám 1,3, közel van az országos átlaghoz (1,41). *Természeti veszélyek*: A természeti csapások megjelenésének valószínűsége jelenleg igen csekély, csak a felhőszakadások és a hazai átlagnál magasabb szintű szeizmikus aktivitás reális veszélyforrás. Az 1931 és 2015 között mért súlyosan (PAI>6) aszályos évek száma alacsony (11–20 év). Az éghajlat megváltozása esetén a jelenlegi tájhasználat sérülékenysége, változásának mértéke közepesre becsülhető. *Természetvédelem*: A kistáj 14,1%-a Magas-Bakony TK-hez tartozik. Natura 2000 védettség érvényes a táj területének 7,8%-án (különleges természetmegőrzési kategória). *Értéktár*: Az összesített értéksűrűség magas. Csesznek történeti település, Zirc kiemelkedően nagy számú műemlékei mellett az egész tájban sok az egyedi tájérték és a régészeti lelőhely. A kistájat Zirc és Dudar környékének kivételével tájképvédelemre javasolták. Dudarnál komplex tájrehabilitációra volna szükség. *A tájkarakter földrajzi összetevői*: A kistáj medencékkel tagolt középhegység,

amelynek vizuális arculatát az összefüggő erdők nagymértékben meghatározzák. Növényzetborítottsági változatosságot jelent az erdészeti kezelés során eltérő vágásstádiumban lévő erdőtagok mozaikja. A medencék erdősültsége jóval alacsonyabb, s a hegységperemi külső lejtőkön is számottevő tájképi hatása van a gyepeknek, szántóföldeknek. Ilyen helyeken a táj jól belátható, félig nyílt habitusú. A parlagok aránya magas, 8–10%, a karsztos kopárok kihasználtsága elenyésző. A településsűrűség alacsony, Zirc a tájegység legnagyobb része számára ellátja a társadalmi-gazdasági élet adminisztratív szervezésének központi funkcióit. A lakosság topográfiai önelhelyezéséhez kiváló támpontot nyújt néhány hegycsúcs – pl. Kőris-hegy, Som-hegy, Középső-Hajag, Papod stb. – valamint a várromok, Csesznek, Szarvaskő. Az identitás megjelölés egyértelműen a bakonyiságra épül, amelynek vizuális jellege, az erdőfedte középhegység széles körben ismert.

4.2. Környezeti elemek, természeti adottságok

A természeti adottságokat az Öreg-Bakony kistáj jellemzői alapján értékeljük (*FORRÁS: MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.*). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi vizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek. A vizsgált terület a kistáj ÉK-i részén terül el.

4.2.1. Domborzati, földtani és talajtani viszonyok

A kistáj függőlegesen jól tagolt, változatos formációk jellemzik. A domborzat változékonyságára utal, hogy a relatív relief értékek magasak, átlagosan 170–180 m/km^2. A térséget fejlett völgyhálózat jellemzi, a mikroformákban gazdag felszínt karsztos mélyedések, karrmezők teszik változatossá. A geomorfológia egyik jellemző elemét képezik a várhegyhez hasonló átlagos magasságú 300–400 m közötti tszf-i magasságú fennsíkok, amelyeket a fennsíkmaradványok, az ezeket tagoló eltérő tszf-i helyzetű hegyközi medencék, a medencéket felfűző karsztos eróziós szurdokvölgyek, – mint a TT északnyugati részén lévő Kőmosó-szurdok –, valamint szélesebb-keskenyebb glacisok és pedimentek határozzák meg.

A hegységi tömeget uralkodóan mezozoos (a triász, jura és kréta egyaránt képviselve van) mészkő- és dolomitformáció-sorozatok, kisebb részt harmadidőszaki medenceüledékek, negyedidőszaki üledéktakarók építik fel. Az Öreg- vagy Magas-Bakony szerkezetileg a középhegységi kréta geoszinklinális nyugati szárnyának tartozéka. A kistáj domborzatát árkos-sasbérces szerkezet jellemzi. Fejlődésmenete során északnyugati-délkeleti és erre merőleges irányú szerkezeti vonalak mentén szerkezeti árkokra és különböző magasságú sasbércekre, fennsíkokra töredezett.

A TT területén az alábbi kőzettípusokat térképezték fel (*FUTÓ, 2001*): alsó-jura dachsteni típusú mészkő, középső-miocén mezozoos küllemű mészkő, középső-eocén nummulitesz perforatuszos mészkő, pleisztocén kavics és pleisztocén lösz.

A kistájat a legnagyobb területi kiterjedésben a karbonátos tömör kőzeten képződött rendzina talajok borítják. A vár közvetlen környékén az erdőtalaj növényzet hiányában a földes kopárig erodálódhat. A Kőmosó-szurdok mentén elhelyezkedő patakvölgyben öntéstalaj foltok is előfordulhatnak.

4.2.2. Éghajlat

A kistáj ezen része mérsékelten hűvös és nedves éghajlatú. Évente 1960 körüli a napsütéses órák száma, amelyből nyáron 780 óra körüli, télen mintegy 200 óra napsütés várható, de a várhegyen, – mint kiemelkedésen – ennél több is lehet. A csapadék évi mennyisége az évi 800 mm-t is elérheti. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 70 nap, az átlagos maximális hóvastagság 40 cm, valamint gyakori a hófúvás. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke +9,5 °C körül alakul. A vegetációs időszak középhőmérséklete megközelítőleg +15,0 °C. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga +30,0 °C körül alakul, a leghidegebb téli napoké –15–16 °C körüli. Az uralkodó szélirányok észak-északnyugati irányúak, az átlagos szélsebesség a hegytetőkön 4,5 m/sec körüli értéket mutat. A klimatikus adottságok az erdő- és vadgazdálkodásnak kedveznek, valamint a kevésbé hőigényes, nagyobb vízigényű szántóföldi növények termesztésére alkalmasak.

4.2.3. Vízrajzi adottságok

A kistáj vizeit számos bővizű patak vezeti le. A vizsgált terület, a kistáj északi részének vizeit a Cuha-patak gyűjti össze. A TT területének nyugati határát az Aranyos-patak határolja le, amely nyugati irányban a Cuhába torkollik. A kisvizek főleg nyár végén és ősszel fordulnak elő, az árvizek tavasszal és nyár elején szoktak bekövetkezni. A hegységben összefüggő talajvízszint nincsen. A völgytalpak talajvíz előfordulásai elszigeteltek és jelentéktelenek. Kémiai típusuk kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A rétegvizek mennyisége a tárolókőzet porozitása szerint változik. A terület vízbázis, ezért a vízminőség-védelem közérdekű feladat.

4.2.4. Növényföldrajzi helyzet

A vizsgált terület a Magyarország nagy részén elterülő Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Dunántúli-középhegység flóravidékének (*Bakonyicum*) Vértes és Bakony flórajárásába (*Vesprimense*) tartozik. A flórajárásra a táblás mészkő- és dolomithegységek jellemzők, ahol a csapadékosabb klíma hatására a magasabb tengerszint feletti területeken vagy azonálisan az északi lejtőkön már alacsonyabban is viszonylag nagy kiterjedésű gyertyános-tölgyesek és bükkösök terülnek el, ugyanakkor már erősebb a szubmediterrán hatás és számos ilyen elterjedésű flóraelem, köztük örökzöld fajok is előfordulnak.

A jellegzetesebb potenciális erdőtársulások közül említést érdemelnek a következők:

- cserszömörcés karsztbokorerdők (*Querco-pubescenti–Cotinetum*)
- molyhos cseres tölgyesek (*Orno-Quercetum pubescenti–cerris pannonicum*)
- cseres kocsánytalan tölgyesek (*Quercetum petraeae–cerris pannonicum*).

Gyakoriak a sziklagyepek (*Caricetum humilis*, *Diplachno–Festucetum sulcatae*, *Festucetum glaucae hungaricum* stb.). Jellegzetes lágyszárú fajok a nádtippan (*Calamagrostis neglecta*), a magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), a borzas peremizs (*Inula hirta*), a sugaras zsoltina (*Serratula radiata*). A művelés visszaszorulása és az élőhelyek felaprítása következtében nagy az inváziós terhelés: különösen az ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) jelenléte meghatározó. Az erdőterületeket elsősorban közép- és időskorú keménylombú erdők fedik. Az erdők átlagos évi folyónövedéke 2,5–3,5 m^3/ha között változik. A mezőgazdasági területhasznosítás jelentősebb kultúrái a búza, a kukorica és a silókukorica.

Az Öreg-Bakony nagyrészt üde erdővel borított kistáj, a Dunántúl legnagyobb egybefüggő, gazdag aljnövényzetű bükköseit találjuk itt (medvehagyma – *Allium ursinum*, erdei madársóska – *Oxalis acetosella*, hölgypáfrány – *Athyrium filix-femina*, erdei pajzsika – *Dryopteris filix-mas*, bükksás – *Carex pilosa*, erdei sás – *C. sylvatica*, békabogyó – *Actaea spicata*, szártalan kankalin – *Primula vulgaris*). A bakonyi bükkösök jellemző örökzöld cserjéje az atlanti-szubmediterrán babérboroszlán (*Daphne laureola*), a további szubmediterrán elterjedésű fajok közül több itt éri el hazai elterjedésének északi határát (lónyelvű csodabogyó – *Ruscus hypoglossum*, tarka lednek – *Lathyrus venetus*).

A bükkösök uralta tájba eltérő növényzetű szigetek ékelődnek. A mély, meredekfalú, kőtörmelékes völgyek hűvös alján szurdokerdők vannak (erdei holdviola – *Lunaria rediviva*, farkasölő sisakvirág – *Aconitum vulparia*, gímpáfrány – *Phyllitis scolopendrium*), amelyek a Dunántúlon itt a leggyakoribbak. A szurdokerdők szikláin magashegységi fajok élnek (mohos csitri – *Moehringia muscosa*, havasi ribiszke – *Ribes alpinum*, zöld fodorka – *Asplenium viride*). A meredek, délies oldalakban tölgyes "melegszigetek" jelennek meg. A kisebbek jellemző fafaja a cser- és kocsánytalan tölgy, a nagyobbakban a molyhos tölgy jut vezető szerephez. A tölgyes foltok több meleg- és fénykedvelő fajt rejtenek (bajuszoskásafű – *Piptatherum virescens*, bíboros kosbor – *Orchis purpurea*, nyugati pikkelypáfrány – *Asplenium ceterach*, pirítógyökér – *Tamus communis*) és hazánkban csak itt fordul elő egy mediterrán árvalányhajfaj (szálkás árvalányhaj – *Stipa bromoides*). A nagyobb tölgyes szigetek (Öreg-Szarvad-árok, Cuha-völgy) növényzete különlegesen változatos, ezek hársas és bükkös sziklaerdőket, szárazgyep- és bokorerdő-fragmentumokat is tartalmaznak. A kistáj nyugati, illetve keleti–délkeleti sávjának növényzet némileg eltérő. Nyugaton a bükkösök gyertyános-tölgyesekkel egészülnek ki, délkeleten pedig a Keleti-Bakonyra jellemző, igen változatos növényzetet figyelhető meg, sok az Öreg-Bakony többi részéről többnyire hiányzó fajjal.

Gyakori élőhelyek: K5, K2; közepesen gyakori élőhelyek: L1, L2a, K1a, LY4, E1, E2, J5, P45, OB, OC, RC, RB; ritka élőhelyek: LY3, M1, H3a, E34, LY2, LY1, P2a, P2b, D5, D34, B5, B4, B2, D2, G2, H2, H4, B1a, I4, J2, RA. Fajszám: több mint 1200; védett fajok száma: 80–100; özönfajok: tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster spp.*) 1, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 1. (*FORRÁS: DÖVÉNYI (SZERK.): MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.*)

4.2.5. A tervezési terület növényvilága

A természeti állapotfelmérés egyik legfontosabb része a tervezési létesítmény és környezete vegetációjának vizsgálata. A felszínt borító növényzet típusa, magassága, összetétele, kora, művelési viszonyai alapjaiban meghatározzák a tájhasználatot és a tájképi potenciált.

Több alkalommal végeztünk terepbejárást, hogy különböző aspektusokban előforduló növényállományt feltérképezzük. A helyszínelések ideje: 2014. március 16.; 2014. április 16.; 2014. május 10., 2025. január 5., 2025. január 17.

A védett területen Bauer Norbert végzett vizsgálatokat 2001. évben. A növényzeti térkép helyességét a készítésétől eltelt 24 év után a helyszínen ellenőriztük és a tanulmány készítése idején is aktuálisnak találtuk, azon nem módosítottunk.

A tervezési terület növényzete igen változatos, a gyepterületektől a zárt, idős erdőkig különböző vegetációtípusok figyelhetők meg, melyek a következők (*BAUER N., 2001.*):

- Mészkő sziklabevonat társulás
- Gyöngyperjés mészkősziklagyepek
- Pusztafüves lejtősztyepprét

- Hegylábi, másodlagos, sztyepprétszerű száraz gyepek
- Mezofil irtásrétek
- Gyertyános-tölgyes
- Törmeléklejtő erdő
- Mészkő szurdokerdő
- Bokorerdő jellegű mészkedvelő tölgyes
- Galagonya-kökény cserjés
- Akácosok
- Podagrafüves égerliget és fehér füzes kombináció

Vártól északra a gerinctől keletre lévő sziklamászó hely jellemző növényfajai a következők (*3. TÁBLÁZAT*):

***3. táblázat**: A sziklamászó hely és környezetének növényfajai*

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV
FÁK	
Acer campestre	Mezei juhar
Acer platanoides	Korai juhar
Acer pseudoplatanus	Hegyi juhar
Carpinus betulus	Gyertyán
Fagus sylvatica	Bükk
Staphylea pinnata	Mogyorós hólyagfa
Tilia cordata	Kislevelű hárs
CSERJÉK	
Euonymus verrucosus	Bibircses kecskerágó
Sambucus nigra	Fekete bodza
LÁGYSZÁRÚAK	
Aegopodium podagraria	Podagrafű
Arum maculatum	Foltos kontyvirág
Carex pilosa	Bükksás
Corydalis cava	Odvas keltike
Dentaria bulbifera	Hagymás fogasír
Dentaria enneaphyllos	Bókoló fogasír
Galium odoratum	Szagos müge
Heder helix	Borostyán
Helleborus odorus	Illatos hunyor
Lamium galeobdolon	Sárga árvacsalán
Orobanche sp.	Szádorgó
Polygonatum odoratum	Soktérdű salamonpecsét
Ranunculus ficaria	Salátaboglárka
Urtica dioica	Nagy csalán
Viola odorata	Illatos ibolya

A Várhegy nyugati oldalában található mészkedvelő tölgyes jellemző fajai a következők (*4. TÁBLÁZAT*):

***4. táblázat**: A mészkedvelő tölgyes jellemző növényfajai*

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV
FÁK	
Acer campestre	Mezei juhar
Acer platanoides	Korai juhar
Acer pseudoplatanus	Hegyi juhar
Carpinus betulus	Gyertyán
Cerasus avium	Madárcseresznye
Fagus sylvatica	Bükk

Fraxinus excelsior *	Magas kőris
Fraxinus ornus	Virágos kőris
Morus alba	Fehér eperfa
Quercus cerris	Csertölgy
Quercus robur	Kocsányos tölgy
Robinia pseudoacacia	Fehér akác
Salix alba *	Fehér fűz
Staphylea pinnata	Mogyorós hólyagfa
Tilia cordata	Kislevelű hárs
Ulmus minor	Mezei szil
CSERJÉK	
Cornus mas	Húsos som
Cornus stolonifera	Veresgyűrű som
Corylus avellana	Közönséges mogyoró
Cotoneaster integerrimus	Piros madárbirs
Crataegus monogyna	Egybibés galagonya
Euonymus europeus	Csíkos kecskerágó
Euonymus verrucosus	Bibircses kecskerágó
Ligustrum vulgare	Közönséges fagyal
Rubus fruticosus	Vadszeder
Sambucus nigra	Fekete bodza
Viburnum lantana	Ortormén bangita
LÁGYSZÁRÚAK	
Aegopodium podagraria	Podagrafű
Anthriscus cerefolium	Zamatos turbolya
Arum maculatum	Foltos kontyvirág
Asplenium trichomanes *	Aranyos fodorka
Buglossoides purpurocaerulea	Erdei gyöngyköles
Capsella bursa-pastoris	Pásztortáska
Chelidonium majus	Vérehulló fecskefű
Corydalis cava	Odvas keltike
Dactylis glomerata	Csomósebír
Dentaria bulbifera	Hagymás fogasír
Euphorbia cyparissias	Farkaskutyatej
Festuca sp.	Csenkesz
Filipendula vulgaris	Koloncos legyezőfű
Fragaria vesca	Erdei szamóca
Galium odoratum	Szagos müge
Gallium aparine	Ragadós galaj
Gallium mollugo	Közönséges galaj
Gelechoma hederacea	Repkény
Geranium robertianum	Nehézszagú gólyaorr
Hedera helix	Borostyán
Lamium galeobdolon	Sárga árvacsalán
Lamium purpureum	Piros árvacsalán
Melandrium album **	Mécsvirág
Parietaria officinalis	Közönséges falgyom
Plantago major	Nagy útifű
Poa sp.	Perje
Polygonatum odoratum	Soktérdű salamonpecsét
Primula veris **	Tavaszi kankalin
Pulmonaria officinalis	Orvosi tüdőfű
Sedum maximum	Bablevelű varjúháj
Stellaria media	Közönséges tyúkhúr
Taraxacum officinale	Pongyola pitypang
Vinca minor **	Kis meténg
Viola odorata	Illatos ibolya

* : patakpart, sziklák; ** : északi oldal

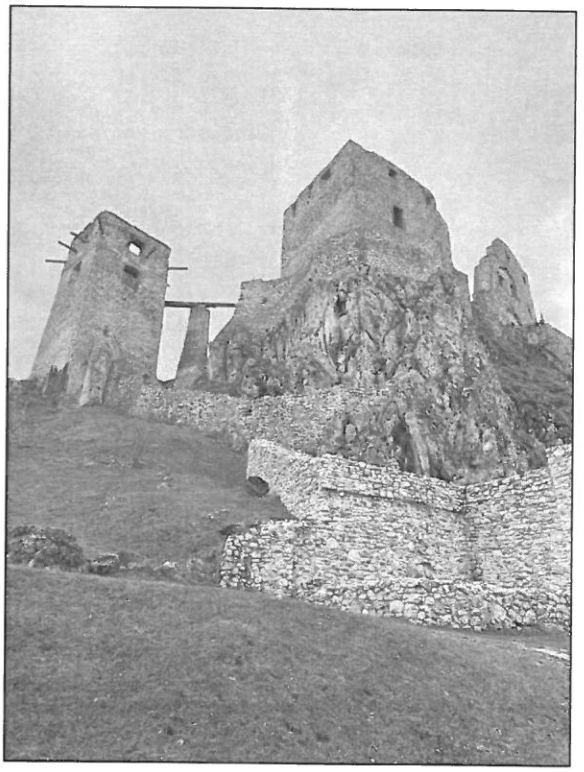
Bauer Norbert által 2001-ben talált védett növényfajok a következők (*5. TÁBLÁZAT*):

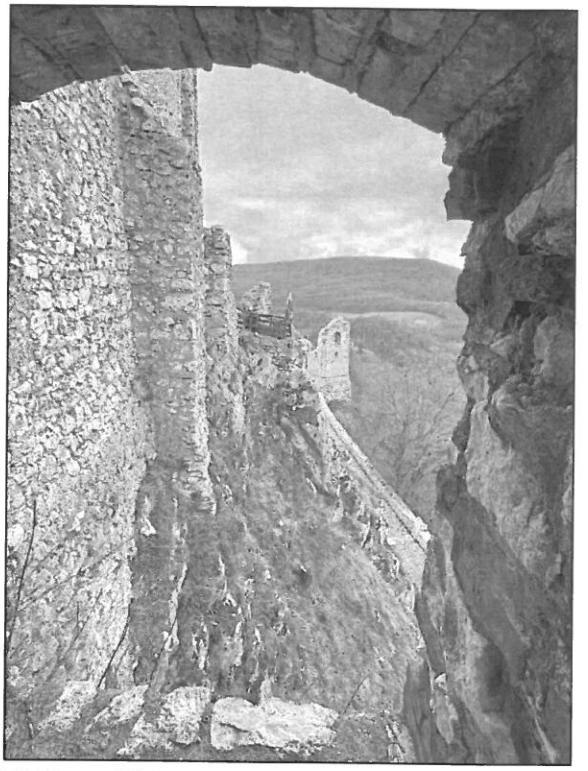
***5. táblázat**: Előforduló védett növényfajok (BAUER, 2001.)*

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV
Aconitum vulparia	Farkasölő sisakvirág
Centaurea sadleriana	Sadler-imola
Cotoneaster niger	Fekete madárbirs
Dictamnus albus	Nagyezerjófű
Erysium odoratum	Magyar repcsény
Iris variegata	Tarka nőszirom
Lilium martagon	Turbánliliom
Primula vulgaris	Szártalan kankalin
Ranunculus illyricus	Selymes boglárka
Scutellaria columnae	Bozontos csukóka
Stipa joannis	Hegyi árvalányhaj

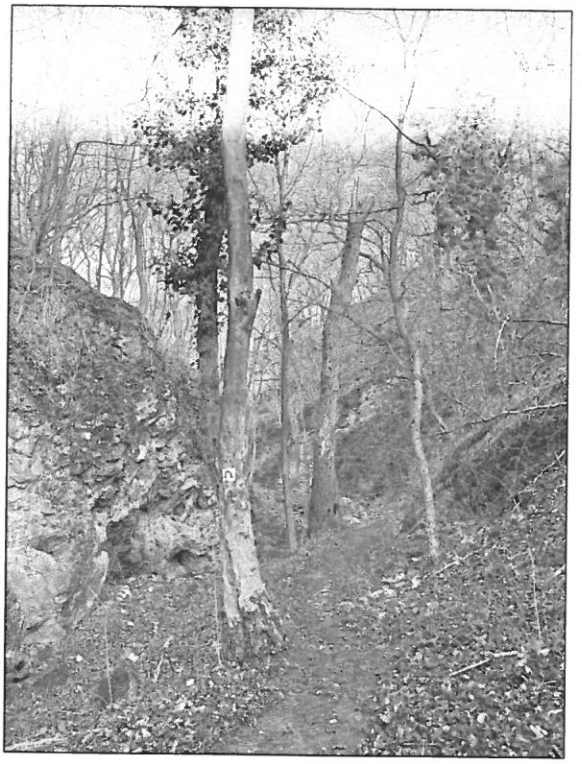
Az említett védett növényeket a helyszíneléseink során a sziklamászással érintett területeken és azok közvetlen környezetében, valamint turistautak nyomvonalán nem észleltük. A fajok megtalálhatók a területen, de a sziklamászás és a turizmus populációikat nem veszélyezteti.

A vizsgált terület természeti állapotát és vegetációját a következő képekkel ábrázoljuk (*3–10. ÁBRÁK*):

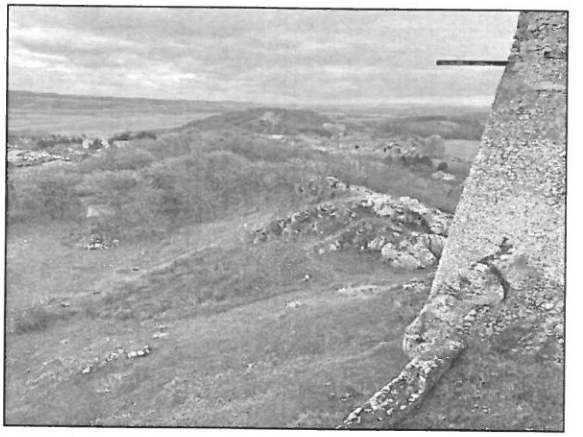

***3. ábra** (balra): A vár romjának jellemző képe a bejárat felől*
***4. ábra** (jobbra): Kilátás a vár egyik északi oldali bástyájáról*

5. ábra *(balra): Törmeléklejtő erdő jellemző képe bükkel és kislevelű hárssal*
6. ábra *(jobbra): A Kő-árok képe a jellemző sziklafalakkal és a szurdokerdő fáival*

7. ábra *(balra): Régi zsidó temető húzódik az erdő fái alatt*
8. ábra *(jobbra): Kilátás a várból kelet felé*

9. ábra *(balra): A vártól délre lévő száraz erdő jellemző állapotképe*
10. ábra *(jobbra): A védett terület egyik barlangjának bejárata a sziklamászó hely közelében*

4.2.6. A tervezési terület állatvilága

A bakonyi mészkő–dolomit alapkőzetű erdők területe és környezete számtalan ízeltlábú állatnak ad életteret, elsősorban lepkék, kétszárnyúak, egyenesszárnyúak, legyek, bogarak, pókok stb. fordulnak elő.

Halak számára alkalmas élőhely a vizsgált területen nincs. Kétéltűeket nem észleltünk és a környéken vizes élőhely sincs, ezért átvonulásuk sem tömeges, csupán ritka, esetleges, alkalmi jelentőségű. Hüllők közül gyakoribb fajok megjelenését rögzítettük. A gyepes részeken a zöld gyík (*Lacerta viridis*) fordul elő, a sziklás, köves részeken pedig a fali gyík (*Podarcis muralis*) gyakori. Az erdőterületeken gyakori lehet az erdei sikló (*Zamenis longissimus*). A vizsgált terület a kétéltűek és a hüllők számára nem értékes vagy nem jelentős élőhelyként azonosítottuk.

A helyszínelések során jól megfigyelhető és tanulmányozható volt a környék madárfaunája. A terepi bejárások során a következő madárfajokat észleltük a vizsgált védett területen (*6. TÁBLÁZAT*, rendszertani sorrendbe rendezve):

6. táblázat: *A vizsgált területen észlelt madárfajok összefoglaló táblázata*

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV	VÉDETTSÉG	TERM.VÉD.-I ÉRTÉK
Phasianus colchicus	Fácán	–	–
Accipiter nisus	Karvaly	V!	50 000 Ft
Buteo buteo	Egerészölyv	V!	25 000 Ft
Falco tinnunculus	Vörös vércse	V!	50 000 Ft
Columba oenas	Kék galamb	V!	50 000 Ft
Columba palumbus	Örvös galamb	–	–
Streptopelia turtur	Vadgerle	V!	50 000 Ft
Cuculus canorus	Kakukk	V!	50 000 Ft
Jynx torquilla	Nyaktekercs	V!	50 000 Ft
Picus canus	Hamvas küllő	V!	50 000 Ft
Dryocopus martius	Fekete harkály	V!	50 000 Ft
Dendrocopos major	Nagy fakopáncs	V!	25 000 Ft
Dendrocopos medius	Közép fakopáncs	V!	50 000 Ft
Dendrocopos minor	Kis fakopáncs	V!	50 000 Ft
Lullula arborea	Erdei pacsirta	V!	50 000 Ft
Hirundo rustica	Füsti fecske	V!	50 000 Ft
Delichon urbica	Molnárfecske	V!	50 000 Ft
Anthus trivialis	Erdei pityer	V!	25 000 Ft
Motacilla alba	Barázdabillegető	V!	25 000 Ft
Troglodytes troglodytes	Ökörszem	V!	25 000 Ft
Erithacus rubecula	Vörösbegy	V!	25 000 Ft
Luscinia megarhynchos	Fülemüle	V!	25 000 Ft
Phoenicurus ochruros	Házi rozsdafarkú	V!	25 000 Ft
Saxicola torquata	Cigánycsuk	V!	25 000 Ft
Turdus merula	Fekete rigó	V!	25 000 Ft
Turdus pilaris	Fenyőrigó	V!	25 000 Ft
Turdus philomelos	Énekes rigó	V!	25 000 Ft
Turdus viscivorus	Léprigó	V!	50 000 Ft
Sylvia nisoria	Karvalyposzáta	V!	50 000 Ft
Sylvia curruca	Kis poszáta	V!	25 000 Ft
Sylvia communis	Mezei poszáta	V!	25 000 Ft
Sylvia atricapilla	Barátposzáta	V!	25 000 Ft
Phylloscopus collybita	Csilpcsalpfüzike	V!	25 000 Ft
Phylloscopus sibilatrix	Sisegő füzike	V!	25 000 Ft
Phylloscopus trochilus	Fitiszfüzike	V!	25 000 Ft
Muscicapa striata	Szürke légykapó	V!	50 000 Ft

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV	VÉDETTSÉG	TERM.VÉD.-I ÉRTÉK
Ficedula albicollis	Örvös légykapó	V!	25 000 Ft
Ficedula hypoleuca	Kormos légykapó	V!	25 000 Ft
Aegithalos caudatus	Őszapó	V!	25 000 Ft
Parus palustris	Barátcinege	V!	25 000 Ft
Parus caeruleus	Kék cinege	V!	25 000 Ft
Parus major	Széncinege	V!	25 000 Ft
Sitta europaea	Csuszka	V!	25 000 Ft
Certhia familiaris	Hegyi fakusz	V!	25 000 Ft
Certhia brachydactyla	Rövidkarmú fakusz	V!	25 000 Ft
Oriolus oriolus	Sárgarigó	V!	25 000 Ft
Lanius collurio	Tövisszúró gébics	V!	25 000 Ft
Garrulus glandarius	Szajkó	–	–
Pica pica	Szarka	–	–
Corvus comix	Dolmányos varjú	–	–
Corvus corax	Holló	V!	50 000 Ft
Sturnus vulgaris	Seregély	–	–
Passer domesticus	Házi veréb	–	–
Passer montanus	Mezei veréb	V!	25 000 Ft
Fringilla montifringilla	Fenyőpinty	V!	25 000 Ft
Fringilla coelebs	Erdei pinty	V!	25 000 Ft
Carduelis carduelis	Tengelic	V!	25 000 Ft
Carduelis chloris	Zöldike	V!	25 000 Ft
Carduelis cannabina	Kenderike	V!	25 000 Ft
Pyrrhula pyrrhula	Süvöltő	V!	25 000 Ft
Coccothraustes coccothraustes	Meggyvágó	V!	25 000 Ft
Emberiza citrinella	Citromsármány	V!	25 000 Ft

A fokozottan védett madárfajok közül a védett terület és közvetlen környezetének élőhelyei fészkelőhelyként egyáltalán nem, táplálkozóhelyként pedig csak elvétve, alkalmanként, nem rendszeresen jönnek számításba. Ragadozómadár fészkelésére alkalmas sziklaüreget nem találtunk. A potenciális fészkelők elsősorban az erdős területekre jellemzőek, ha fészkelnek is, 5–10 párnál a kis terület miatt állományuk biztosan nem nagyobb.

Az ilyen nagy várromok két magashegyi faj telelőterületei az országban, bár a helyszínelés során nem láttuk őket, alkalmi megjelenésük valószínűsíthető: hajnalmadár (*Trichodroma muraria*), havasi szürkebegy (*Prunella collaris*).

A vizsgált terület körbekerítve nincs, így emlősfajok, vadak számára szabadon bejárható. A helyszíni szemlék során emlősfajokat nem észleltünk. Őz, szarvas és vaddisznó lábnyomot és hullatékot találtunk. Néhány gyakori erdei faj (sün, vörös róka, nyuszt stb.) használhatja még a területet, de tömegesen bizonyosan nem fordulnak elő.

4.3. Táj- és természetvédelem, kultúrtörténeti adottságok

4.3.1. Barlangok

A vizsgált terület részét képező Csesznek 0158/1 hrsz-ú ingatlanon a Tvt. 23. § (2) bekezdése alapján „ex lege" védelem alatt álló barlangok találhatók, melyek a következők:

- Cseszneki Ferde-eresz-barlang, barlangkataszteri száma: 4423-109
- Cseszneki Homokköves-barlang, barlangkataszteri száma: 4423-111
- Cseszneki Kőkocka-barlang, barlangkataszteri száma: 4423-108
- Cseszneki Köteles-barlang, barlangkataszteri száma: 4423-110
- Cseszneki Rókalyuk, barlangkataszteri száma: 4423-15
- Cseszneki Átjáró-barlang, barlangkataszteri száma: 4423-14

4.3.2. Kultúrtörténeti és egyedi tájértékek

A Cseszneki Várhegy helyi jelentőségű védett természeti terület, egyben országos műemlék.

A Tvt. 6. és 7. §-a kiemeli az egyedi tájértékek megőrzésének fontosságát. Az egyedi tájértékek mutatják a település múltját, hagyományait, esztétikai szempontból egy közösség számára jelentőssé váltak, de nem állnak országos jelentőségű műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő. Mivel a tervezési terület teljes egészében természetvédelmi és műemléki oltalom alatt áll, ezért elvben nem szükséges az egyedi tájértékek kataszterezése. A részletesebb felmérés során azonban érdemes volna egyesével számba venni a fellelhető egyedi tájértékeket (pl. sziklaformációk, idős faegyedek, emléktáblák, sírkövek stb.), mert átfogó kutatási anyagot a témában nem találtunk.

4.3.3. Tájképvédelem, tájhasználat

A vizsgált terület teljes egészében a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (MaTrt.) kiegészítő a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 3. melléklete szerint tájképvédelmi terület övezetében található. A MaTrt. értelmező rendelkezése szerint a tájképvédelmi terület övezetébe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

A tájhasználat a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú igénybevétele. A Természetvédelem. Általános Tájvédelem. Fogalommeghatározások című MSZ 20370:2003 hivatkozási számú Magyar Szabvány szerint a tájpotenciál a táj teljesítőképessége, amelynek alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciáljai. A tájpotenciál kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére. Más megfogalmazás szerint a tájhasználat a természetes rendszerekbe való olyan mesterséges, antropogén beavatkozás, amely a természet adta lehetőségeket tudatos, célirányos, egyéni vagy közösségi célok szolgálatába állítja.

A Cseszneki Várhegy területe kifejezetten turisztikai célokat szolgál. A tájhasználatban az idegenforgalmi, rekreációs igénybevétel dominál. A Csesznek 0158/1 hrsz-ú ingatlan művelési ága kopárság, amely a vár falai körül egy fás szárú helyenként növényzetmentes, de néhol erősen cserjésedő, sziklás felszínt jelent. A területen jelenleg magas lágyszárúak, és sziklagyep növényzet jellemző, valamint szárazságtűrő, őshonos, pionír jellegű cserjefajok egyedei törnek fel. Az alacsonyabban fekvő részeken északi és nyugati irányban zárt elegyes erdőállomány szegélyezi a területet. A Csesznek 0158/2 és 0158/3 hrsz-ú ingatlanok jelenleg szántóként nyilvántartottak, de a gyakorlatban gyepes, beerdősülő, kezeletlen területek, ahol gazdálkodás nem folyik. A Csesznek 0158/4 hrsz-ú régi zsidó temető a várhegy északi meredek oldalában található. Temetkezés már nem folyik, kultúrtörténeti jelentőségű csupán.

A vizsgált táj átfogó esztétikai minősítése: a vizsgált terület a helyi jelentőségű védettség és a tájképvédelmi övezeti érintettség miatt a térség kiemelkedő tájrészletét képezi, mivel táj- természetvédelmi oltalom alatt áll. Esztétikai szempontból kiemelkedő tájak a táj- és természetvédelmi oltalom alatt lévő vagy arra tervezett tájak, a tájképvédelmi övezetbe tartozó tájak, valamint a felsoroltak közé nem tartozó, de kiemelkedő esztétikai minőségű tájak. Ezek a tájak kiemelkedő pozitív jelképei a változatosságnak és az egységnek, az egyediségnek, az

életteliségnek, az érintetlenségnek, ugyanakkor a jelképességnek, de egyúttal a rendnek, harmóniának és az egyensúlynak. Mindezeket a tulajdonságokat határozottan megjelenítik és magas szintű esztétikai élményt nyújtva meghatározó erővel jelképezik.

4.3.4. Tájhasználati konfliktusok, veszélyeztető tényezők

A tájhasználati konfliktus az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően, a táj potenciális értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása. Több tájhasználat megjelenése, halmozódása előbb-utóbb tájhasználati konfliktushoz vezet. Csoportosításuk szerint lehetnek: funkcionális, tájökológiai és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok. Jellegük szerint lehetnek: megfordítható, megfordíthatatlan, mérsékelhető, nem mérsékelhető, időszakos, tartós, végleges.

A fokozott turistaforgalom miatt kommunális hulladék található egyes frekventáltabb részeken. A túrázók, sziklamászók néhol taposási kárt okoznak a meglévő növényállományban. A sziklamászás miatt a sziklák és az ex lege védett barlangok károsodásának lehetősége fennáll.

4.4. Oktatás, kutatás

A tervezési területre vonatkozóan az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeum kutatói végeztek 1999-2001 között természettudományi kutatásokat, amelynek eredményeit felhasználtuk a dokumentáció összeállításnál. A sziklafalakon kialakított mászóhelyek a sziklamászás oktatását is szolgálják.

4.5. Gazdasági jellemzők

2.5.1. Mezőgazdálkodás

A Csesznek 0158/2 és 0158/3 hrsz-ú ingatlanok művelési ága termőföld (szántó), de a gyakorlatban természetes úton begyepesedő, cserjésedő, sőt beerdősülő területek. Mezőgazdasági tevékenység a vizsgált területen nem folyik.

2.5.2. Erdő- és vadgazdálkodás

Az erdő- és vadgazdálkodást a hatályos üzemtervek alapján folytatják a gazdálkodók. A védett területen két üzemtervezett erdőrészlet (Csesznek 53/A és 53/ÉP) található. Az 53/A erdőrészletben található faállományt faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban művelik. Elsődleges rendeltetése talajvédelmi, másodlagosan parkerdő. Az 53/ÉP erdőrészlet a vár alapterületére terjed ki és így faállomány rajta nem található.

A belterület közelsége miatt a védett területen vadgazdálkodási tevékenységet nem folytatnak. A területen és 200 méteres környezetében a vadgazdálkodást szolgáló területek (pl. vadföld) és/vagy létesítmények (magasles, etető, sózó stb.) nem találhatók meg.

2.5.3. Turizmus, idegenforgalom

A Cseszneki vár egész évben látogatható, ezért a turistaforgalom folyamatos. A látogatók fogadásához szükséges infrastruktúra a várban, illetve a csatolt létesítményekben biztosított.

A várhegy nyugati oldalát szegélyező Kőmosó szurdok mindkét oldalán drótkötéllel biztosított sziklamászó pályákat – ún. via ferrata utakat – alakítottak ki 2013-ban, amelyek a „Várpanoráma út" és az „Ostromlók útja" fantázia elnevezéseket kapták. Későbbi években további három úttal („Futrinka ucca", MZ/X és Tálos Zoltán emlékút) egészítették ki a sziklamászó helyet. Az „Ostromlók útja" és a „Tálos Zoltán emlékút" a védett terület Csesznek 0158/1 hrsz-ú ingatlanán található és a vártól nyugatra található sziklás gerincen végződnek. A várhegy északi oldalát lehatároló mintegy 8–10 magas sziklafalon is gyakran edzenek sziklamászók.

A TT területén belül, a Csesznek 0158/1 és 0158/3 hrsz-ú területeket érintő sziklamászási tevékenységre vonatkozóan jelenleg a Magyar Hegy- és Sportmászó Szövetség rendelkezik a Bakonyszentkirályi Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzőjének természetvédelmi hatósági engedélyével (Szám: 2899-2/2020.)

(Letölthető: https://mhssz.hu/assets/Uploads/Elements/FileList/Csesznek-2899-2-2020.pdf)

2.5.4. Ipar, bányászat

A tervezési terület 500 m-es körzetében ipari tevékenységet, bányászatot nem folytatnak. Csesznek Község belterületén kisipari üzemek jellemzőek, melyek nincsenek hatással a védett terület tájhasználatára, tájképi megjelenésére és káros környezeti terhelést nem okoznak.

2.5.5. Egyéb tájhasználat

Települési, közlekedési, kertgazdasági, energetikai, közmű jellegű, honvédelmi és vízgazdálkodási tájhasználat a védett területen nem található meg.

5. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK

A védelem célja a természetközeli élőhelyek legalább mai állapotukban való megtartása, optimális esetben javítása. További célkitűzések a következők:

a) A védett növényfajok és azok élőhelyeinek, valamint a terület egyéb természeti- és táji értékeinek megóvása.

b) A természetes szerkezetű és összetételű – idegenhonos fajok jelenlététől mentes – növénytakaróval fedett terület megőrzése, kialakítása.

c) A terület botanikai és zoológiai értékeinek további kutatása, természetvédelmi helyzetük folyamatos figyelemmel kísérése.

d) A terület földtani és kultúrtörténeti értékeinek megőrzése, további kutatása.

6. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK

a) A terület- és földhasználatot, a művelési ág besorolást a természetvédelem érdekeinek megfelelően kell szabályozni.

b) A területen fellelhető védett növény- és állatfajok védelme, kizárólag élőhely-védelmi beavatkozások útján.

c) A gyepterületek megőrzéséhez meg kell gátolni a spontán cserjésedést és erdősülést, az inváziós növényfajok terjedését.

d) Idegenhonos fafajok és adventív lágyszárúak fokozatos eltávolítása a területről.

e) A terület jellegzetes tájképi értékeinek védelme.

f) A sziklaformációk, barlangok állagának megóvása.

g) A hatósági tájékoztató és ismeretterjesztő táblák, valamint a sziklamászó helyen elhelyezett rönkbútorok kivételével a természetvédelmi infrastruktúra kiépítése tilos.

h) A természetes erdődinamikai folyamatok minél teljesebb érvényesülését támogató erdőkezelés, természetközeli erdőgazdálkodás alkalmazása, változatos korösszetételű, elegyes erdőállományok kialakítása, fenntartása.

i) A természetes felszínalakzatok (domborzat, medrek) megőrzése.

j) Az erdőszegélyeken a vegetáció heterogenitásának fenntartása, kíméletes kezelése, a természetvédelmi szempontból kedvező szegélyhatás megőrzése érdekében.

k) Tájidegen és invazív fajok állományainak visszaszorítása.

7. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK

7.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

7.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

a) A vár körüli ún. kopárság jelenlegi állapotban történő fenntartását – a cserjék és az invazív lágyszárúak folyamatos irtásán kívül – biztosítani kell.

b) Az inváziós lágyszárú fajok terjedését meg kell akadályozni.

7.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

Erdőterület

a) Az erdőtervezés során az 53/A erdőrészlet területén található tölgyes állományt továbbra is fatermelést nem szolgáló üzemmódban javasolt kezelni.

b) Az erdőállományban meglévő álló és fekvő holtfa nem távolítható el (kivéve a turistaösvény és a sziklamászó utak használatát korlátozó faanyagot).

c) Törekedni kell a holtfa-arány növelésére.

Gyepterület

a) A vár körüli és a gerincen található értékes természetes gyepterületeken néhány százalékos fás borítás nem ellentétes a természetvédelmi célokkal, azonban meg kell akadályozni a nagymértékű, 25%-ot meghaladó becserjésedést.

b) A fásszárú növényzet kiirtását vagy gyérítését mechanikai úton kell végezni, vegyszeres kezelésre csak akkor kerülhet sor, ha más módon nem biztosítható a cél elérése. A vegyszeres kezelést kizárólag kenéses technikával lehet végezni.

c) A gyepes élőhely évente 2–4 alkalommal, kézi módszerrel kaszálható vagy legeltethető, legeltetés esetén kerülendő a gyepterület túllegeltetése.

c) A fakivágás, a cserjeirtás és az ezekhez kapcsolódó tevékenységek (anyagmozgatás, felkészítés, közelítés, deponálás, aprítékolás stb.) csak a madarak költési és fészkelési időszakán kívül, azaz október 1. és február 28. között végezhetők.

d) A talajréteg és a lágyszárú növények védelme érdekében, a faanyag mozgatása során vonszolásos közelítés csak fagyott és/vagy hóval borított talajviszonyok között végezhető.

7.2. Fajok védelme

a) A védett állat- és növényfajok érdekében meg kell akadályozni a potenciális környezet-szennyezést.

b) A fás szárú növényállomány kezelése – a havária esetek kivételével – csak vegetációs időn kívül – lehetőleg október 1. és április 15. – között történhet.

c) A természetvédelmi kezelési tevékenységek során fokozottan ügyelni kell a fészkelési időszakban a fészkek, odúk biztonságára.

d) Külön fajvédelmi intézkedést a védett területen található növény- és állatfajok egyike sem igényel.

7.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek

a) A területen a vár és természeti környezete alkotta jellegzetes tájképet veszélyeztető tevékenységek nem végezhetők.

b) A vár területén a régészeti lelőhely és a műemlék állapotváltozásával, pusztulásával járó földmunka nem végezhető.

7.4. Látogatás

a) A vár egész évben látogatható a fenntartó által meghatározott nyitvatartási időben.

b) A várfalon kívül eső terület korlátozás nélkül látogatható, de a balesetveszélyes helyeken mindenki a saját felelősségére tartózkodhat.

c) A vár bejárata előtti fogadó terület kivételével a védett területre gépjárművel behajtani tilos (oda is csupán engedély birtokában lehet).

d) A védett területen a terepautózás, terepmotorozás, quadozás tilos! A felsorolt járművekkel engedély nélkül a védett területre tilos behajtani.

e) A sziklamászás egész évben folytatható az időjárási körülményektől függően.

f) Tilos a hulladék és egyéb szennyezőanyag lerakása.

g) Kijelölt tűzrakó hely nem létesíthető, azon kívüli területeken is tilos tüzet gyújtani!

h) A sziklamászó helyek használata külön egyedi természetvédelmi hatósági engedélyben biztosított.

7.5. Kutatás, vizsgálatok

a) A védett területen nincs olyan növény- vagy állatcsoport, amelyek kutatására feltétlenül szükség van. Viszont néhány állatfaj jelenlétének időnkénti vizsgálata (monitorozása), illetve a kezelési terv megalapozó dokumentációjához nem vizsgált állatcsoportok kutatása további információkkal szolgálhat a terület élővilágáról.

b) Tudományos kutatás a területen az illetékes természetvédelmi hatóság (tehát a jegyző) engedélyével, részletes kutatási terv benyújtásával történhet. A kutatás eredményeit tartalmazó jelentés egy-egy példányát a kutatást végzőnek el kell juttatnia az illetékes természetvédelmi hatóság, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság és az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeum részére.

c) A területen található egyedi tájértékek kataszterezését el kell végezni.

7.6. Terület- és földhasználat

a) Új építmény elhelyezése tilos.

b) Vadászat csak cserkeléssel vagy hajtással végezhető.

c) A területen vadászati és vadgazdálkodási létesítmény elhelyezése és a vadetetés tilos.

d) A területen a mesterséges vadkibocsátás, a zárttéri vadtartás tilos.

e) A területen ipari és bányászati tevékenység végzése tilos.

f) A területen nem folytathatók olyan technikai sportok, amelyek a természeti és táji értékeket károsíthatják.

g) A területen természetközeli erdőgazdálkodást kell folytatni, az erdők korcsoport-eloszlását javítani és az erdőtársulásokra jellemző heterogénebb fafajösszetétel kialakulását támogatni kell.

7.7. Természetvédelmi infrastruktúra

a) A terület határán a Természetvédelem. Tájékoztató és eligazító táblák című MSZ 20364:2003 hivatkozási számú Magyar Szabványnak megfelelő hatósági tájékoztató táblákat kell kihelyezni, és gondoskodni kell fenntartásukról.

b) A Csesznek 0158/2 és 0158/3 hrsz-ú, szántó művelésű ingatlanok természetbeni állapotának megfelelően az érintett tulajdonosok bevonásával kezdeményezni kell a művelési ág váltásra vonatkozó földhivatali eljárást, majd gondoskodni kell az ingatlan-nyilvántartásba történő átvezetéséről.

c) Az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeum által javasolt tanösvény kialakítását javasolt megtervezni.

d) A sziklafalak kopogózását a mászóút üzemeltetőjének legalább éves rendszerességgel el kell végeztetni a balesetek elkerülése érdekében.

7.8. Erdők kezelése

a) A természetes erdődinamikai folyamatok érvényesülését biztosító kezelési eljárásokat kell alkalmazni, a természetközeli erdőgazdálkodást minél teljesebb körben kell megvalósítani. Törekedni kell a természetközelien elegyes állományok kialakítására.

b) Az erdei gyümölcs-, valamint értékes, ritka kísérő- és elegyfajokat a nevelővágások során kímélni kell.

c) A területen lévő holtfák eltávolítása a gazdag állatvilág fenntartása miatt tilos!

d) A véghasználatokat csak vegetációs időn kívül lehet elvégezni. Fakitermelési, vagy egyéb munkák után a munkálatok során keletkező szennyeződéseket és szemetet maradéktalanul fel kell számolni.

e) A vegyszeres ápolás tilos.

f) Tájidegen, Magyarországon nem honos fafajok telepítése a TT területén tilos.

Bruckner Attila
okl. táj- és kertépítészmérnök
táj- és élővilág-védelmi szakértő (SZ-TjV, SZ-TV)
Nyilvántartási szám: Sz-043/2009.
Telephely: 8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.
Postacím: 8230 Balatonfüred, P. Horváth Á. u. 49.

Balatonfüred, 2025. március 18.

2. melléklet a ../2025.(III.....) önkormányzati rendelethez

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

CSESZNEK, GÉZAHÁZI PARKERDŐ
HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET

Megbízó:

Csesznek Községi Önkormányzat
8419 Csesznek, Vár út 42.

Szakértő:

Bruckner Attila
okl. táj- és kertépítészmérnök
táj- és élővilág-védelmi szakértő (SZ-TjV, SZ-TV)
Nyilvántartási szám: Sz-043/2009.
Telephely: 8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.
Postacím: 8230 Balatonfüred, P. Horváth Á. u. 49.

2025. március 18.

TARTALOMJEGYZÉK

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR 3
2. ELŐZMÉNYEK 3
3. ÁLTALÁNOS ADATOK 4
3.1. A tervezési terület azonosító adatai 4
3.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése 5
3.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok 5
3.4. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások 6
4. A VÉDETT TERÜLET ÁLLAPOTA 8
4.1. Tájtipológia 8
4.2. Környezeti elemek, természeti adottságok 10
4.2.1. Domborzati, földtani és talajtani viszonyok 10
4.2.2. Éghajlat 10
4.2.3. Vízrajzi adottságok 11
4.2.4. Növényföldrajzi helyzet 11
4.2.5. A tervezési terület növényvilága 12
4.2.6. A tervezési terület állatvilága 16
4.3. Táj- és természetvédelem, kultúrtörténeti adottságok 18
4.3.1. Barlangok 18
4.3.2. Kultúrtörténeti és egyedi tájértékek 18
4.3.3. Tájképvédelem, tájhasználat 19
4.3.4. Tájhasználati konfliktusok, veszélyeztető tényezők 19
4.4. Oktatás, kutatás 20
4.5. Gazdasági jellemzők 20
5. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK 21
6. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK 21
7. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK 22
7.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása 22
7.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok 22
7.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok 23
7.1.3. Kezelési egységek 23
7.2. Fajok védelme 26
7.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek 26
7.4. Látogatás 27
7.5. Kutatás, vizsgálatok 27
7.6. Terület- és földhasználat 27
7.7. Természetvédelmi infrastruktúra 28
7.8. Erdők kezelése 28

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

Csesznek, Gézaházi parkerdő helyi jelentőségű védett természeti terület

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 36. §-a valamennyi védett természeti terület esetében – így a helyi jelentőségű védett természeti területek esetében is – előírja természetvédelmi kezelési terv készítését, és rendelkezik a természetvédelmi kezelési terv megállapításának módjáról is: helyi jelentőségű védett természeti terület természetvédelmi kezelési tervét a települési önkormányzat rendeletben állapítja meg.

Jelen természetvédelmi kezelési terv (Kezelési Terv) célja Csesznek község közigazgatási területén lévő Gézaházi parkerdő élővilágának, természeti és kultúrtörténeti értékeink megőrzése, fenntartása, védelme elsősorban az idegenforgalom és a szabadidős tevékenység (túrázás, sziklamászás) hatásaival, valamint az élőhelyek kedvezőtlen természetes átalakulásával szemben.

A Kezelési Terv a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendeletben foglaltak alapján került összeállításra és az általunk 2014. évben készített kezelési terv (*CSESZNEKI VÁRHEGY HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV, TERVEZŐK: BRUCKNER ATTILA ÉS SZEKERES ANITA, 2014. MÁJUS 31.*) felülvizsgálatát, aktualizálást tartalmazza.

2. ELŐZMÉNYEK

Megbízóval 2024. december elején kötöttünk szerződést a település helyi jelentőségű védett természeti területeire (Várhegy, Gézaháza) vonatkozó kezelési tervek felülvizsgálataira, illetve egy természeti emlék (Eszterházy bükk) kezelési tervének elkészítésére.

Az eredeti természetvédelmi kezelési tervet megalapozó táj- és természetvédelmi vizsgálat érdekében 2014 tavaszán több alkalommal helyszíni bejárást végeztünk, a terület élő- és élettelen természeti adottságainak, valamint táji értékeinek felkutatása érdekében, amit jelen vizsgálat során 2025. januárjában két alkalommal kiegészítettünk. A vizsgálat során megkértük az illetékes Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságot, hogy adatbázisukból a védett területen felmért védett fajok adatait számunkra megküldeni szíveskedjenek, amit 2025. január 23-án meg is tettek, segítségüket és adatszolgáltatásukat ez úton is köszönjük!

A kezelési tervek felülvizsgálatához összegyűjtöttük a vonatkozó szakmai információkat – természetvédelem, erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás, műemlékvédelem, területrendezés, településfejlesztés, tájértékek, földhasználat –, valamint áttekintettük a területtel kapcsolatosan fellelhető szakirodalmat is.

Az elmúlt 10 év során a területrendezési jogszabályok és az államigazgatás szervezeti rendszerében jelentős változások történtek, ezért a Kezelési Tervet ezzel kapcsolatosan is aktualizáltuk.

A Kezelési Terv összeállításához a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet szempontjait, valamint az országos jelentőségű védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv tervdokumentációjának tartalmi követelményeiről és elkészítéséről szóló 16/2012. (VII. 6.) VM utasítás tematikáját alkalmaztuk.

3. ÁLTALÁNOS ADATOK

A vizsgálatra kijelölt település Veszprém vármegye északkeleti részén, a Veszprémet Győrrel összekötő 82. sz. főút mentén, illetve annak közelében, attól keletre helyezkedik el. Gézaháza Csesznek község külterületén az Északi-Bakony tájegységben helyezkedik el. A település a 82-es főközlekedési útról leágazó bekötő úton közelíthető meg, aminek ingatlana (042) már a védett terület részét képezi. Megbízó Csesznek Község Önkormányzata a vizsgált védett természeti terület 2014-ben készített kezelési tervének felülvizsgálatát tűzte ki célul.

A terület egykori tulajdonosa Eszterházy Géza volt, innen a hely elnevezése. A mezőgazdasági területek közül kiemelkedő erdőfolt a valamikori Bakony-erdő maradványai, hatalmas méretű fákkal, cserrel, gyertyánnal, magas kőrissel, nagylevelű hárssal, bükkel, vadgesztenyével. A 70-es években kedvelt kiránduló célpont volt a megyei turisztikai hivatal működtette. Sajnos valamennyi épületrész és maga a park is elhanyagolt állapotba került. A rendszerváltás után a terület magánkézbe jutott, jelenleg egyik részét osztrák tulajdonos birtokolja (az épületeket szépen felújították az elöregedő, kidőlő fákat pótolták őshonos fafajokkal). A korábbi vadászkastély állaga sokáig romlott, e területrészen a park és az utak teljesen elhanyagoltak voltak, azonban néhány éve az épületet felújították, a környezetét rendezték és rendezvényhelyszínként, étteremként, vendégházként üzemeltetik. A terület bejárati kapujánál ki van írva magánterület, ami kissé megnehezíti a Park szabad bejárását. Sajnos a nagy viharok és a csapadékszegény utóbbi évtized megviselték az öreg fákat, melyek így is lenyűgözőek. Sok helyütt a klasszikus parkgondozás elmarad, csak néhány központi helyen van nyírt, vagy legeltetett gyep, ezért az agresszív akác, helyenként pedig a virágos kőris és magas kőris újulat ellep. A vad erős jelenléte szemmel látható a területen. Jelenleg jószándékú bérlők útján van élet a Parkban. (*FORRÁS: ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP, PROVÉRTES, BALOGH LÁSZLÓ, 2013.*)

3.1. A tervezési terület azonosító adatai

Azonosító név: **Gézaházi parkerdő**

Védett Természeti Területek Törzskönyve törzskönyvi száma: **18/34/TT/79**

Védetté nyilvánító határozat száma: **Veszprém Megyei Tanács 15.031-4/1979. sz. határozata**

A terület jogi helyzete: **helyi jelentőségű védett természeti terület**

Terület: **15,8522 hektár**

Érintett vármegye: **Veszprém vármegye**

Érintett település: **Csesznek község**

Érintett ingatlanok helyrajzi számai: **Csesznek külterület, 042, 044/3, 044/4, 044/5, 047**

A terület középpontjának EOV koordinátái: **Y = 561 823; X = 220 580**

Legnagyobb tengerszint feletti magasság: **457 mBf**

A területet lefedő M=1:10.000 EOTR szelvény-azonosítója: **53-212**

Illetékes természetvédelmi hatóság: **Bakonyszentkirályi Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője**

Természetvédelmi kezelő: **a terület magántulajdonosa.**

3.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése

A park kiemelkedő természeti értékét képviselik a kiritkult legelőerdő zömét alkotó, hatalmas méretű csertölgyek és a terület délnyugati részén lévő értékes szelídgesztenyés. Ezért 1980-ban a Veszprém Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága 15.031-4/1979. számú határozatával a Gézaházi parkerdő védetté nyilvánításáról rendelkezett.

Hivatkozott határozat szerint a védetté nyilvánítás célja az volt, hogy megyei jelentőségű értékként az itt található idős fasorok és facsoportok tartós fennmaradását biztosítsák, illetve a területen lévő műemléképületek környezetét megóvják. A parkerdő kiemelkedő természeti értékét képezik a kiritkult legelőerdő zömét alkotó, hatalmas méretű csertölgyek és a terület délnyugati részén lévő értékes szelídgesztenyés.

A tervezési terület nem tartozik európai közösségi és egyéb nemzetközi kijelölés hatálya alá.

A Tvt. 24. § (1) bekezdés b) pontja alapján helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is. Megyei szintű védetté nyilvánításokra 1971-től került sor, amikor a megyei tanácsok és azok végrehajtó bizottságai (Budapesten a Fővárosi Tanács és Végrehajtó Bizottsága) megkapták ezt a jogkört. Számos tanácsrendelettel és VB határozattal védetté nyilvánított megyei (helyi) védett természeti terület jött létre 1990-ig, amikor aztán az önkormányzatok megalakulásával a helyi védetté nyilvánítás a jegyző (főjegyző) hatáskörébe került. A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása és a fenntartásukról való gondoskodás a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik. A helyi jelentőségű védett természeti területek országos nyilvántartását a természetvédelemért felelős tárca vezeti (Védett Területek Törzskönyve; https://termeszetvedelem.hu/helyi-jelentosegu-vedett-termeszeti-teruletek/).

A „Dendrománia" (https://www.dendromania.hu/) elnevezésű honlapon tartják számon Magyarország legnagyobb fáit. Ezen nyilvános adatbázis szerint a TT területén, a Csesznek 044/5 hrsz.-ú ingatlanon található (EOV koordinátái: Y=561982; X=220424) egy 507 cm törzskörméretű közönséges bükkfa, melyet 2008-ban észleltek.

3.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok

A vizsgált terület négy ingatlanra terjed ki, melynek adatai a következők (*1. TÁBLÁZAT*):

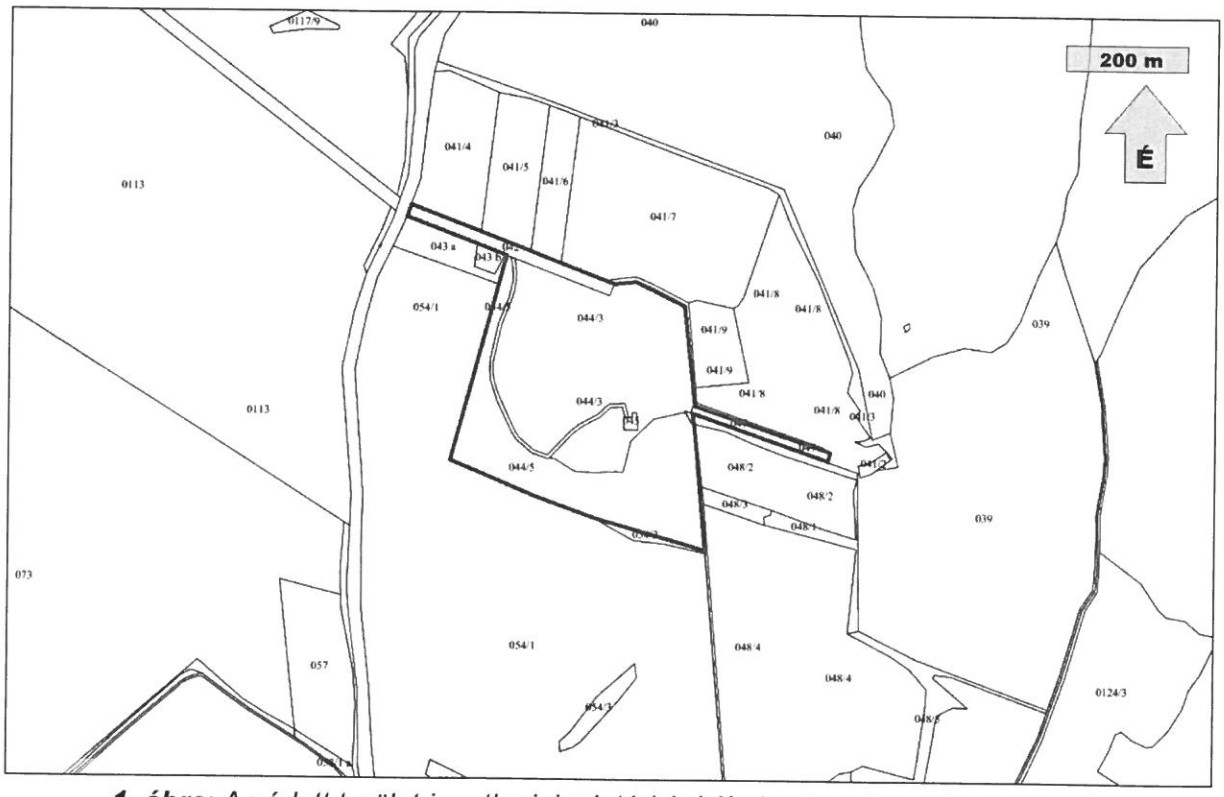
***1. táblázat**: Az érintett ingatlanok alapadatai*

Település	Hrsz.	Kiterjedés (ha)	Művelési ág	Tulajdonos	Vagyonkezelő
Csesznek	042	0,8772	kivett, saját használatú út	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
Csesznek	044/3	8,6352	kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
Csesznek	044/4	0,3382	kivett, közforgalom elől elzárt magánút	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft./ Mókusház Kft.	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft./ Mókusház Kft.

Település	Hrsz.	Kiterjedés (ha)	Művelési ág	Tulajdonos	Vagyonkezelő
Csesznek	044/5	5,6020	kivett, gazdasági épület, udvar	Mókusház Kft.	Mókusház Kft.
Csesznek	047	0,3996	kivett, saját használatú út	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

MEGJEGYZÉS: Az eredeti védetté nyilvánítási dokumentum szerint a védett terület helyrajzi számai: Csesznek 042, 044/2, 046, 047, amelyek az országos nyilvántartásban (www.termeszetvedelem.hu/helyi-jelentosegu-vedett-termeszeti-teruletek) is így szerepelnek. A tervezés során megállapítottuk, hogy a 044/2 és 046 helyrajzi számok megszűntek, helyettük a Csesznek 044/3, 044/4, 044/5 hrsz-ú ingatlanokat alakították ki, a földhivatali bejegyzés szerint 2012-ben.

Az érintett ingatlanok térképi ábrázolása a következő (*1. ÁBRA*):

***1. ábra**: A védett terület ingatlanjainak térképi ábrázolása (FORRÁS: OKIR.HU)*

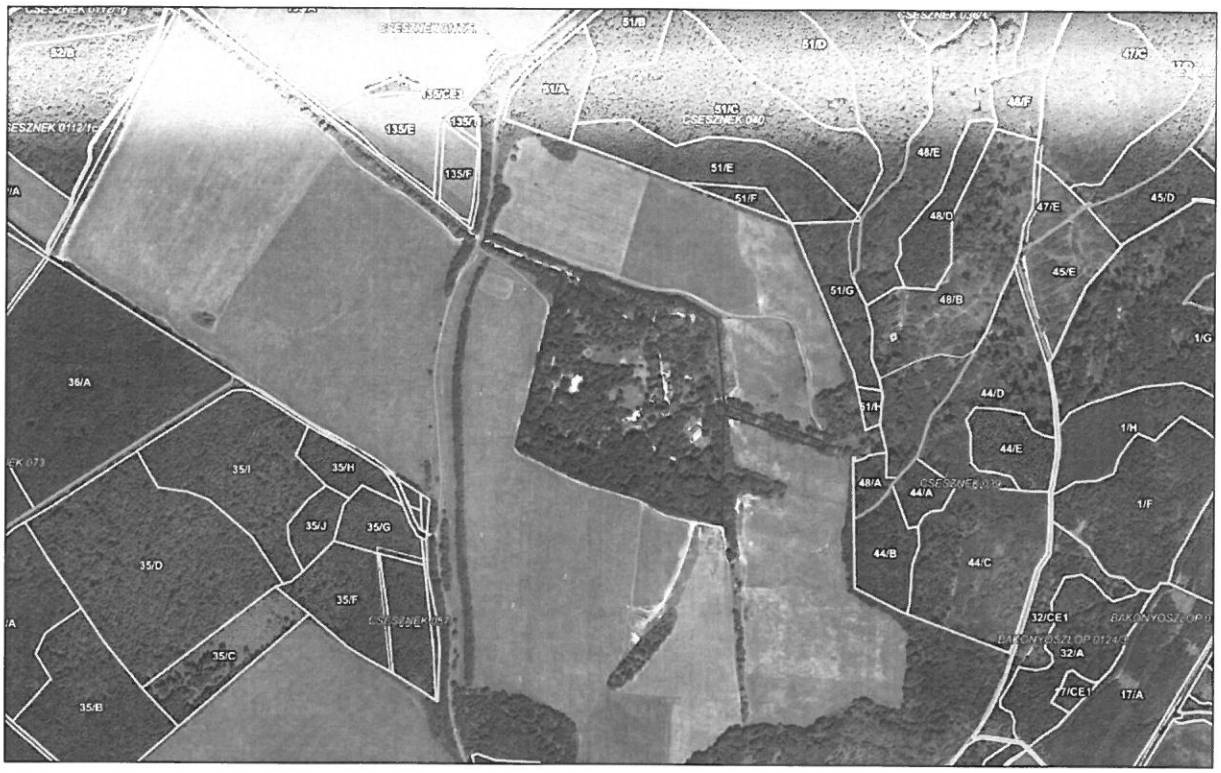
Jelmagyarázat:

sötétkék vonal ..... A vizsgált védett természeti terület határa
fekete vonal ..... Ingatlanhatár

3.4. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások

3.4.1. Érintett erdőrészletek: a védett területen nincs üzemtervezett erdőrészlet

A környező erdőrészletek és védett terület ábrázolása a következő *(2. ÁBRA)*:

***2. ábra**: A vizsgált tájrészlet üzemtervezett erdőterületeinek ábrázolása (FORRÁS: WWW.ERDOTERKEP.GOV.HU)*

Jelmagyarázat:

sötétkék vonal ..... A vizsgált védett természeti terület határa
halványkék vonal..... Ingatlanhatár
sárga vonal..... Üzemtervezett erdőrészletek határa

3.4.2. Erdőgazdálkodó:

A terület nem üzemtervezett erdőterület, nincs kijelölt erdőgazdálkodó. A meglévő faállományt az ingatlanok tulajdonosa kezeli.

3.4.3. Vadgazdálkodó:

Hegyi Vadászok Vadásztársaság (Győr), kódszám: 19-300910-1-4-1

3.4.4. Településrendezési- és területrendezési terv:

Csesznek Községi Önkormányzat Képviselő-testületének Csesznek Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 2/2021 (II. 12.) önkormányzati rendelete (HÉSz) a helyi jelentőségű természetvédelmi terület tekintetében az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

> 3. § (3) bekezdés e) pontja szerint a helyi jelentőségű természetvédelmi terület olyan tájékoztató eleme a Szabályozási tervnek, melynek módosítása nem az Önkormányzat hatáskörébe tartozik, csak a magasabb szintű jogszabályok megváltozása esetén, vagy az illetékes államigazgatási szervek egyetértésével lehetséges
>
> 12. § (1) bekezdés e) pontja szerint a Szabályozási terv feltünteti a település területét érintő magasabb szintű jogszabály által előírt területeket, köztük a helyi jelentőségű természetvédelmi területet, ahol építési tevékenység a jelen rendelet előírásai mellett a vonatkozó jogszabályokban rögzített előírások együttes figyelembevételével történhet.

A Gézaházi parkerdő a HÉSz övezeti besorolása alapján különleges turisztikai terület (**Kb-tt**) a következő szabályozási előírásokkal:

> 34. § (1) A Kb-tt jelű, beépítésre nem szánt, különleges turisztikai terület övezetében kereskedelmi szállásépület, üdülő rendeltetésű épület, továbbá a turizmushoz kapcsolódó kereskedelmi, szolgáltató, sport, kulturális, közösségi szórakoztató, rekreációs rendeltetésű építmények létesíthetők.
>
> (2) Sportolási létesítmény csak a 13. § (15) bekezdése szerinti feltételek figyelembevételével létesíthető.
>
> (3) A Kb-tt övezetben elhelyezhető épületekben elhelyezhető a tulajdonos, a használó és a személyzet számára szolgáló lakás is.
>
> (4) Az övezet területén az építmények elhelyezésének feltételei a következők:
>
> a) beépítési mód: szabadonálló
>
> b) kialakítható telekterület: minimum 1 ha,
>
> c) beépítettség: maximum 10 %,
>
> d) épületmagasság: maximum. 7,5 m.
>
> e) zöldfelület: min. 60%.
>
> f) telekhatároktól való távolság: min. 5,0 m,
>
> g) legnagyobb építhető nettó alapterület épületenként: max. 800 m2
>
> h) az épületek közötti távolság: min. a tényleges épületmagasság
>
> i) építhető szintek száma: max. 2 szint
>
> (5) Az övezet területén a már meglévő védett faállományt meg kell tartani, a kialakítandó új zöldfelületet a térségben honos fafajokkal ligetesen fásítva kell kialakítani.

A HÉSz 3. melléklet SZT-2 jelű M=1:10000 méretarányú Szabályozási terv tartalmazza a Gézaházi parkerdő műemléki környezetének lehatárolását is, melynek adatai a következők:

Eszterházy majorság ex lege műemléki környezete

Azonosító: 23998

Helyrajzi számok: 041/10, 041/11, 042, 043, 045, 047, 048/1, 050, 054/1, 054/2

(FORRÁS: CSESZNEK KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA, MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT, VÁROS ÉS HÁZ BT. - ÉRTÉKTÉRKÉP KFT.; 2018-2019.)

4. A VÉDETT TERÜLET ÁLLAPOTA

4.1. Tájtipológia

Fogalommeghatározás: a tájföldrajz a legkomplexebb geográfiai szakterület, területi szemléletű szintézise a természetföldrajzi és a földhasználaton, a településföldrajzon keresztül a társadalmi-gazdasági adottságoknak. Összetettsége miatt nem kezdő kutatóknak való téma, valódi tájföldrajzossá évtizedek alatt alakulhat, fejlődhet valaki, ha időközben nem horgonyoz le valamely földrajzi részterületnél, pl. geomorfológiánál, biogeográfiánál, vagy demográfiánál és sikerül megőriznie érdeklődését a földrajzi tájak komplexitása iránt. A

tájföldrajz különleges vonása, hogy az egyes tájtípusok meghatározásánál nem lehet eltekinteni az adott területegység látványától, vizuális habitusától (*CSORBA, 2021.*)

Tájföldrajzi szempontból a vizsgálatra kijelölt terület hovatartozása a következő:

Nagytáj: ..... Duna–Tisza-medence
Nagytájrészlet:..... Dunántúli-középhegység
Középtáj: ..... Bakony-vidék
Kistáj ..... **Öreg-Bakony**

A tájföldrajzi adottságokat e kistáj jellemzői alapján értékeljük (*FORRÁS: CSORBA PÉTER: MAGYARORSZÁG KISTÁJAI, MERIDIÁN TÁJ- ÉS KÖRNYEZETFÖLDRAJZI ALAPÍTVÁNY, DEBRECEN, 2021.*). A vizsgált terület a 608 km^2 nagyságú kistáj ÉK-i részén terül el.

Topográfiai helyzet és domborzattípus: A hegyvidék É-i részének kistája, tágas medencékkel tagolt, hátas típusú középhegység. *Éghajlati körzet*: A 450 m-nél magasabban lévő felszínek klímája hűvös – mérsékelten nedves, alacsonyabban mérsékelten hűvös – mérsékelten nedves. *Vízrajz*: Nyílt vízfelszín vagy vizenyős terület aránya a tized %-ot sem éri el. *Földhasználati arányok és tendenciák*: 57% erdő (mérsékelten csökkenő arány), 21% szántóföld (változatlan), 10% pedig gyep (változatlan) területi részesedéssel. Az OTrT erdőgazdasági prioritású tervezési területként kezeli. *Földrajzi tájtípus*: Szubatlanti éghajlati hatás alatt álló, karbonátos kőzetekből felépülő, fennsíkos hegység, ahol rendzina és Ramann-féle barna erdőtalajon gyertyános tölgyesek és szubmontán bükkös erdők vannak. *Emberi hatáserősség*: A tájalkotó tényezők eredeti adottságait az emberi tevékenység közepes mértékben bolygatta meg, a táj ß-euhemerób típusba tartozik. A domborzat és a vízhálózat csekély, a talaj kismérvű átalakuláson ment át. Természetközeli növényzet található a kistáj több mint 50%-án. Az 1990 és 2018 között bekövetkezett felszínborítás-változások iránya szerint táji szinten nem változott az antropogén terhelés. *Beépítettség és településfejlettség*: A beépítettség mértéke változatlanul 2,6%, az országos átlagnak (6,2%) kevesebb, mint fele. A közutak, vasút és települések képezte ökológiai gátak élőhelyfeldaraboló hatásának szintje alacsony, a kismedencékben lokálisan magas. A súlyozott fragmentációs átlag 1,6 km/km^2. (Az országos átlag 3,4.) A gazdasági, infrastrukturális és társadalmi fejlettség komplex mutató szerint a kistáj középső része, Pénzesgyőr és Hárskút környéke számít elmaradott térségnek. *Tájmetriai adatok*: A kistáj CORINE foltjainak átlagos nagysága 1,93 km^2, ami lényegesen magasabb az ország középhegyvidékeire jellemző adatnál (1,43 km^2), inkább megfelel az országosan számba vett 49 ezer folt átlagos területnagyságának (1,9 km^2). A Shannon-diverzitás, vagyis a tájhasználati sokszínűséget kifejező szám 1,3, közel van az országos átlaghoz (1,41). *Természeti veszélyek*: A természeti csapások megjelenésének valószínűsége jelenleg igen csekély, csak a felhőszakadások és a hazai átlagnál magasabb szintű szeizmikus aktivitás reális veszélyforrás. Az 1931 és 2015 között mért súlyosan (PAI>6) aszályos évek száma alacsony (11–20 év). Az éghajlat megváltozása esetén a jelenlegi tájhasználat sérülékenysége, változásának mértéke közepesre becsülhető. *Természetvédelem*: A kistáj 14,1%-a Magas-Bakony TK-hez tartozik. Natura 2000 védettség érvényes a táj területének 7,8%-án (különleges természetmegőrzési kategória). *Értéktár*: Az összesített értéksűrűség magas. Csesznek történeti település, Zirc kiemelkedően nagy számú műemlékei mellett az egész tájban sok az egyedi tájérték és a régészeti lelőhely. A kistájat Zirc és Dudar környékének kivételével tájképvédelemre javasolták. Dudarnál komplex tájrehabilitációra volna szükség. *A tájkarakter földrajzi összetevői*: A kistáj medencékkel tagolt középhegység, amelynek vizuális arculatát az összefüggő erdők nagymértékben meghatározzák. Növényzetborítottsági változatosságot jelent az erdészeti kezelés során eltérő vágásstádiumban lévő erdőtagok mozaikja. A medencék erdősültsége jóval alacsonyabb, s a hegységperemi külső lejtőkön is számottevő tájképi hatása van a gyepeknek, szántóföldeknek.

Ilyen helyeken a táj jól belátható, félig nyílt habitusú. A parlagok aránya magas, 8–10%, a karsztos kopárok kihasználtsága elenyésző. A településsűrűség alacsony, Zirc a tájegység legnagyobb része számára ellátja a társadalmi-gazdasági élet adminisztratív szervezésének központi funkcióit. A lakosság topográfiai önelhelyezéséhez kiváló támpontot nyújt néhány hegycsúcs – pl. Kőris-hegy, Som-hegy, Középső-Hajag, Papod stb. – valamint a várromok, Csesznek, Szarvaskő. Az identitás megjelölés egyértelműen a bakonyiságra épül, amelynek vizuális jellege, az erdőfedte középhegység széles körben ismert.

4.2. Környezeti elemek, természeti adottságok

A természeti adottságokat az Öreg-Bakony kistáj jellemzői alapján értékeljük (*FORRÁS: MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.*). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi vizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek. A vizsgált terület a kistáj ÉK-i részén terül el.

4.2.1. Domborzati, földtani és talajtani viszonyok

A kistáj függőlegesen jól tagolt, változatos formációk jellemzik. A domborzat változékonyságára utal, hogy a relatív relief értékek magasak, átlagosan 170–180 m/km^2. A térséget fejlett völgyhálózat jellemzi, a mikroformákban gazdag felszínt karsztos mélyedések, karrmezők teszik változatossá. A geomorfológia egyik jellemző elemét képezik a várhegyhez hasonló átlagos magasságú 300–400 m közötti tszf-i magasságú fennsíkok, amelyeket a fennsíkmaradványok, az ezeket tagoló eltérő tszf-i helyzetű hegyközi medencék, a medencéket felfűző karsztos eróziós szurdokvölgyek, – mint a TT északnyugati részén lévő Kőmosó-szurdok –, valamint szélesebb-keskenyebb glacisok és pedimentek határozzák meg.

A hegységi tömeget uralkodóan mezozoos (a triász, jura és kréta egyaránt képviselve van) mészkő- és dolomitformáció-sorozatok, kisebb részt harmadidőszaki medenceüledékek, negyedidőszaki üledéktakarók építik fel. Az Öreg- vagy Magas-Bakony szerkezetileg a középhegységi kréta geoszinklinális nyugati szárnyának tartozéka. A kistáj domborzatát árkos-sasbérces szerkezet jellemzi. Fejlődésmenete során északnyugati-délkeleti és erre merőleges irányú szerkezeti vonalak mentén szerkezeti árkokra és különböző magasságú sasbércekre, fennsíkokra töredezett.

A TT területén az alábbi kőzettípusokat térképezték fel (*FUTÓ, 2001*): alsó-jura dachsteni típusú mészkő, középső-miocén mezozoos küllemű mészkő, középső-eocén nummulitesz perforatuszos mészkő, pleisztocén kavics és pleisztocén lösz.

A kistájat a legnagyobb területi kiterjedésben a karbonátos tömör kőzeten képződött rendzina talajok borítják. A vár közvetlen környékén az erdőtalaj növényzet hiányában a földes kopárig erodálódhat. A Kőmosó-szurdok mentén elhelyezkedő patakvölgyben öntéstalaj foltok is előfordulhatnak.

4.2.2. Éghajlat

A kistáj ezen része mérsékelten hűvös és nedves éghajlatú. Évente 1960 körüli a napsütéses órák száma, amelyből nyáron 780 óra körüli, télen mintegy 200 óra napsütés várható, de a várhegyen, – mint kiemelkedésen – ennél több is lehet. A csapadék évi mennyisége az évi 800 mm-t is elérheti. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 70 nap, az átlagos maximális

hóvastagság 40 cm, valamint gyakori a hófúvás. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke +9,5 °C körül alakul. A vegetációs időszak középhőmérséklete megközelítőleg +15,0 °C. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga +30,0 °C körül alakul, a leghidegebb téli napoké –15–16 °C körüli. Az uralkodó szélirányok észak-északnyugati irányúak, az átlagos szélsebesség a hegytetőkön 4,5 m/sec körüli értéket mutat. A klimatikus adottságok az erdő- és vadgazdálkodásnak kedveznek, valamint a kevésbé hőigényes, nagyobb vízigényű szántóföldi növények termesztésére alkalmasak.

4.2.3. Vízrajzi adottságok

A kistáj vizeit számos bővizű patak vezeti le. A vizsgált terület, a kistáj északi részének vizeit a Cuha-patak gyűjti össze. A TT területének nyugati határát az Aranyos-patak határolja le, amely nyugati irányban a Cuhába torkollik. A kisvizek főleg nyár végén és ősszel fordulnak elő, az árvizek tavasszal és nyár elején szoktak bekövetkezni. A hegységben összefüggő talajvízszint nincsen. A völgytalpak talajvíz előfordulásai elszigeteltek és jelentéktelenek. Kémiai típusuk kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A rétegvizek mennyisége a tárolókőzet porozitása szerint változik. A terület vízbázis, ezért a vízminőség-védelem közérdekű feladat.

4.2.4. Növényföldrajzi helyzet

A vizsgált terület a Magyarország nagy részén elterülő Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Dunántúli-középhegység flóravidékének (*Bakonyicum*) Vértes és Bakony flórajárásába (*Vesprimense*) tartozik. A flórajárásra a táblás mészkő- és dolomithegységek jellemzők, ahol a csapadékosabb klíma hatására a magasabb tengerszint feletti területeken vagy azonálisan az északi lejtőkön már alacsonyabban is viszonylag nagy kiterjedésű gyertyános-tölgyesek és bükkösök terülnek el, ugyanakkor már erősebb a szubmediterrán hatás és számos ilyen elterjedésű flóraelem, köztük örökzöld fajok is előfordulnak.

A jellegzetesebb potenciális erdőtársulások közül említést érdemelnek a következők:

- cserszömörcés karsztbokorerdők (*Querco-pubescenti–Cotinetum*)
- molyhos cseres tölgyesek (*Orno-Quercetum pubescenti–cerris pannonicum*)
- cseres kocsánytalan tölgyesek (*Quercetum petraeae–cerris pannonicum*).

Gyakoriak a sziklagyepek (*Caricetum humilis*, *Diplachno–Festucetum sulcatae*, *Festucetum glaucae hungaricum* stb.). Jellegzetes lágyszárú fajok a nádtippan (*Calamagrostis neglecta*), a magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), a borzas peremizs (*Inula hirta*), a sugaras zsoltina (*Serratula radiata*). A művelés visszaszorulása és az élőhelyek felaprítása következtében nagy az inváziós terhelés: különösen az ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) jelenléte meghatározó. Az erdőterületeket elsősorban közép- és időskorú keménylombú erdők fedik. Az erdők átlagos évi folyónövedéke 2,5–3,5 m^3/ha között változik. A mezőgazdasági területhasznosítás jelentősebb kultúrái a búza, a kukorica és a silókukorica.

Az Öreg-Bakony nagyrészt üde erdővel borított kistáj, a Dunántúl legnagyobb egybefüggő, gazdag aljnövényzetű bükköseit találjuk itt (medvehagyma – *Allium ursinum*, erdei madársóska – *Oxalis acetosella*, hölgypáfrány – *Athyrium filix-femina*, erdei pajzsika – *Dryopteris filix-mas*, bükksás – *Carex pilosa*, erdei sás – *C. sylvatica*, békabogyó – *Actaea spicata*, szártalan kankalin – *Primula vulgaris*). A bakonyi bükkösök jellemző örökzöld cserjéje az atlanti-szubmediterrán babérboroszlán (*Daphne laureola*), a további szubmediterrán

elterjedésű fajok közül több itt éri el hazai elterjedésének északi határát (lónyelvű csodabogyó – *Ruscus hypoglossum*, tarka lednek – *Lathyrus venetus*).

A bükkösök uralta tájba eltérő növényzetű szigetek ékelődnek. A mély, meredekfalú, kőtörmelékes völgyek hűvös alján szurdokerdők vannak (erdei holdviola – *Lunaria rediviva*, farkasölő sisakvirág – *Aconitum vulparia*, gímpáfrány – *Phyllitis scolopendrium*), amelyek a Dunántúlon itt a leggyakoribbak. A szurdokerdők szikláin magashegységi fajok élnek (mohos csitri – *Moehringia muscosa*, havasi ribiszke – *Ribes alpinum*, zöld fodorka – *Asplenium viride*). A meredek, délies oldalakban tölgyes "melegszigetek" jelennek meg. A kisebbek jellemző fafaja a cser- és kocsánytalan tölgy, a nagyobbakban a molyhos tölgy jut vezető szerephez. A tölgyes foltok több meleg- és fénykedvelő fajt rejtenek (bajuszoskásafű – *Piptatherum virescens*, bíboros kosbor – *Orchis purpurea*, nyugati pikkelypáfrány – *Asplenium ceterach*, pirítógyökér – *Tamus communis*) és hazánkban csak itt fordul elő egy mediterrán árvalányhajfaj (szálkás árvalányhaj – *Stipa bromoides*). A nagyobb tölgyes szigetek (Öreg-Szarvad-árok, Cuha-völgy) növényzete különlegesen változatos, ezek hársas és bükkös sziklaerdőket, szárazgyep- és bokorerdő-fragmentumokat is tartalmaznak. A kistáj nyugati, illetve keleti–délkeleti sávjának növényzet némileg eltérő. Nyugaton a bükkösök gyertyános-tölgyesekkel egészülnek ki, délkeleten pedig a Keleti-Bakonyra jellemző, igen változatos növényzetet figyelhető meg, sok az Öreg-Bakony többi részéről többnyire hiányzó fajjal.

Gyakori élőhelyek: K5, K2; közepesen gyakori élőhelyek: L1, L2a, K1a, LY4, E1, E2, J5, P45, OB, OC, RC, RB; ritka élőhelyek: LY3, M1, H3a, E34, LY2, LY1, P2a, P2b, D5, D34, B5, B4, B2, D2, G2, H2, H4, B1a, I4, J2, RA. Fajszám: több mint 1200; védett fajok száma: 80–100; özönfajok: tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster spp.*) 1, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 1. (*FORRÁS: DÖVÉNYI (SZERK.): MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.*)

4.2.5. A tervezési terület növényvilága

A természeti állapotfelmérés egyik legfontosabb része a tervezési létesítmény és környezete vegetációjának vizsgálata. A felszínt borító növényzet típusa, magassága, összetétele, kora, művelési viszonyai alapjaiban meghatározzák a tájhasználatot és a tájképi potenciált.

Több alkalommal végeztünk terepbejárást, hogy különböző aspektusokban előforduló növényállományt feltérképezzük. A helyszínelések ideje: 2014. március 16.; 2014. április 16.; 2014. május 10., 2025. január 5., 2025. január 17.

A parkerdő növényzettípusát az Á–NÉR 2007 (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) alapján soroltuk be. A helyszín növényzete rendkívül változatos, helyenként néhány száz m^2-es foltok találhatók és rendkívül mozaikolt, ezért az ilyen kis élőhelyeket értelmetlen lett volna külön felmérni és ábrázolni. A tervezési helyszín leginkább a következő Á–NÉR kategóriával jellemezhető: **P6 – Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával**

Á–NÉR általános jellemző: olyan parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők, amelyek az egykori vegetáció maradványait őrzik, vagy ahol – erőteljes kezelés hiányában – a korábbi növényzet regenerálódásnak indult. Természetessége általában 1-es, 2-es, de a gyep- vagy erdőmaradványokkal rendelkezők lehetnek 3-as vagy akár kivételesen 4-es értékűek is (pl. amennyiben sok nagyméretű élő és holtfát is tartalmaznak).

Jellemzés: szántóföldi környezet ölelésében meghagyott, trapéz alaprajzú (közel 400 méter x 400 méter) erdőtömb az eredeti cseres- illetve gyertyános tölgyes erdők maradványaival (elsősorban a déli részen), de a terület centrumában erős antropogén hatás érvényesül (utak,

épületek, széles, zúzalékolt felületek stb.). Néhány kisebb, max. 3000 m^2 felületű legelő mozaikszerűen terül el az erdőben, amelyet a tulajdonos állattartásra használ, jelenleg lovakat tart, legeltet rajtuk. A korábbi, akár évszázadokkal ezelőtti legeltetésre utalhatnak a terület keleti és nyugati részén is megtalálható nagy cser (*Quercus cerris*) hagyásfák. A délkeleti szegletben jó természetességű idős cseres-gyertyános-tölgyes erdő található, mely jelenlegi formájában megtartásra javasolt. Az északi részek, a romos gazdasági épületek közelében elakácosodtak, illetve gyomnövényzet borítja a felszínt. Az épületek környezetében gyakoriak a dísznövények, melyek bizonyosan ültetés révén kerültek a helyszínre. A déli oldalon rövid idős duglászfenyő (*Pseudotsuga menziesii*) fasor található. A dísznövényként ültetett fajok természetesen nem őshonosak, de a terület arborétum és parkerdő jellegét mutatják, ezért további erősítésük javasolt.

A cserjeszint a legtöbb helyen dús és többnyire őshonos fajokból áll. A gyepszint az erdős részeken a dús cserjeszint miatt legtöbbször visszaszorult, gyakran nudum (azaz növényzet nélküli, csupán az avarszint jellemző). A legeltetett tisztásokon többnyire fűfélékből álló vegetáció található. A déli részen lévő természetszerű állapotú tölgyes erdőben a vegetációra jellemző fajok fordulnak elő.

A területen azonosított jellemző növényfajok a következők (*2–4. TÁBLÁZATOK*):

***2. táblázat**: A védett terület fáinak jellemző fajai*

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV
Acer campestre	Mezei juhar
Acer platanoides	Korai juhar
Acer pseudoplatanus	Hegyi juhar
Aesculus hippocastanum	Vadgesztenye
Betula pendula	Bibircses nyír
Carpinus betulus	Gyertyán
Fagus sylvatica	Bükk
Fraxinus excelsior	Magas kőris
Fraxinus ornus	Virágos kőris
Malus sylvestris	Vadalma
Morus alba	Fehér eper
Picea abies	Lucfenyő
Populus euramericana	Nemes nyár
Prunus avium	Madárcseresznye
Pyrus pyraster	Vadkörte
Quercus cerris	Cser
Quercus petraea	Kocsánytalan tölgy
Robinia pseudoacacia	Fehér akác
Sorbus torminalis	Barkócaberkenye
Tilia cordata	Kislevelű hárs
Ulmus glabra	Hegyi szil

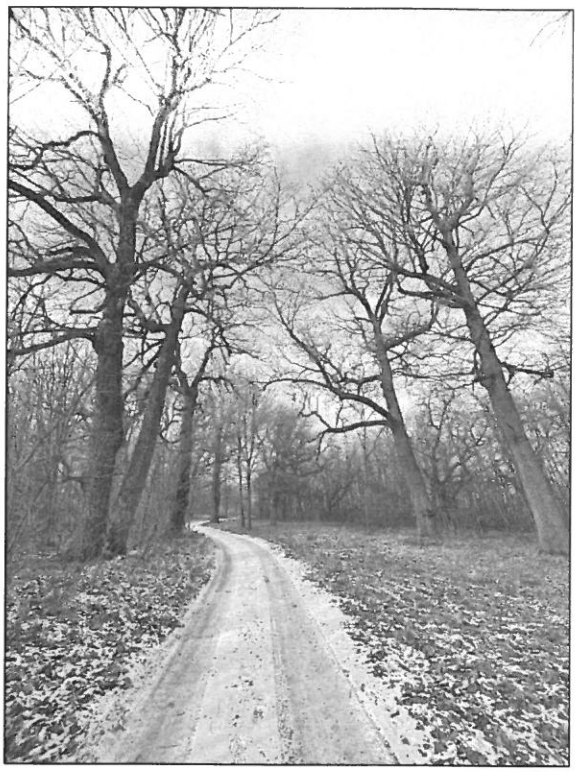
***3. táblázat**: A védett terület cserjeállományának jellemző fajai*

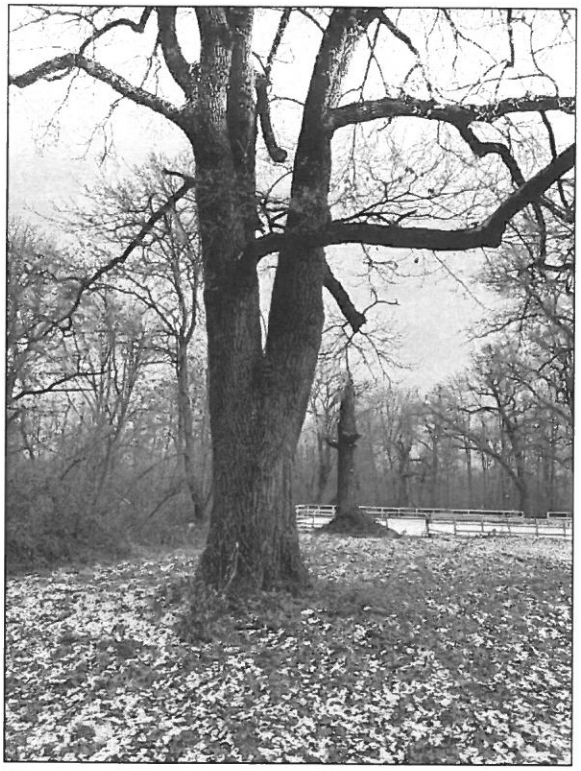
LATIN NÉV	MAGYAR NÉV
Cornus mas	Húsos som
Cornus sanguinea	Veresgyűrű som
Corylus avellana	Mogyoró
Crataegus monogyna	Egybibés galagonya
Euonymus europeus	Csíkos kecskerágó
Ilex aquifolium	Magyal – dísznövény
Ligustrum vulgare	Vesszős fagyal
Prunus spinosa	Kökény
Rosa canina	Gyepűrózsa
Rubus sp.	Szeder
Sambucus nigra	Fekete bodza
Taxus baccata	Tiszafa – dísznövény
Thuja sp.	Tuja
Viburnum lantana	Ostormén bangita
Viburnum rhytidophyllum	Ráncoslevelű bangita – dísznövény

4. táblázat: *A védett terület gyepszintjének jellemző fajai*

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV
Aegopodium podagraria	Podagrafű
Ajuga reptans	Indás inf
Anemone ranunculoides	Bogláros szellőrózsa
Anthriscus cerefolium	Zamatos turbolya
Arum maculatum	Foltos kontyvirág
Asplenium trichomanes	Aranyos fodorka
Buglossoides purpurocaerulea	Erdei gyöngyköles
Capsella bursa-pastoris	Pásztortáska
Carex pilosa	Bükksás
Chelidonium majus	Vérehulló fecskefű
Corydalis cava	Odvas keltike
Dactylis glomerata	Csomósebír
Dentaria bulbifera	Hagymás fogasír
Dentaria enneaphyllos	Bókoló fogasír
Euphorbia cyparissias	Farkaskutyatej
Festuca sp.	Csenkesz
Filipendula vulgaris	Koloncos legyezőfű
Fragaria vesca	Erdei szamóca
Galium odoratum	Szagos müge
Gallium aparine	Ragadós galaj
Gallium mollugo	Közönséges galaj
Gelechoma hederacea	Repkény
Geranium robertianum	Nehézszagú gólyaorr
Hedera helix	Borostyán
Helleborus odorus	Illatos hunyor
Lamium galeobdolon	Sárga árvacsalán
Lamium purpureum	Piros árvacsalán
Melandrium album	Mécsvirág
Orobanche sp.	Szádorgó
Parietaria officinalis	Közönséges falgyom
Plantago major	Nagy útifű
Polygonatum odoratum	Soktérdű salamonpecsét
Primula veris	Tavaszi kankalin
Pulmonaria officinalis	Orvosi tüdőfű
Ranunculus ficaria	Salátaboglárka
Ranunculus repens	Kúszó boglárka
Reseda lutea	Vadrezeda
Salvia nemorosa	Ligeti zsálya
Sedum maximum	Bablevelű varjúháj
Stellaria media	Közönséges tyúkhúr
Taraxacum officinale	Pongyola pitypang
Urtica dioica	Nagy csalán
Veronica chamaedrys	Ősztörűs veronika
Vicia cracca	Kaszanyűgbükköny
Vinca minor	Kis meténg
Viola odorata	Illatos ibolya

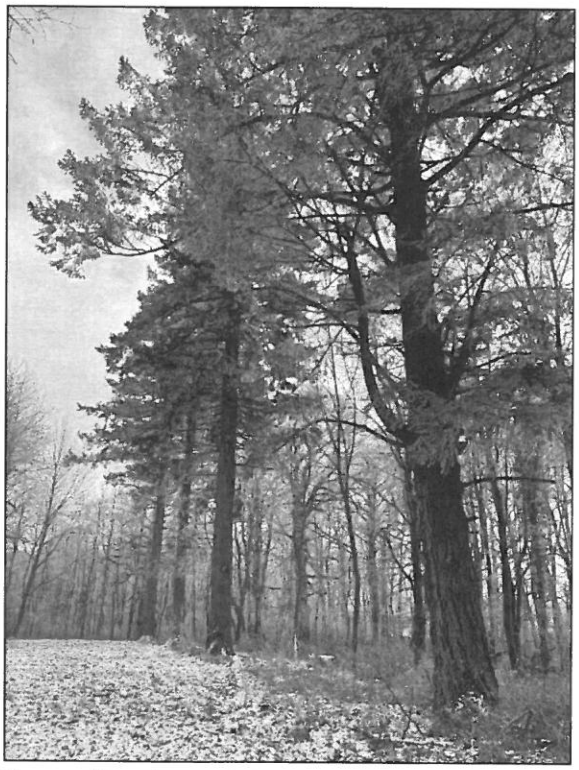
Védett növényfajokat a helyszíni szemlék során nem azonosítottunk. A vizsgált terület természeti állapotát és vegetációját a következő képekkel ábrázoljuk (*3–10. ÁBRÁK*):

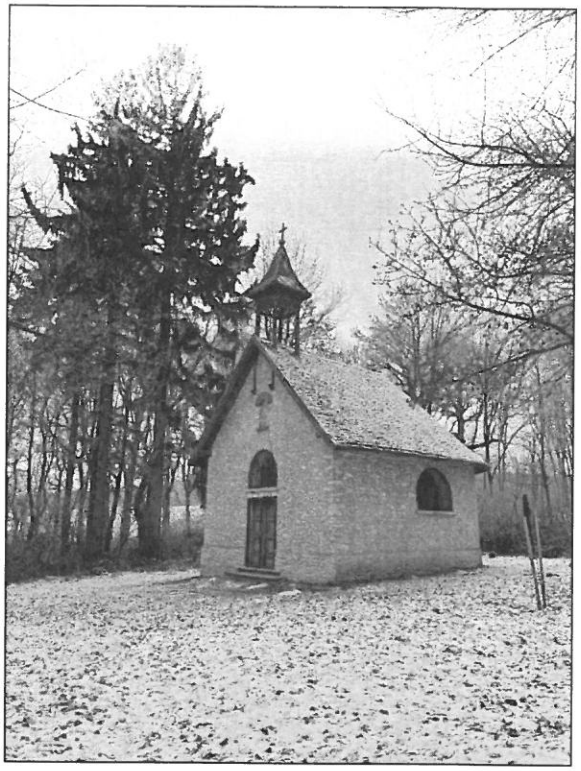
3. ábra *(balra): Idős fákkal szegélyezett belső út jellemző képe*
4. ábra *(jobbra): Óriás tölgyfa (Quercus sp.) és környezetének jellemző képe*

5. ábra *(balra): Egy, a parkerdő idős szoliter (egyedülálló) fái közül*
6. ábra *(jobbra): A kápolna mellett álló duglászfenyők (Pseudotsuga menziesii) képe*

7. ábra *(balra): Az álló és fekvő holtfák jelentős szerepet töltenek be a parkerdő kedvező ökológiai viszonyainak kialakulásában, ezért megőrzésük kívánatos*
8. ábra *(jobbra): A parkerdő kápolnájának képe*

9. ábra *(balra): Idős cserfákkal (Quercus cerris) szegélyezett belső út*
10. ábra *(jobbra): Az idegenforgalmi hasznosítású, szépen felújított fogadó épületének képe*

4.2.6. A tervezési terület állatvilága

A bakonyi mészkő–dolomit alapkőzetű erdők területe és környezete számtalan ízeltlábú állatnak ad életteret, elsősorban lepkék, kétszárnyúak, egyenesszárnyúak, legyek, bogarak, pókok stb. fordulnak elő.

Halak számára alkalmas élőhely a vizsgált területen nincs. Kétéltűeket nem észleltünk és a környéken vizes élőhely sincs, ezért átvonulásuk sem tömeges, csupán ritka, esetleges, alkalmi jelentőségű. Hüllők közül gyakoribb fajok megjelenését rögzítettük. A gyepes részeken a zöld gyík (*Lacerta viridis*) fordul elő, épületek környezetében pedig a fali gyík (*Podarcis muralis*) gyakori. A faállományok területén gyakori lehet az erdei sikló (*Zamenis longissimus*).

A vizsgált terület a kétéltűek és a hüllők számára nem értékes vagy nem jelentős élőhelyként azonosítottuk.

A helyszínelések során jól megfigyelhető és tanulmányozható volt a környék madárfaunája. A terepi bejárások során a következő madárfajokat észleltük a vizsgált védett területen (*5. TÁBLÁZAT*, rendszertani sorrendbe rendezve):

5. táblázat: *A vizsgált területen észlelt madárfajok összefoglaló táblázata*

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV	VÉDETTSÉG	TERM.VÉD.-I ÉRTÉK
Phasianus colchicus	Fácán		
Accipiter nisus	Karvaly	V!	50 000 Ft
Buteo buteo	Egerészölyv	V!	25 000 Ft
Falco tinnunculus	Vörös vércse	V!	50 000 Ft
Columba oenas	Kék galamb	V!	50 000 Ft
Columba palumbus	Örvös galamb		
Streptopelia turtur	Vadgerle	V!	50 000 Ft
Cuculus canorus	Kakukk	V!	50 000 Ft
Jynx torquilla	Nyaktekercs	V!	50 000 Ft
Dendrocopos major	Nagy fakopáncs	V!	25 000 Ft
Hirundo rustica	Füsti fecske	V!	50 000 Ft
Delichon urbica	Molnárfecske	V!	50 000 Ft
Anthus trivialis	Erdei pityer	V!	25 000 Ft
Motacilla alba	Barázdabillegető	V!	25 000 Ft
Troglodytes troglodytes	Ökörszem	V!	25 000 Ft
Erithacus rubecula	Vörösbegy	V!	25 000 Ft
Luscinia megarhynchos	Fülemüle	V!	25 000 Ft
Phoenicurus ochruros	Házi rozsdafarkú	V!	25 000 Ft
Turdus merula	Fekete rigó	V!	25 000 Ft
Turdus philomelos	Énekes rigó	V!	25 000 Ft
Turdus viscivorus	Léprigó	V!	50 000 Ft
Sylvia curruca	Kis poszáta	V!	25 000 Ft
Sylvia atricapilla	Barátposzáta	V!	25 000 Ft
Phylloscopus collybita	Csilpcsalpfüzike	V!	25 000 Ft
Aegithalos caudatus	Őszapó	V!	25 000 Ft
Parus palustris	Barátcinege	V!	25 000 Ft
Parus caeruleus	Kék cinege	V!	25 000 Ft
Parus major	Széncinege	V!	25 000 Ft
Sitta europaea	Csuszka	V!	25 000 Ft
Certhia brachydactyla	Rövidkarmú fakusz	V!	25 000 Ft
Oriolus oriolus	Sárgarigó	V!	25 000 Ft
Garrulus glandarius	Szajkó		
Pica pica	Szarka		
Corvus comix	Dolmányos varjú		
Corvus corax	Holló	V!	50 000 Ft
Sturnus vulgaris	Seregély		
Passer domesticus	Házi veréb		
Passer montanus	Mezei veréb	V!	25 000 Ft
Fringilla coelebs	Erdei pinty	V!	25 000 Ft
Carduelis carduelis	Tengelic	V!	25 000 Ft
Carduelis chloris	Zöldike	V!	25 000 Ft
Coccothraustes coccothraustes	Meggyvágó	V!	25 000 Ft
Emberiza citrinella	Citromsármány	V!	25 000 Ft

A fokozottan védett madárfajok közül a védett terület és közvetlen környezetének élőhelyei fészkelőhelyként egyáltalán nem, táplálkozóhelyként pedig csak elvétve, alkalmanként, nem rendszeresen jönnek számításba. Ragadozómadár fészkelésére alkalmas fát nem találtunk.

A potenciális fészkelők elsősorban az erdős területekre jellemzőek, ha fészkelnek is, 15–25 párnál a kis terület miatt állományuk biztosan nem nagyobb.

A vizsgált terület körbekerítve nincs, így emlősfajok, vadak számára szabadon bejárható. A helyszíni szemlék során emlősfajokat nem észleltünk. Őz, szarvas és vaddisznó lábnyomot, túrást, dörzsölés nyomokat és hullatékot találtunk. Néhány gyakori erdei faj (sün, vörös róka, nyuszt stb.) használhatja még a területet, de tömegesen bizonyosan nem fordulnak elő.

4.3. Táj- és természetvédelem, kultúrtörténeti adottságok

4.3.1. Barlangok

A vizsgált területen barlangok nem fordulnak elő.

4.3.2. Kultúrtörténeti és egyedi tájértékek

A Gézaházi parkerdő területe eredetileg a cseszneki és milványi gróf Cseszneky család birtokát képezte, akik a környéken a vad- és erdőgazdálkodásra fektettek nagy hangsúlyt. Később a galánthai gróf Eszterházy család tulajdonába jutott a terület, ekkor hozták létre a parkerdőt és építették fel a majorságot kiszolgáló ma is ismert épületeket.

A Gézaházi parkerdő helyi jelentőségű védett természeti területen lévő, a korabeli Eszterházy majorság korából származó építmények szerepelnek a műemlékek jegyzékében az alábbiak szerint:

- Védési ügyirat száma: 16356/1976. OMF
- Érintett helyrajzi számok: 044/3, 044/4, 044/5
- Törzsszám: 8750
- Gézaháza Magtár, Azonosító szám: 14017
- Gézaháza Istálló, Azonosító szám: 14018
- Gézaháza Kápolna, Azonosító szám: 14019
- Gézaháza v. Eszterházy majorság, Azonosító szám: 9805

(FORRÁS: CSESZNEK KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA, MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT, VÁROS ÉS HÁZ BT. - ÉRTÉKTÉRKÉP KFT.; 2018-2019.)

A Tvt. 6. és 7. §-a kiemeli az egyedi tájértékek megőrzésének fontosságát. Az egyedi tájértékek mutatják a település múltját, hagyományait, esztétikai szempontból egy közösség számára jelentőssé váltak, de nem állnak országos jelentőségű műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő. Mivel a tervezési terület teljes egészében természetvédelmi és műemléki oltalom alatt áll, ezért elvben nem szükséges az egyedi tájértékek kataszterezése. A részletesebb felmérés során azonban érdemes volna egyesével számba venni a fellelhető egyedi tájértékeket, mert átfogó kutatási anyagot a témában nem találtunk. A tervezési területen lévő azon építmények, műtárgyak –, mint pl. a korabeli kovácsolt vas kapu, turistaház stb. –, amelyek nem állnak műemléki oltalom alatt, azok egyedi tájértéknek minősíthetők.

4.3.3. Tájképvédelem, tájhasználat

A vizsgált terület teljes egészében a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (MaTrt.) kiegészítő a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 3. melléklete szerint tájképvédelmi terület övezetében található. A MaTrt. értelmező rendelkezése szerint a tájképvédelmi terület övezetébe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

A tájhasználat a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú igénybevétele. A Természetvédelem. Általános Tájvédelem. Fogalommeghatározások című MSZ 20370:2003 hivatkozási számú Magyar Szabvány szerint a tájpotenciál a táj teljesítőképessége, amelynek alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciáljai. A tájpotenciál kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére. Más megfogalmazás szerint a tájhasználat a természetes rendszerekbe való olyan mesterséges, antropogén beavatkozás, amely a természet adta lehetőségeket tudatos, célirányos, egyéni vagy közösségi célok szolgálatába állítja.

A tervezési terület elsősorban a lovasturizmus, a rendezvényturizmus és a tájgazdálkodás céljait szolgálja. Ennek érdekében az állattartáshoz szükséges istállók, karámok, gazdasági épületek kerültek kialakításra, illetve a korábbiak felújításra. A fák közötti tisztások a lovak legeltetésére vagy kaszálóként használatosak. A parkerdőt aszfaltozott és földutak hálózzák be.

A vizsgált táj átfogó esztétikai minősítése: a vizsgált terület a helyi jelentőségű védettség és a tájképvédelmi övezeti érintettség miatt a térség kiemelkedő tájrészletét képezi, mivel táj-természetvédelmi oltalom alatt áll. Esztétikai szempontból kiemelkedő tájak a táj- és természetvédelmi oltalom alatt lévő vagy arra tervezett tájak, a tájképvédelmi övezetbe tartozó tájak, valamint a felsoroltak közé nem tartozó, de kiemelkedő esztétikai minőségű tájak. Ezek a tájak kiemelkedő pozitív jelképei a változatosságnak és az egységnek, az egyediségnek, az életteliségnek, az érintetlenségnek, ugyanakkor a jelképességnek, de egyúttal a rendnek, harmóniának és az egyensúlynak. Mindezeket a tulajdonságokat határozottan megjelenítik és magas szintű esztétikai élményt nyújtva meghatározó erővel jelképezik.

4.3.4. Tájhasználati konfliktusok, veszélyeztető tényezők

A tájhasználati konfliktus az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően, a táj potenciális értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása. Több tájhasználat megjelenése, halmozódása előbb-utóbb tájhasználati konfliktushoz vezet. Csoportosításuk szerint lehetnek: funkcionális, tájökológiai és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok. Jellegük szerint lehetnek: megfordítható, megfordíthatatlan, mérsékelhető, nem mérsékelhető, időszakos, tartós, végleges.

A védett területen azonosított tájhasználati konfliktusok, illetve veszélyeztető tényezők a következők:

a) Azokon a területrészeken, ahol nincs állattartás, ott a korábbi legelőerdő jelleg már nem érzékelhető, mivel kezelés hiányában a fás- és lágyszárú aljnövényzet a terület nagy részén elburjánzott.

b) Az aljnövényzetben invazív fajok (pl. fehér akác) előretörése tapasztalható.

c) Az idős fák egy részének egészségi állapota leromlott, a korhadás, leszakadó ágak miatt balesetveszélyesek lehetnek.

d) A korábbi turistaközpont megszűnt, ezért az 1990-es évek elejéig használatban lévő épületek turistaház és a kapcsolódó létesítményei romos állapotban lelhetők fel. A bakancsos turizmushoz annak idején kiépített lábazatos kerítés, közművek, derítő, baromfi ól stb. műszaki állapota leromlott és fennáll a lehetősége a potenciális környezetszennyezésnek (talaj, víz).

e) A területen lévő számos járt útvonal felszabdalja az erdőterületet, amely esetlegesen gátolhatja a természeti folyamatok érvényesülését.

4.4. Oktatás, kutatás

A tervezési területre vonatkozó kutatás tevékenység jelenleg nem folyik. Az állattartás azonban lehetővé teszi a lovas turizmus fejlesztését, a lovaglás és lótartás oktatását.

4.5. Gazdasági jellemzők

2.5.1. Mezőgazdálkodás

Mezőgazdasági tevékenység a vizsgált területen nem folyik, azonban a Gézaházi parkerdő mind a négy égtáj felül közvetlenül határos mezőgazdasági területekkel. A környezetében lévő termőföldeken vetésforgóval gabonát és takarmánynövényeket termesztenek.

2.5.2. Erdő- és vadgazdálkodás

A Gézaházi parkerdőben tervszerű erdőgazdálkodás nem folyik, nem erdőgazdálkodási terület, tehát nem üzemtervezett erdő. Ugyanakkor a terület erdős jellegű, ezért ehhez kapcsolódóan erdészeti beavatkozások szükségesek az invazív cserje- és fafajok, a lágyszárú gyomfélék visszaszorítása érdekében.

A terület vadgazdálkodási terület, de a terület tulajdonviszonyai és a lovasturizmus miatt tényleges vadászati tevékenység a területen nem megvalósítható és vadgazdálkodási tevékenységet nem folytatnak. A területen és 200 méteres környezetében a vadgazdálkodást szolgáló területek (pl. vadföld) és/vagy létesítmények (magasles, etető, sózó stb.) nem találhatók meg.

2.5.3. Turizmus, idegenforgalom

A Gézaházi parkerdő területe magánkézben van, ezért szabadon nem látogatható. A tulajdonosok lovas-turisztikai bázisként, rendezvényközpontként és gazdasági területként üzemeltetik a területet, a felújított istállókban lovakat tartanak, bértartást is vállalnak. A látogatók fogadásához szükséges infrastruktúra a felújított majorsági épületekben biztosított.

A Gézaházi parkerdő területe privatizáció előtti évtizedekben, mint a piros túraútvonal fontos állomása, kedvelt turistabázis volt a bakancsos turisták számára. A terület magántulajdonba kerülésével a piros kereszt útvonalat kivezették a területről, a túrázók északi irányból kerülhetik meg a parkerdőt. A korábbi turistaház és kiszolgáló létesítményeit az elmúlt években

felújították és rendezvényközpontként üzemeltetik (pl. esküvők, céges vagy baráti rendezvények stb.)

2.5.4. Ipar, bányászat

A tervezési terület 500 m-es körzetében ipari tevékenységet, bányászatot nem folytatnak.

2.5.5. Egyéb tájhasználat

Települési, közlekedési, kertgazdasági, energetikai, közmű jellegű, honvédelmi és vízgazdálkodási tájhasználat a védett területen nem található meg.

5. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK

A védelem célja a parkerdő faállományának, különös tekintettel a nagy, idős példányok legalább mai állapotukban való további megtartása, optimális esetben állapotuk javítása. További célkitűzések a következők:

a) Meg kell őrizni a parkerdő meglévő természeti, táji és kultúrtörténeti értékeit.

b) Meg kell őrizni a parkerdő jellegét, térszerkezetét, növényanyagát, biológiai sokféleségét és ökológiai állapotát.

c) Meg kell vizsgálni a meglévő értékes faállományt és az eredménytől függően gondoskodni kell annak megújításáról.

d) A területen előforduló, az eredeti termőhelyre jellemző védett növény- és állatfajok megőrzése.

e) Vissza kell szorítani a fás- és lágyszárú invazív fajokat.

f) A magántulajdonossal egyetértésben meg kell vizsgálni parkerdő szervezett bemutatásának lehetőségét.

g) Ösztönözni kell a területre vonatkozó természettudományos és kultúrtörténeti kutatásokat.

6. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK

a) A természetes erdődinamikai folyamatok minél teljesebb érvényesülését támogató faállomány-kezelés, természetközeli gazdálkodás alkalmazása, változatos korösszetételű, elegyes faállományok kialakítása, fenntartása.

b) A természetvédelmi kezeléssel kapcsolatos beavatkozások – a magántulajdonossal és az érintett gazdálkodó szervezetekkel történő – előzetes egyeztetése.

c) Az őshonos vagy exóta fajokkal telepített állományrészek ökológiai állapotának megőrzése, illetve a természetes felújulás és telepítés feltételeinek biztosításával annak javítása. Az idős faállomány felújítása.

d) A különleges értéket jelentő öreg fák kiemelt védelme.

e) A területen lévő műemlékek felülvizsgálata.

f) A nem műemléki védettségű létesítmények egyedi tájérték kataszterezése.

g) A legelőterületek, tisztások fenntartása.

h) További útvonalak kialakítása csak a természetvédelmi kezeléssel összhangban lehetséges.

i) A természetes erdődinamikai folyamatok minél teljesebb érvényesülését támogató erdőkezelés, természetközeli erdőgazdálkodás alkalmazása, változatos korösszetételű, elegyes erdőállományok kialakítása, fenntartása.

j) A természetes felszínalakzatok (domborzat, medrek) megőrzése.

k) Az erdőszegélyeken a vegetáció heterogenitásának fenntartása, kíméletes kezelése, a természetvédelmi szempontból kedvező szegélyhatás megőrzése érdekében.

l) Tájidegen és invazív fajok állományainak visszaszorítása.

7. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK

7.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

7.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

a) Az inváziós lágyszárú fajok terjedését meg kell akadályozni.

b) A fakivágás, a faanyag mozgatása és felkészítése, csak vegetációs időszakon kívül, téli időszakban (december 1-jétől február 28-ig), fagyott és havas talajviszonyok mellett szabad elvégezni.

c) A tisztásokat rendszeresen kaszálni kell, a gyepeket az időjárástól függően szükség szerint évente 4–6 alkalommal kell lenyírni.

d) A legelőnek, kaszálónak használt területekre műtrágya kijuttatása tilos.

e) A természetes jellegű faállományt és a meglévő exóta fafajtákat folyamatosan gondozni kell.

f) A fás területek kezelését a gyepszintben előforduló értékes lágyszárú növények minél nagyobb fokú kíméletével kell elvégezni.

g) Emberi életet és anyagi értéket veszélyeztető óriásfák kivágása a Magyar Faápolók Egyesülete által nyilvántartott minősített favizsgáló szakértő által készített szakértői vélemény alapján végezhető.

h) A fakivágás, a cserjeirtás és az ezekhez kapcsolódó tevékenységek (anyagmozgatás, felkészítés, közelítés, deponálás, aprítékolás stb.) csak a madarak költési és fészkelési időszakán kívül, azaz október 1. és február 28. között végezhetők.

i) A talajréteg és a lágyszárú növények védelme érdekében, a faanyag mozgatása során vonszolásos közelítés csak fagyott és/vagy hóval borított talajviszonyok között végezhető.

j) A parkerdő területén az elpusztult és kivágott faegyedek helyén a térségre jellemző őshonos fafajok egyedeit (és az itt nem tájhonos szelídgesztenyét) kell telepíteni vagy az aljnövényzetből kiválasztani és azok növekedését segíteni. A fafajok megválasztásakor a Bakonyban előforduló lombhullató fafajok közül a bükk (*Fagus sylvatica*), a juhar (*Acer sp.*), tölgy (*Quercus sp.*), berkenye (*Sorbus sp.*) és hárs (*Tilia sp.*) fajokat kell előnyben részesíteni, amelyek jobban ellenállnak a fagynak, a téli töréskárnak, a nyári melegnek, a napsugárzásnak és az aszálynak is.

k) A parkerdő határán lévő erdőszegély megbontása tilos.

7.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

Erdőterület

a) A fásszárú növényzet kiirtását vagy gyérítését mechanikai úton kell végezni, vegyszeres kezelésre csak akkor kerülhet sor, ha más módon nem biztosítható a cél elérése. A vegyszeres kezelést kizárólag kenéses technikával lehet végezni.

b) Törekedni kell a holtfa-arány növelésére.

c) A fás területek kezelését a gyepszintben előforduló lágyszárú növényzet minél nagyobb fokú kíméletével kell végrehajtani.

Gyepterület

a) A védett területen belül a műtrágya és a hígtrágya kijuttatása tilos.

b) A gyepterületek égetése tilos.

c) A gyepterületen mechanikai talajmegmunkálás és talajlazítás a felső talajréteg védelme érdekében tilos.

7.1.3. Kezelési egységek

A védett területen négy kezelési egységet határoltunk le, melyek a következők:

- KE1 – Idegenforgalmi rendeltetésű terület
- KE2 – Gazdasági rendeltetésű terület
- KE3 – Gyepgazdálkodásra alkalmas terület
- KE4 – Faállománnyal borított terület (erdő)

A kijelölt kezelési egységek térképi ábrázolása a következő (*11. ÁBRA*):

***11. ábra**: A védett terület kijelölt kezelési egységeinek térképi ábrázolása (FORRÁS: GOOGLEEARTH)*

Jelmagyarázat:

sötétkék vonal ..... A vizsgált védett természeti terület határa
vékony sárga vonal ..... Kezelési egységek határa
KE1 ..... Idegenforgalmi rendeltetésű terület
KE2 ..... Gazdasági rendeltetésű terület
KE3 ..... Gyepgazdálkodásra alkalmas terület
KE4 ..... Faállománnyal borított terület (erdő)

Gazdálkodási sajátosságaik a következőképpen érvényesíthetők:

Kezelési egység kódja: **KE1**
Kezelési egység meghatározása: **Idegenforgalmi rendeltetésű terület**

Általános kezelési javaslatok:

- Gyepfelület rendszeres nyírása.
- Idegenforgalmi funkciót veszélyeztető idős fák állapotának felülvizsgálata.
- Épületek, építmények állapotának jókarban tartása.
- Gyepes területek megőrzése, a gyomosodás, valamint a cserjésedés-beerdősülés megakadályozása.
- Gyepterületet határoló erdőszegély meglévő állapotban történő megőrzése.
- Gyepben álló szoliter (egyedülálló) fák egészségi állapotának megőrzése.

Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés nem tervezett.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenforgalmi rendeltetés hosszú távú fenntartása és az épületek (kápolna, fogadó), illetve létesítmények (lovarda, parkoló) funkciójának és jó állapotának megőrzése.

Kezelési egység kódja: **KE2**
Kezelési egység meghatározása: **Gazdasági rendeltetésű terület**

Általános kezelési javaslatok:

- Biztosítani kell a műemlék épületek jó műszaki állapotban tartását.
- A védett terület északkeleti részén található romos majorsági épületet a műemléki védettségből való kivonás után javasolt elbontani.
- Tilos hulladék és egyéb szennyező anyag kültéri lerakása.
- Új építmény vagy létesítmény elhelyezése nem károsíthatja a meglévő faállományt.
- A kezelési egységen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezhetők (a KE1, a KE3 és KE4 jelű kezelési egységekben azonban nem!)

Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés nem tervezett.

Kezelési javaslatok indoklása:

A gazdasági rendeltetés hosszú távú fenntartása és a gazdasági funkciójú épületek, illetve létesítmények funkciójának és jó állapotának megőrzése.

Kezelési egység kódja: **KE3**
Kezelési egység meghatározása: **Gyepgazdálkodásra alkalmas terület**

Általános kezelési javaslatok:

- Fakivágásokat csak vegetációs időn kívül lehet elvégezni. Fakitermelési, vagy egyéb munkák után a munkálatok során keletkező szennyeződéseket és szemetet maradéktalanul fel kell számolni.

Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok:

- A meglévő faállomány részleges kivágásával a beerdősült korábbi gyepterületek átalakítása fás legelővé
- A fás legelőnek átalakított élőhelyen őshonos (tölgy, cser, bükk, magas kőris, hársak, szelídgesztenye, madárcseresznye, gyertyán), szoliter (egyedül, szabadon álló) fák megtartása javasolt
- A kialakult gyepterületet rendszeres kaszálással vagy legeltetéssel szükséges fenntartani, az újabb beerdősülés elkerülése érdekében gépi cserjeirtás (szárzúzózás) is megengedhető.

Kezelési javaslatok indoklása:

A mára már többnyire beerdősült, de korábban gyepként művelt területek alternatív visszaállításának lehetősége fás legelővé vagy kaszálóvá. E mellett – tulajdonosi döntés és érdek függvényében – a kezelési egység a továbbiakban faállományként is kezelhető és besorolható KE4 jelű kezelési egységnek.

Kezelési egység kódja: **KE4**
Kezelési egység meghatározása: **Faállománnyal borított terület (erdő)**

Általános kezelési javaslatok:

- Fakivágásokat csak vegetációs időn kívül lehet elvégezni. Fakitermelési, vagy egyéb munkák után a munkálatok során keletkező szennyeződéseket és szemetet maradéktalanul fel kell számolni.
- Az épületeket és létesítményeket kidőlésükkel nem veszélyeztető álló holtfák eltávolítása a gazdag állatvilág fenntartása miatt nem javasolt.
- Az erdei gyümölcsfajokat (som, kökény, vadalma, vadkörte, berkenye stb.), valamint az értékes, ritka kísérő- és elegyfajokat a nevelővágások során kímélni kell.
- A meglévő fekvő holtfák eltávolítása csak az idegenforgalmi rendeltetésű kezelési egységekben (kápolna, kültéri lovarda és fogadóépület területén és környezetében) javasolt, máshol megtartásuk szükséges.
- A tájidegen fafajokat (fehér akác, zöldjuhar stb.) a faállományból fokozatosan el kell távolítani.

Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés nem tervezett.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az erdőszerű faállomány hosszú távú fenntartása és jó állapotának megőrzése, a természetes erdődinamikai folyamatok további érvényesítése, az erdő ökológiai állapotának megőrzése.

7.2. Fajok védelme

a) Külön fajvédelmi intézkedést a védett területen található növény- és állatfajok egyike sem igényel.

b) A fás szárú növényállomány kezelése – a havária esetek kivételével – csak vegetációs időn kívül – lehetőleg október 1. és április 15. – között történhet.

c) A természetvédelmi kezelési tevékenységek során fokozottan ügyelni kell a fészkelési időszakban a fészkek, odúk biztonságára.

7.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek

a) A terület jelenlegi tájképi karakterét meg kell őrizni, a kultúrtörténeti értékek, objektumok megmaradásáért minden szükséges intézkedést meg kell tenni.

b) Biztosítani kell a műemlék épületek (kápolna, kastély) jó műszaki állapotban tartását.

c) A védett terület északkeleti részén található romos majorsági épületet a műemléki védettségből való kivonás után javasolt elbontani.

d) A területen található egyedi tájértékeket fel kell mérni, majd meg kell határozni a fenntartásukhoz szükséges feladatokat.

e) A műemléki védettség felülvizsgálata után megmaradó műemlékeket, illetve egyedi tájértékeket elbontani, megszüntetni tilos.

7.4. Látogatás

a) A terület magántulajdon, jelenleg csak a vendégek használhatják a tulajdonos és képviselője hozzájárulásával.

b) Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a látogatók, turisták, kirándulók, tudományos kutatók részére előzetes bejelentkezés alapján látogatható legyen a terület vagy nyílt napokat javasolt kijelölni az érdeklődők számára.

7.5. Kutatás, vizsgálatok

a) A védett területen nincs olyan növény- vagy állatcsoport, amelyek kutatására feltétlenül szükség van. Viszont néhány állatfaj jelenlétének időnkénti vizsgálata (monitorozása), illetve a kezelési terv megalapozó dokumentációjához nem vizsgált állatcsoportok kutatása további információkkal szolgálhat a terület élővilágáról.

b) A területen található egyedi tájértékek kataszterezését a Természetvédelem. Egyedi Tájértékek kataszterezése című MSZ 20381:2009 hivatkozási számú Magyar Szabványnak megfelelően el kell végezni.

c) Tudományos kutatás a területen az ingatlanok tulajdonosa, illetve az illetékes természetvédelmi hatóság (tehát a jegyző) engedélyével, részletes kutatási terv benyújtásával történhet. A kutatás eredményeit tartalmazó jelentés egy-egy példányát a kutatást végzőnek el kell juttatnia a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság és az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeum részére.

7.6. Terület- és földhasználat

a) A területet funkciójának megfelelően gazdasági és rekreációs területként lehet használni.

b) A területrészek jellegének, a területhasználat módjának megváltoztatása – ideértve a nyomvonalas létesítmények építését vagy más beépítést is – kizárólag a természetvédelmi kezeléssel összhangban és az illetékes természetvédelmi hatóság (jegyző) által meghatározott feltételek mellett lehetséges.

c) Tilos hulladék és egyéb szennyező anyag kültéri lerakása.

d) Növényzet eltávolítása csak a természetvédelmi célkitűzésekkel összhangban végezhető.

e) A területen található létesítmények üzemeltetésével összefüggő fenntartási és hibaelhárítási tevékenységeket külön korlátozások nélkül, de a természetvédelmi célkitűzésekkel és a természet- és tájvédelmi jogszabályokkal összhangban kell elvégezni.

f) Új építmény elhelyezése nem károsíthatja a meglévő faállományt.

g) A területen vadászati és vadgazdálkodási létesítmény elhelyezése és a vadetetés tilos.

h) A területen a mesterséges vadkibocsátás, a zárttéri vadtartás tilos.

i) A fapótlások vad elleni védelmét biztosítani kell.

j) A területen ipari és bányászati tevékenység végzése tilos.

k) A területen nem folytathatók olyan technikai sportok, amelyek a természeti és táji értékeket károsíthatják.

l) A területen természetközeli faállomány-gazdálkodást kell folytatni, az erdők korcsoporteloszlását javítani és az erdőtársulásokra jellemző heterogénebb fafajösszetétel kialakulását támogatni kell.

7.7. Természetvédelmi infrastruktúra

a) A terület 82. sz. főútról történő behajtó út (042 hrsz.) mentén a Természetvédelem. Tájékoztató és eligazító táblák című MSZ 20364:2003 hivatkozási számú Magyar Szabványnak és a Természetvédelmi hatósági táblák című MSZ 20363:2010 hivatkozási számú Magyar Szabványnak megfelelő, a védettségre vonatkozó hatósági tájékoztató táblát kell kihelyezni, és gondoskodni kell a fenntartásáról.

b) A magántulajdonossal egyeztetve a területen a meglévő természeti, táji és kultúrtörténeti értékek mellé tájékoztató táblák elhelyezése javasolt.

c) A magántulajdonossal egyeztetve esetlegesen tanösvény kialakítása javasolt a meglévő úthálózat felhasználásával.

7.8. Erdők kezelése

a) A természetes erdődinamikai folyamatok érvényesülését biztosító kezelési eljárásokat kell alkalmazni, a természetközeli erdőgazdálkodást minél teljesebb körben kell megvalósítani. Törekedni kell a természetközelien elegyes állományok fenntartására és kialakítására.

b) Az erdei gyümölcs-, valamint értékes, ritka kísérő- és elegy fajokat a nevelővágások során kímélni kell.

c) Fakivágásokat csak vegetációs időn kívül lehet elvégezni. Fakitermelési, vagy egyéb munkák után a munkálatok során keletkező szennyeződéseket és szemetet maradéktalanul fel kell számolni.

d) Az épületeket és létesítményeket kidőlésükkel nem veszélyeztető álló holtfák eltávolítása a gazdag állatvilág fenntartása miatt nem javasolt.

e) A meglévő fekvő holtfák eltávolítása csak az idegenforgalmi rendeltetésű kezelési egységekben (kápolna, kültéri lovarda és fogadóépület területén és környezetében) javasolt, máshol megtartásuk szükséges.

f) A vegyszeres ápolás tilos.

Bruckner Attila
okl. táj- és kertépítészmérnök
táj- és élővilág-védelmi szakértő (SZ-TjV, SZ-TV)
Nyilvántartási szám: Sz-043/2009.
Telephely: 8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.
Postacím: 8230 Balatonfüred, P. Horváth Á. u. 49.

Balatonfüred, 2025. március 18.

3. melléklet a ../2025.(III....) önkormányzati rendelethez

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

CSESZNEK, GERENDAVÁGÁSI ÖREG BÜKKFA HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI EMLÉK

Megbízó:

Csesznek Község Önkormányzata
8419 Csesznek, Vár út 42.

Szakértő:

Bruckner Attila
okl. táj- és kertépítészmérnök
táj- és élővilág-védelmi szakértő (SZ-TjV, SZ-TV)
Nyilvántartási szám: Sz-043/2009.
Telephely: 8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.
Postacím: 8230 Balatonfüred, P. Horváth Á. u. 49.

2025. március 18.

TARTALOMJEGYZÉK

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR 3
2. ELŐZMÉNYEK 3
3. ÁLTALÁNOS ADATOK 3
3.1. A természeti emlék azonosító adatai 4
3.2. A természeti emlék természetvédelmi rendeltetése 4
3.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok 4
3.4. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások 5
3.5. A védett természeti emlék állapota 7
3.6. Fotódokumentáció 8
4. A VÉDETT TERMÉSZETI EMLÉK ÁLLAPOTA 10
4.1. Tájtipológia 10
4.2. Környezeti elemek, természeti adottságok 12
4.2.1. Domborzati, földtani és talajtani viszonyok 12
4.2.2. Éghajlat 12
4.2.3. Vízrajzi adottságok 13
4.2.4. Növényföldrajzi helyzet 13
4.2.5. A védett természeti emlék lelőhelyének és környezetének növényvilága 14
4.2.6. A védett természeti emlék lelőhelyének és környezetének állatvilága 15
4.3. Táj- és természetvédelem, kultúrtörténeti adottságok 16
4.3.1. Natura 2000 területek 16
4.3.2. Országos Ökológiai Hálózat 16
4.3.1. Barlangok 16
4.3.2. Kultúrtörténeti és egyedi tájértékek 16
4.3.3. Tájképvédelem, tájhasználat 17
4.3.4. Tájhasználati konfliktusok, veszélyeztető tényezők 18
4.4. Oktatás, kutatás 18
4.5. Gazdasági jellemzők 18
5. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK 19
6. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK 20
7. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK 20
7.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása 20
7.2. Fajok védelme 20
7.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek 20
7.4. Látogatás 20
7.5. Kutatás, vizsgálatok 21
7.6. Terület- és földhasználat 21
7.7. Természetvédelmi infrastruktúra 21
7.8. Erdők kezelése 21

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

Csesznek, Gerendavágási öreg bükkfa helyi jelentőségű védett természeti emlék

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 36. §-a valamennyi védett természeti terület esetében – így a helyi jelentőségű védett természeti területek esetében is – előírja természetvédelmi kezelési terv készítését, és rendelkezik a természetvédelmi kezelési terv megállapításának módjáról is: helyi jelentőségű védett természeti terület természetvédelmi kezelési tervét a települési önkormányzat rendeletben állapítja meg.

A természetvédelmi kezelési terv (Kezelési Terv) célja a 82. sz. főút mellett álló óriás bükk (*Fagus sylvatica*), mint természeti emlék megőrzése, fenntartása, védelme.

A Kezelési Terv a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendeletben foglaltak alapján került összeállításra.

2. ELŐZMÉNYEK

Megbízóval 2024. december elején kötöttünk szerződést a település helyi jelentőségű védett természeti területeire (Vár-hegy, Gézaháza) vonatkozó kezelési tervek felülvizsgálataira, illetve egy természeti emlék (Esterházy bükk) kezelési tervének elkészítésére.

A Kezelési Tervet megalapozó táj- és természetvédelmi vizsgálat érdekében 2025. januárjában két alkalommal végeztünk helyszíni bejárást a terület élő- és élettelen természeti adottságainak, valamint táji értékeinek meghatározása érdekében.

A Kezelési Terv összeállításához összegyűjtöttük a vonatkozó szakmai információkat – természetvédelem, erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás, műemlékvédelem, területrendezés, településfejlesztés, tájértékek, földhasználat –, valamint áttekintettük a területtel és a természeti emlékkel kapcsolatosan fellelhető szakirodalmat is.

2025. január 5-én a bükknél – kedvező időjárási körülmények között - helyszíni szemlét tartottunk. A terepi munka során a következő eszközöket használtuk: Kodak PixPro Az901 dig. fényképezőgép, Garmin eTrex 22x GPS készülék, mérőszalag, jegyzettömb, íróeszköz.

A Kezelési Terv összeállításához a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet szempontjait, valamint az országos jelentőségű védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv tervdokumentációjának tartalmi követelményeiről és elkészítéséről szóló 16/2012. (VII. 6.) VM utasítás tematikáját alkalmaztuk.

3. ÁLTALÁNOS ADATOK

A vizsgálatra kijelölt település Veszprém vármegye északkeleti részén, a Veszprémet Győrrel összekötő 82. sz. főút mentén, attól csupán néhány méterre helyezkedik el. A vizsgált emlék lelőhelye Csesznek Község külterületén az Északi-Bakony tájegységben helyezkedik el. Megbízó Csesznek Község Önkormányzata a vizsgált védett természeti emlék kezelési tervének elkészítését tűzte ki célul (korábbi kezelési terv nem készült).

3.1. A természeti emlék azonosító adatai

Azonosító név: **Cseszneki Gerendavágási öreg bükkfa**

Védett Természeti Területek Törzskönyve törzskönyvi száma: **18/55/TE/03**

Védetté nyilvánító határozat száma: **8/2003. (VI.26.) számú önkormányzati rendelet**

A természeti emlék jogi helyzete: **helyi jelentőségű védett természeti emlék**

Érintett vármegye: **Veszprém vármegye**

Érintett település: **Csesznek község**

Érintett ingatlan helyrajzi száma: **Csesznek külterület, 036/1**

A természeti emlék EOV koordinátái: **Y = 561 997; X = 221 571**

Tengerszint feletti magasság: **425 mBf**

A területet lefedő M=1:10.000 EOTR szelvény-azonosítója: **53-212**

Illetékes természetvédelmi hatóság: **Bakonyszentkirályi Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője**

Természetvédelmi kezelő: **Csesznek Községi Önkormányzat**

3.2. A természeti emlék természetvédelmi rendeltetése

A természeti emlék természetvédelmi rendeltetése a Gerendavágási bükk védelmi, állapotának megőrzése.

A Tvt. 24. § (1) bekezdés b) pontja alapján helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is. Megyei szintű védetté nyilvánításokra 1971-től került sor, amikor a megyei tanácsok és azok végrehajtó bizottságai (Budapesten a Fővárosi Tanács és Végrehajtó Bizottsága) megkapták ezt a jogkört. Számos tanácsrendelettel és VB határozattal védetté nyilvánított megyei (helyi) védett természeti terület jött létre 1990-ig, amikor aztán az önkormányzatok megalakulásával a helyi védetté nyilvánítás a jegyző (főjegyző) hatáskörébe került. A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása és a fenntartásukról való gondoskodás a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik. A helyi jelentőségű védett természeti területek országos nyilvántartását a természetvédelemért felelős tárca vezeti (Védett Területek Törzskönyve; https://termeszetvedelem.hu/helyi-jelentosegu-vedett-termeszeti-teruletek/).

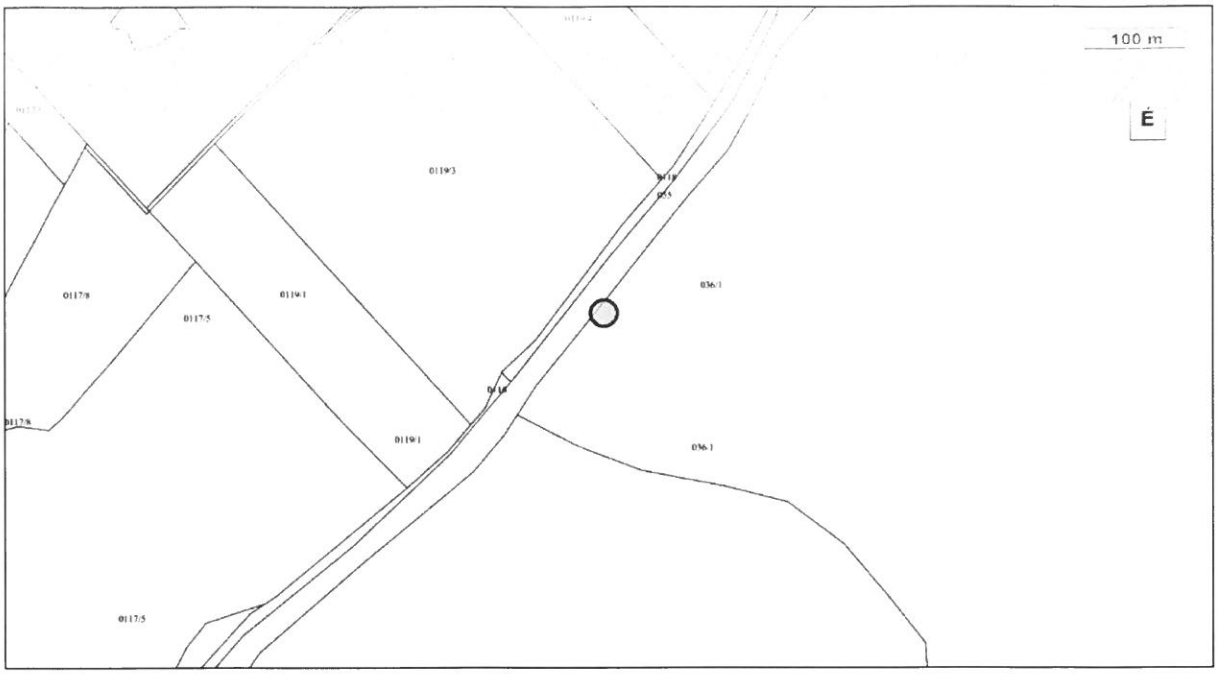
3.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok

A vizsgált természeti emlék egy ingatlant érint, melynek adatai a következők (*1. TÁBLÁZAT*):

***1. táblázat**: Az érintett ingatlan alapadatai*

Település	Hrsz.	Kiterjedés (ha)	Művelési ág	Tulajdonos	Vagyonkezelő
Csesznek	036/1	125,7745	erdő	Magyar Állam	Nemzeti Földügyi Központ

Az érintett ingatlan térképi ábrázolása a következő (*1. ÁBRA*):

***1. ábra**: A védett természeti emlék ingatlanrészletének térképi ábrázolása (FORRÁS: OKIR.HU)*

Jelmagyarázat:

zöld kör ..... A vizsgált védett természeti emlék helye
fekete vonal ..... Ingatlanhatár

A vizsgált fa ÉNy felől szomszédos Csesznek 055 hrsz-ú közút (82. sz. főút) ingatlanhatárának közelében áll. Lombkoronájának vetülete benyúlik a közút ingatlanja fölé, elér egészen a főút túlsó széléig. A telekhatárok geodéta által történő műszeres kitűzését azonban nem tartom szükségesnek. A fa már közel két évszázada ott áll (függetlenül az ingatlanhatároktól) és a közút felújítása vagy szélesítése sem várható.

3.4. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások

3.4.1. Érintett erdőrészletek:
Csesznek 50/TI (konkrét hely)**, illetve Csesznek 50/H** (közvetlen szomszédos erdőrészlet)

Az erdőrészletek adatai a következők (*2. TÁBLÁZAT*):

***2. táblázat**: Az érintett erdőrészletek adatai (FORRÁS: WWW.ERDOTERKEP.GOV.HU)*

HELYSÉG	Csesznek	Csesznek
TAG	50	50
RÉSZLETJEL	TI	H
TERÜLET	0,34 ha	20,08 ha
ERDÉSZETI TÁJ	Magas-Ba[illegible]AS-BAKONY	Magas-Bakony
TULAJDONFORMA	Állami tulajdon	Állami tulajdon
ELSŐDLEGES RENDELTETÉS	-	Faanyagtermelő
TOVÁBBI RENDELTETÉS 1	-	Natura 2000
FATERMŐKÉPESSÉG ADAT	-	13 m3/ha/év
FAKÉSZLET ADAT	-	569 m3/ha
FAÁLLOMÁNY TÍPUS	-	Egyéb lomb elegyes bükkös
TERMÉSZETESSÉGI ÁLLAPOT	-	Természetszerű erdő
TERMÉSZETESSÉGI ALAPELVÁRÁS	-	Természetszerű erdő
KLÍMA	-	Bükkös
HIDROLÓGIA	-	Többletvízhatástól független
GENETIKAI TALAJTÍPUS CSOPORT	-	Barna erdőtalaj
TŰZVESZÉLYESSÉG	Kismértékben veszélyeztetett terület	Kismértékben veszélyeztetett terület

Az érintett erdőrészletek és környezetük ábrázolása a következő *(2. ÁBRA)*:

***2. ábra**: A vizsgált terület üzemtervezett erdőterületeinek ábrázolása (FORRÁS: WWW.ERDOTERKEP.GOV.HU)*

Jelmagyarázat:

kék kör ..... A vizsgált védett természeti emlék helye
halványkék vonal ..... Ingatlanhatár
sárga vonal ..... Üzemtervezett erdőrészlet határa

3.4.2. Erdőgazdálkodó:

Bakonyerdő Zrt., Bakonyszentlászlói Erdészet (Bakonyszentlászló)

3.4.3. Vadgazdálkodó:

Hegyi Vadászok Vadásztársaság (Győr), kódszám: 19-300910-1-4-1

3.4.4. Településrendezési- és területrendezési terv:

Csesznek Községi Önkormányzat Képviselő-testületének Csesznek Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 2/2021 (II. 12.) önkormányzati rendelete (HÉSz) a helyi jelentőségű természetvédelmi terület tekintetében az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

> 3. § (3) bekezdés e) pontja szerint a helyi jelentőségű természetvédelmi terület olyan tájékoztató eleme a Szabályozási tervnek, melynek módosítása nem az Önkormányzat hatáskörébe tartozik, csak a magasabb szintű jogszabályok megváltozása esetén, vagy az illetékes államigazgatási szervek egyetértésével lehetséges
>
> 12. § (1) bekezdés e) pontja szerint a Szabályozási terv feltünteti a település területét érintő magasabb szintű jogszabály által előírt területeket, köztük a helyi jelentőségű természetvédelmi területet, ahol építési tevékenység a jelen rendelet előírásai mellett a vonatkozó jogszabályokban rögzített előírások együttes figyelembevételével történhet.

A bükkfa a HÉSz övezeti besorolása alapján gazdasági rendeltetésű erdőterület (Eg), melyre a következő szabályozási előírások alkalmazandók:

26. § (3) Gazdasági rendeltetésű erdőterület övezeteiben (Eg) övezeteiben az erdőgazdálkodással, vadgazdálkodással összefüggő épületek és az erdei turizmussal összefüggő, épületnek nem minősülő építmények létesíthetők.

(4) Az Eg jelű erdő övezetek területén épületek a következő feltételekkel létesíthetők:

a) a beépíthető telek területe legalább 1,0 ha,

b) a beépítettség mértéke legfeljebb 0,5 %,

c) az épületmagasság legfeljebb 4,5 m,

d) telekhatároktól való távolság legalább 10 m.

A HÉSz 3. melléklet SZT-2 jelű M=1:10000 méretarányú Szabályozási terv alapján a bükk a 82. sz. főút védőtávolságán belül helyezkedik el. A vizsgált természeti emlék nem fekszik műemléki környezetben és régészeti lelőhelyen.

3.5. A védett természeti emlék állapota

Fafaj:.....Bükk (*Fagus sylvatica*)
Becsült magasság:.....28 m
Becsült kor:.....150–200 év
Törzskerület:.....620 cm (mellmagasságban)
Törzsátmérő:.....170–180 cm (mellmagasságban mérve, erősen bordázott törzs)
Lombkorona-átmérő:.....27 m

A természetes öregedés és a 4.3.4. Tájhasználati konfliktusok, veszélyeztető tényezők c. fejezetben részletezett ismérvek miatt a fa egészségi állapotának további romlása várható, ami lassú, akár több évtizedig (50–100 évig) elhúzódó folyamat lehet. A lombkorona még viszonylag egészséges, a száradt ágak mennyisége még nem jelentős. A fa egészségi állapotának további romlása várható, de kidőlésére vagy összeomlására csak több évtized múlva lehet számítani. Új, vitális hajtásokat, ágakat valószínű már nem fog hozni.

Jelenleg és a következő évtizedekben is tipikus habitatfa lesz, amit a hangya- és harkályfajok, a törzsön, ágakon élő mohák és zuzmók is jól mutatnak.

> *Fogalommeghatározás*: habitat-fának (= biotópfa, élőhelyfa) nevezzük azokat az élő vagy elhalt faegyedeket, amik környezetükben lévő társaikhoz képest minőségileg és mennyiségileg is más/több mikroélőhelyet biztosítanak különböző élőlénycsoportok számára, ezzel megteremtve egy magasabb szintű lokális biodiverzitás feltételeit. A habitat-fa gyakran a faállomány nagyobb méretű faegyede, amely hosszabb távon képes biztosítani a rajta lévő mikroélőhelyek (odvak, korhadó törzsrészek, taplógombák, leváló kéregtáblák, száradó vastag koronaágak stb.) sokféleségét, illetve továbbiak folyamatos kialakulását (*forrás: Habitat-fák és holtfa az erdőben, OEE Szaktudás Füzetek 1.*)

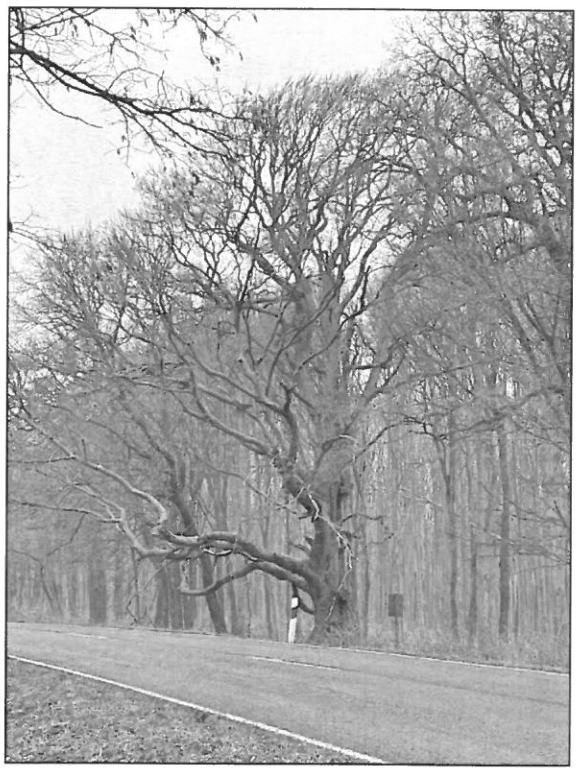
A vizsgált faegyed szerepel a „Dendrománia" (*https://www.dendromania.hu/*) elnevezésű honlap adatai között. Ebben Pósfai György biológus kezdeményezésére létrejött adatbázisban gyűjtik össze hazánk nagy faegyedeit, mely szerint a vizsgált fát 2009-ben 507 cm törzskerülettel regisztrálták. Legközelebbi nagy bükkök Gézaházán találhatók, a vizsgált egyedtől D-re csaknem egy km-re.

A koronavetület felszíne erősen cserjésedik (fekete bodza, fehér akác), illetve gyomosodik (nagy csalán). Lezuhant ágak, ágcsonkok is találhatók. Az út szélét a főút karbantartásának keretein belül rendszeres nyírják, itt a fűfélék dominálnak (pl. csomós ebír).

A fától DNy-ra kb. 15 méterre egy nagy kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*) található, melynek törzskerülete mintegy 325 cm. ÉK felől is található egy nagyobb kocsánytalan tölgy, ami a főút felé dől, de az előzőnél jóval kisebb méretű.

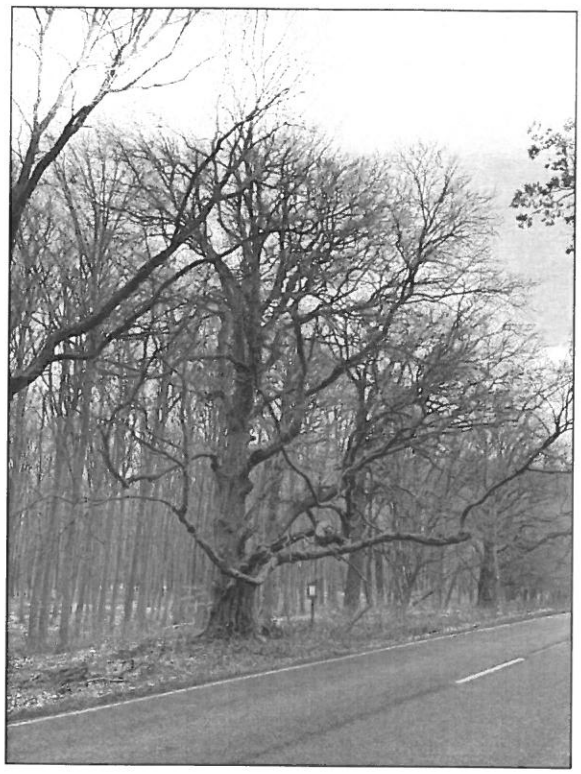
A vizsgált bükk kb. 3–4 m magasságig egytörzsű, ebben a tartományban két vastag részre ágazik, majd további néhány méteren belül mindkét rész esetében kibontakozik a széles lombkorona. A fa becsült magassága közel megegyezik a lombkorona szélességével. A szomszédos idős bükkös árnyékoló hatása következtében a fa koronája DK felől alufejlett, a több teret biztosító 82. sz. főút felé (ÉNy) viszont a lombkorona kiterebélyesedik. A főút felőli oldalon alacsony magasságban (max. 5 m) három nagyobb, vastagabb ág nyúlik ki a törzsből. Erősen terpeszes törzs, vélhetően mindig szabad állásban fejlődött.

3.6. Fotódokumentáció *(3–12. ÁBRÁK)*

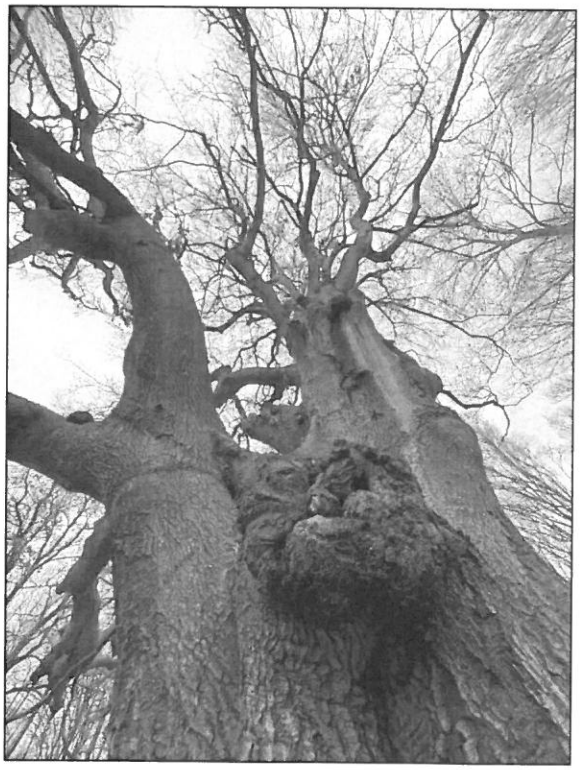
3. ábra *(balra): A vizsgált fa képe nyugat felől*
4. ábra *(jobbra): A vizsgált fa képe északnyugat felől*

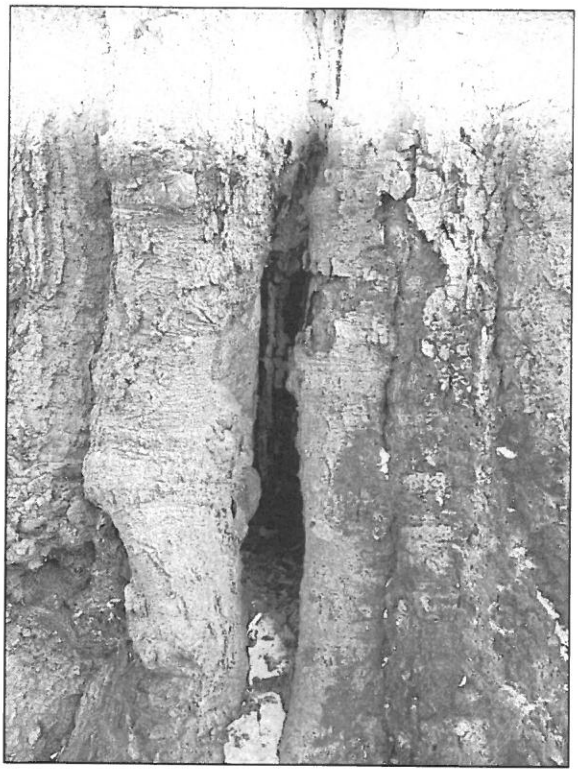

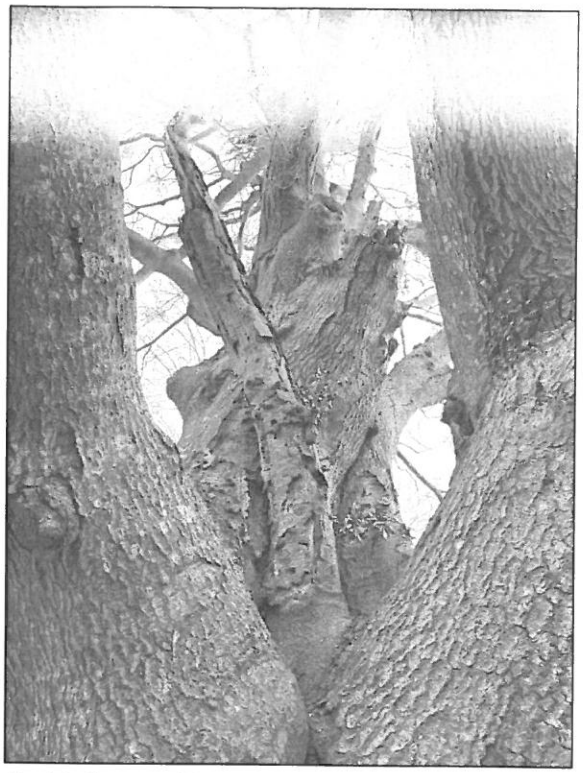
5. ábra *(balra): A vizsgált fa képe észak felől*
6. ábra *(jobbra): A vizsgált fa képe dél felől*

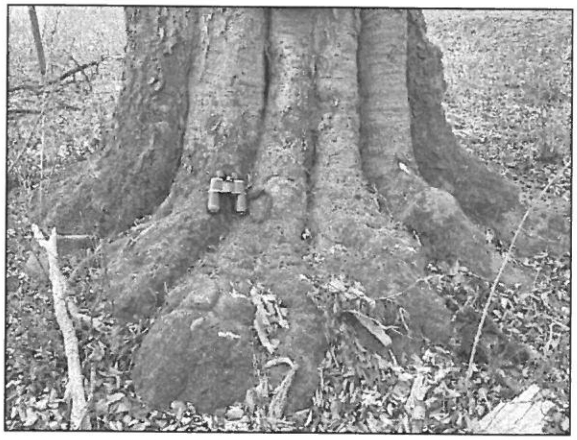

7. ábra *(balra): A vizsgált fa törzsének jellemző állapotképe*
8. ábra *(jobbra): A vizsgált fa lombkoronájának képe alulról*

9. ábra *(balra): A törzs északi részén lévő repedés, odú közeli képe*
10. ábra *(jobbra): Elszáradt ág képe a lombkorona alsó részén*

11. ábra *(balra): A terpeszes törzs jellemző képe*
12. ábra *(jobbra): A vizsgált fa élőhelyének képe délnyugat felől*

4. A VÉDETT TERMÉSZETI EMLÉK ÁLLAPOTA

4.1. Tájtipológia

Fogalommeghatározás: a tájföldrajz a legkomplexebb geográfiai szakterület, területi szemléletű szintézise a természetföldrajzi és a földhasználaton, a településföldrajzon keresztül a társadalmi-gazdasági adottságoknak. Összetettsége miatt nem kezdő kutatóknak való téma, valódi tájföldrajzossá évtizedek alatt alakulhat, fejlődhet valaki, ha időközben nem horgonyoz le valamely földrajzi részterületnél, pl. geomorfológiánál, biogeográfiánál, vagy demográfiánál és sikerül megőriznie érdeklődését a földrajzi tájak komplexitása iránt. A tájföldrajz különleges vonása, hogy az egyes tájtípusok meghatározásánál nem lehet eltekinteni az adott területegység látványától, vizuális habitusától (*Csorba, 2021.*)

Tájföldrajzi szempontból a vizsgálatra kijelölt természeti emlék lelőhelyének hovatartozása a következő:

Nagytáj: .....Duna–Tisza-medence
Nagytájrészlet:.....Dunántúli-középhegység
Középtáj: .....Bakony-vidék
Kistáj .....**Öreg-Bakony**

A tájföldrajzi adottságokat e kistáj jellemzői alapján értékeljük (*Forrás: Csorba Péter: Magyarország kistájai, Meridián Táj- és Környezetföldrajzi Alapítvány, Debrecen, 2021.*). A vizsgált természeti emlék a 608 km^2 nagyságú kistáj ÉK-i részén terül el.

Topográfiai helyzet és domborzattípus: A hegyvidék É-i részének kistája, tágas medencékkel tagolt, hátas típusú középhegység. *Éghajlati körzet*: A 450 m-nél magasabban lévő felszínek klímája hűvös – mérsékelten nedves, alacsonyabban mérsékelten hűvös – mérsékelten nedves. *Vízrajz*: Nyílt vízfelszín vagy vizenyős terület aránya a tized %-ot sem éri el. *Földhasználati arányok és tendenciák*: 57% erdő (mérsékelten csökkenő arány), 21% szántóföld (változatlan), 10% pedig gyep (változatlan) területi részesedéssel. Az OTrT erdőgazdasági prioritású tervezési területként kezeli. *Földrajzi tájtípus*: Szubatlanti éghajlati hatás alatt álló, karbonátos kőzetekből felépülő, fennsíkos hegység, ahol rendzina és Ramann-féle barna erdőtalajon gyertyános tölgyesek és szubmontán bükkös erdők vannak. *Emberi hatáserősség*: A tájalkotó tényezők eredeti adottságait az emberi tevékenység közepes mértékben bolygatta meg, a táj ß-euhemerób típusba tartozik. A domborzat és a vízhálózat csekély, a talaj kismérvű átalakuláson ment át. Természetközeli növényzet található a kistáj több mint 50%-án. Az 1990 és 2018 között bekövetkezett felszínborítás-változások iránya szerint táji szinten nem változott az antropogén terhelés. *Beépítettség és településfejlettség*: A beépítettség mértéke változatlanul 2,6%, az országos átlagnak (6,2%) kevesebb, mint fele. A közutak, vasút és települések képezte ökológiai gátak élőhelyfeldaraboló hatásának szintje alacsony, a kismedencékben lokálisan magas. A súlyozott fragmentációs átlag 1,6 km/km^2. (Az országos átlag 3,4.) A gazdasági, infrastrukturális és társadalmi fejlettség komplex mutató szerint a kistáj középső része, Pénzesgyőr és Hárskút környéke számít elmaradott térségnek. *Tájmetriai adatok*: A kistáj CORINE foltjainak átlagos nagysága 1,93 km^2, ami lényegesen magasabb az ország középhegyvidékeire jellemző adatnál (1,43 km^2), inkább megfelel az országosan számba vett 49 ezer folt átlagos területnagyságának (1,9 km^2). A Shannon-diverzitás, vagyis a tájhasználati sokszínűséget kifejező szám 1,3, közel van az országos átlaghoz (1,41). *Természeti veszélyek*: A természeti csapások megjelenésének valószínűsége jelenleg igen csekély, csak a felhőszakadások és a hazai átlagnál magasabb szintű szeizmikus aktivitás reális veszélyforrás. Az 1931 és 2015 között mért súlyosan (PAI>6) aszályos évek száma alacsony (11–20 év). Az éghajlat megváltozása esetén a jelenlegi tájhasználat sérülékenysége, változásának mértéke közepesre becsülhető. *Természetvédelem*: A kistáj 14,1%-a Magas-Bakony TK-hez tartozik. Natura 2000 védettség érvényes a táj területének 7,8%-án (különleges természetmegőrzési kategória). *Értéktár*: Az összesített értéksűrűség magas. Csesznek történeti település, Zirc kiemelkedően nagy számú műemlékei mellett az egész tájban sok az egyedi tájérték és a régészeti lelőhely. A kistájat Zirc és Dudar környékének kivételével tájképvédelemre javasolták. Dudarnál komplex tájrehabilitációra volna szükség. *A tájkarakter földrajzi összetevői*: A kistáj medencékkel tagolt középhegység, amelynek vizuális arculatát az összefüggő erdők nagymértékben meghatározzák. Növényzetborítottsági változatosságot jelent az erdészeti kezelés során eltérő vágásstádiumban lévő erdőtagok mozaikja. A medencék erdősültsége jóval alacsonyabb, s a hegységperemi külső lejtőkön is számottevő tájképi hatása van a gyepeknek, szántóföldeknek. Ilyen helyeken a táj jól belátható, félig nyílt habitusú. A parlagok aránya magas, 8–10%, a

karsztos kopárok kihasználtsága elenyésző. A településsűrűség alacsony, Zirc a tájegység legnagyobb része számára ellátja a társadalmi-gazdasági élet adminisztratív szervezésének központi funkcióit. A lakosság topográfiai önelhelyezéséhez kiváló támpontot nyújt néhány hegycsúcs – pl. Kőris-hegy, Som-hegy, Középső-Hajag, Papod stb. – valamint a várromok, Csesznek, Szarvaskő. Az identitás megjelölés egyértelműen a bakonyiságra épül, amelynek vizuális jellege, az erdőfedte középhegység széles körben ismert.

4.2. Környezeti elemek, természeti adottságok

A természeti adottságokat az Öreg-Bakony kistáj jellemzői alapján értékeljük (*FORRÁS: MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.*). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi vizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek. A vizsgált terület a kistáj ÉK-i részén terül el.

4.2.1. Domborzati, földtani és talajtani viszonyok

A kistáj függőlegesen jól tagolt, változatos formációk jellemzik. A domborzat változékonyságára utal, hogy a relatív relief értékek magasak, átlagosan 170–180 m/km^2. A térséget fejlett völgyhálózat jellemzi, a mikroformákban gazdag felszínt karsztos mélyedések, karrmezők teszik változatossá. A geomorfológia egyik jellemző elemét képezik a várhegyhez hasonló átlagos magasságú 300–400 m közötti tszf-i magasságú fennsíkok, amelyeket a fennsíkmaradványok, az ezeket tagoló eltérő tszf-i helyzetű hegyközi medencék, a medencéket felfűző karsztos eróziós szurdokvölgyek, – mint a TT északnyugati részén lévő Kőmosó-szurdok –, valamint szélesebb-keskenyebb glacisok és pedimentek határozzák meg.

A hegységi tömeget uralkodóan mezozoos (a triász, jura és kréta egyaránt képviselve van) mészkő- és dolomitformáció-sorozatok, kisebb részt harmadidőszaki medenceüledékek, negyedidőszaki üledéktakarók építik fel. Az Öreg- vagy Magas-Bakony szerkezetileg a középhegységi kréta geoszinklinális nyugati szárnyának tartozéka. A kistáj domborzatát árkos-sasbérces szerkezet jellemzi. Fejlődésmenete során északnyugati-délkeleti és erre merőleges irányú szerkezeti vonalak mentén szerkezeti árkokra és különböző magasságú sasbércekre, fennsíkokra töredezett.

A TT területén az alábbi kőzettípusokat térképezték fel (*FUTÓ, 2001*): alsó-jura dachsteni típusú mészkő, középső-miocén mezozoos küllemű mészkő, középső-eocén nummulitesz perforatuszos mészkő, pleisztocén kavics és pleisztocén lösz.

A kistájat a legnagyobb területi kiterjedésben a karbonátos tömör kőzeten képződött rendzina talajok borítják. A vár közvetlen környékén az erdőtalaj növényzet hiányában a földes kopárig erodálódhat. A Kőmosó-szurdok mentén elhelyezkedő patakvölgyben öntéstalaj foltok is előfordulhatnak.

4.2.2. Éghajlat

A kistáj ezen része mérsékelten hűvös és nedves éghajlatú. Évente 1960 körüli a napsütéses órák száma, amelyből nyáron 780 óra körüli, télen mintegy 200 óra napsütés várható, de a várhegyen, – mint kiemelkedésen – ennél több is lehet. A csapadék évi mennyisége az évi 800 mm-t is elérheti. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 70 nap, az átlagos maximális hóvastagság 40 cm, valamint gyakori a hófúvás. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke +9,5

°C körül alakul. A vegetációs időszak középhőmérséklete megközelítőleg +15,0 °C. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga +30,0 °C körül alakul, a leghidegebb téli napoké –15–16 °C körüli. Az uralkodó szélirányok észak-északnyugati irányúak, az átlagos szélsebesség a hegytetőkön 4,5 m/sec körüli értéket mutat. A klimatikus adottságok az erdő- és vadgazdálkodásnak kedveznek, valamint a kevésbé hőigényes, nagyobb vízigényű szántóföldi növények termesztésére alkalmasak.

4.2.3. Vízrajzi adottságok

A kistáj vizeit számos bővizű patak vezeti le. A vizsgált terület, a kistáj északi részének vizeit a Cuha-patak gyűjti össze. A TT területének nyugati határát az Aranyos-patak határolja le, amely nyugati irányban a Cuhába torkollik. A kisvizek főleg nyár végén és ősszel fordulnak elő, az árvizek tavasszal és nyár elején szoktak bekövetkezni. A hegységben összefüggő talajvízszint nincsen. A völgytalpak talajvíz előfordulásai elszigeteltek és jelentéktelenek. Kémiai típusuk kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A rétegvizek mennyisége a tárolókőzet porozitása szerint változik. A terület vízbázis, ezért a vízminőség-védelem közérdekű feladat.

4.2.4. Növényföldrajzi helyzet

A vizsgált terület a Magyarország nagy részén elterülő Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Dunántúli-középhegység flóravidékének (*Bakonyicum*) Vértes és Bakony flórajárásába (*Vesprimense*) tartozik. A flórajárásra a táblás mészkő- és dolomithegységek jellemzők, ahol a csapadékosabb klíma hatására a magasabb tengerszint feletti területeken vagy azonálisan az északi lejtőkön már alacsonyabban is viszonylag nagy kiterjedésű gyertyános-tölgyesek és bükkösök terülnek el, ugyanakkor már erősebb a szubmediterrán hatás és számos ilyen elterjedésű flóraelem, köztük örökzöld fajok is előfordulnak.

A jellegzetesebb potenciális erdőtársulások közül említést érdemelnek a következők:

- cserszömörcés karsztbokorerdők (*Querco-pubescenti–Cotinetum*)
- molyhos cseres tölgyesek (*Orno-Quercetum pubescenti–cerris pannonicum*)
- cseres kocsánytalan tölgyesek (*Quercetum petraeae–cerris pannonicum*).

Gyakoriak a sziklagyepek (*Caricetum humilis*, *Diplachno–Festucetum sulcatae*, *Festucetum glaucae hungaricum* stb.). Jellegzetes lágyszárú fajok a nádtippan (*Calamagrostis neglecta*), a magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), a borzas peremizs (*Inula hirta*), a sugaras zsoltina (*Serratula radiata*). A művelés visszaszorulása és az élőhelyek felaprítása következtében nagy az inváziós terhelés: különösen az ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) jelenléte meghatározó. Az erdőterületeket elsősorban közép- és időskorú keménylombú erdők fedik. Az erdők átlagos évi folyónövedéke 2,5–3,5 m^3/ha között változik. A mezőgazdasági területhasznosítás jelentősebb kultúrái a búza, a kukorica és a silókukorica.

Az Öreg-Bakony nagyrészt üde erdővel borított kistáj, a Dunántúl legnagyobb egybefüggő, gazdag aljnövényzetű bükköseit találjuk itt (medvehagyma – *Allium ursinum*, erdei madársóska – *Oxalis acetosella*, hölgypáfrány – *Athyrium filix-femina*, erdei pajzsika – *Dryopteris filix-mas*, bükkös – *Carex pilosa*, erdei sás – *C. sylvatica*, békabogyó – *Actaea spicata*, szártalan kankalin – *Primula vulgaris*). A bakonyi bükkösök jellemző örökzöld cserjéje az atlanti-szubmediterrán babérboroszlán (*Daphne laureola*), a további szubmediterrán elterjedésű fajok közül több itt éri el hazai elterjedésének északi határát (lónyelvű csodabogyó – *Ruscus hypoglossum*, tarka lednek – *Lathyrus venetus*).

A bükkösök uralta tájba eltérő növényzetű szigetek ékelődnek. A mély, meredekfalú, kőtörmelékes völgyek hűvös alján szurdokerdők vannak (erdei holdviola – *Lunaria rediviva*, farkasölő sisakvirág – *Aconitum vulparia*, gímpáfrány – *Phyllitis scolopendrium*), amelyek a Dunántúlon itt a leggyakoribbak. A szurdokerdők szikláin magashegységi fajok élnek (mohos csitri – *Moehringia muscosa*, havasi ribiszke – *Ribes alpinum*, zöld fodorka – *Asplenium viride*). A meredek, délies oldalakban tölgyes "melegszigetek" jelennek meg. A kisebbek jellemző fafaja a cser- és kocsánytalan tölgy, a nagyobbakban a molyhos tölgy jut vezető szerephez. A tölgyes foltok több meleg- és fénykedvelő fajt rejtenek (bajuszoskásafű – *Piptatherum virescens*, bíboros kosbor – *Orchis purpurea*, nyugati pikkelypáfrány – *Asplenium ceterach*, pirítógyökér – *Tamus communis*) és hazánkban csak itt fordul elő egy mediterrán árvalányhajfaj (szálkás árvalányhaj – *Stipa bromoides*). A nagyobb tölgyes szigetek (Öreg-Szarvad-árok, Cuha-völgy) növényzete különlegesen változatos, ezek hársas és bükkös sziklaerdőket, szárazgyep- és bokorerdő-fragmentumokat is tartalmaznak. A kistáj nyugati, illetve keleti–délkeleti sávjának növényzet némileg eltérő. Nyugaton a bükkösök gyertyános-tölgyesekkel egészülnek ki, délkeleten pedig a Keleti-Bakonyra jellemző, igen változatos növényzetet figyelhető meg, sok az Öreg-Bakony többi részéről többnyire hiányzó fajjal.

Gyakori élőhelyek: K5, K2; közepesen gyakori élőhelyek: L1, L2a, K1a, LY4, E1, E2, J5, P45, OB, OC, RC, RB; ritka élőhelyek: LY3, M1, H3a, E34, LY2, LY1, P2a, P2b, D5, D34, B5, B4, B2, D2, G2, H2, H4, B1a, I4, J2, RA. Fajszám: több mint 1200; védett fajok száma: 80–100; özönfajok: tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster spp.*) 1, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 1. (*FORRÁS: DÖVÉNYI (SZERK.): MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.*)

4.2.5. A védett természeti emlék lelőhelyének és környezetének növényvilága

A természeti emlék a szomszédos 50/H erdőrészlet jelenlegi erdőállománya előtti faállományból származhat, annak hírmondója lehet. A főút közelsége ellenére a Bakonyra jellemző bükkös erdő szélén, szegélyén áll csaknem két évszázad óta. A fa környezete a következő Á–NÉR (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) kategóriával jellemezhető: K5 – Bükkösök. Natura 2000 jelölő társulás, mint szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*), kódja: 9130.

A vegetáció Á–NÉR szerinti általános jellemzője a következő: Jó növekedés; (kifejlett állapotban 20–35 m), zárt (80–100%) lombkoronájú, többnyire bükk monodominanciájú (>60%), üde erdők. Az idegenhonos fafajok maximális aránya 50% amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható). Általában hegyvidékeink 400 m tsz. feletti területein lépnek fel nagyobb állományokban, de a Dunántúlon alacsonyabb helyzetben is jellemzőek lehetnek (pl. Vas, Zala, Zselic). A hűvös, párás, kiegyenlített klímát kedvelő *Fagus sylvatica* az északi lejtőkön a völgyaljakig, medencékig, síkságokig leereszkedik. A sekély teknőktől a meredek sziklaletörésekig számos geomorfológiai formán megjelenhet. A jó növekedésű szálerdők talaja (fél)üde, félnedves, rendszerint többletvízhatástól mentes, néha szivárgó vizű, a genetikai talajtípusokat tekintve igen sokféle lehet (általában barna erdőtalaj). Hazai bükköseink legnagyobb része régóta erdőgazdálkodás alatt áll, a leggyakoribb kezelési mód a fokozatos felújító vágás, kb. 80–120 éves vágásfordulóval. A kezelt állományokban a lombkorona általában egyszintes, zárt (80–100%), a cserjeszint fejletlen, a gyepszint borítása szélsőséges értékek (0–100%) között mozoghat. Gyakran vastag avarréteg képződik, s a mohaszint gyakorlatilag hiányzik. A bükkösökben általában egyeduralkodó a jó növekedésű *Fagus sylvatica*, amelynek ezüstös, szürke törzse egész évben könnyen felismerhetővé teszi

ezt az élőhely típust. Jó fényellátottságú hegytetőkön, platókon, enyhébb délies lejtőkön, üde völgyaljakban jellemző a fejlett kora tavaszi geofiton aszpektus.

Németh–Seregélyes-féle természetességi értéke: „4" – az állapot természetközeli, az emberi beavatkozás nem jelentős, a fajszám a társulásra jellemző maximum közelében van, a színezőelemek aránya jelentős, a gyomok és a jellegtelen fajok aránya nem jelentős. A bükkösök természetességét leginkább állományszerkezetük határozza meg. Ez manapság nagyrészt az emberi hatások függvénye: kevés emberi hatás többnyire változatos állomány-szerkezetet, sok pedig homogénebb szerkezetet hoz létre.

Védett növényeket a helyszíneléseink során a vizsgált természeti emlék lelőhelyén és 50 méteres környezetében nem észleltünk.

4.2.6. A védett természeti emlék lelőhelyének és környezetének állatvilága

A bakonyi mészkő–dolomit alapkőzetű erdők területe és környezete számtalan ízeltlábú állatnak ad életteret, elsősorban lepkék, kétszárnyúak, egyenesszárnyúak, legyek, bogarak, pókok stb. fordulnak elő.

Halak számára alkalmas élőhely a vizsgált területen nincs. Kétéltűeket nem észleltünk és a környéken vizes élőhely sincs, ezért átvonulásuk sem tömeges, csupán ritka, esetleges, alkalmi jelentőségű. Az erdőterületeken gyakori lehet az erdei sikló (*Zamenis longissimus*). A vizsgált terület a kétéltűek és a hüllők számára nem értékes vagy nem jelentős élőhelyként azonosítottuk.

A helyszínelés során jól megfigyelhető és tanulmányozható volt a környék madárfaunája. A terepi bejárás során a következő madárfajokat észleltük a vizsgált védett természeti emlék környezetében (*3. TÁBLÁZAT*, rendszertani sorrendbe rendezve):

3. táblázat: *A vizsgált lelőhelyen észlelt madárfajok összefoglaló táblázata*

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV	VÉDETTSÉG	TERM.VÉD.-I ÉRTÉK
Buteo buteo	Egerészölyv	V!	25 000 Ft
Columba oenas	Kék galamb	V!	50 000 Ft
Picus canus	Hamvas küllő	V!	50 000 Ft
Dryocopus martius	Fekete harkály	V!	50 000 Ft
Dendrocopos major	Nagy fakopáncs	V!	25 000 Ft
Dendrocopos medius	Közép fakopáncs	V!	50 000 Ft
Dendrocopos minor	Kis fakopáncs	V!	50 000 Ft
Erithacus rubecula	Vörösbegy	V!	25 000 Ft
Turdus merula	Fekete rigó	V!	25 000 Ft
Turdus pilaris	Fenyőrigó	V!	25 000 Ft
Turdus viscivorus	Léprigó	V!	50 000 Ft
Aegithalos caudatus	Őszapó	V!	25 000 Ft
Parus palustris	Barátcinege	V!	25 000 Ft
Parus caeruleus	Kék cinege	V!	25 000 Ft
Parus major	Széncinege	V!	25 000 Ft
Sitta europaea	Csuszka	V!	25 000 Ft
Certhia familiaris	Hegyi fakusz	V!	25 000 Ft
Certhia brachydactyla	Rövidkarmú fakusz	V!	25 000 Ft
Garrulus glandarius	Szajkó	–	–
Corvus comix	Dolmányos varjú	–	–
Corvus corax	Holló	V!	50 000 Ft
Fringilla montifringilla	Fenyőpinty	V!	25 000 Ft
Fringilla coelebs	Erdei pinty	V!	25 000 Ft
Carduelis carduelis	Tengelic	V!	25 000 Ft

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV	VÉDETTSÉG	TERM.VÉD.-I ÉRTÉK
Carduelis chloris	Zöldike	V!	25 000 Ft
Carduelis cannabina	Kenderike	V!	25 000 Ft
Pyrrhula pyrrhula	Süvöltő	V!	25 000 Ft
Coccothraustes coccothraustes	Meggyvágó	V!	25 000 Ft
Emberiza citrinella	Citromsármány	V!	25 000 Ft

A vizsgált terület körbekerítve nincs, így emlősfajok, vadak számára szabadon bejárható. A helyszíni szemlék során emlősfajokat nem észleltünk. Őz, szarvas és vaddisznó lábnyomot és hulladékot találtunk. Néhány gyakori erdei faj (sün, vörös róka, nyuszt stb.) használhatja még a területet, de tömegesen bizonyosan nem fordulnak elő.

A vizsgált természeti emléket elsősorban az öreg erdőkhöz, fákhoz, bükkösökhöz köthető állatfajok használják vagy használhatják. Ezek közül kiemelést érdemelnek a rovarfajok (cincérek, hangyák, egyéb farontó rovarok), a harkályok, az odúlakó madárfajok (pl. cinegék, csuszka), illetve a denevérfajok. A bükk habitatfa jellege miatt számos erdei élőlényt vonzhat és sajátos ökológiai viszonyokat teremt számukra.

4.3. Táj- és természetvédelem, kultúrtörténeti adottságok

4.3.1. Natura 2000 területek

A természeti emlék helyszíne része az Északi-Bakony különleges természetmegőrzési és az Északi-Bakony különleges madárvédelmi Natura 2000 területnek.

4.3.2. Országos Ökológiai Hálózat

A természeti emlék az Országos Ökológiai Hálózat pufferterületén található. A fa pontos helye pufferterület ugyan, de szinte a teljes Csesznek 036/1 hrsz-ú ingatlan magterület.

4.3.1. Barlangok

Az érintett Csesznek 036/1 hrsz-ú ingatlanon a Tvt. 23. § (2) bekezdése alapján „ex lege" védelem alatt álló barlang található, mely a következő: Kőárok 3. sz. barlang, barlangkataszteri száma: 4423-30. A barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet felsorolja a Csesznek 036/1 hrsz-ú ingatlant, ezért a védett természeti emlék lelőhelyét fedi a barlangok felszíni védőövezete, azonban barlang a vizsgált bükk 50 méteres környezetében nincs.

4.3.2. Kultúrtörténeti és egyedi tájértékek

A vizsgált faegyednek kultúrtörténeti jelentősége van, ugyanis mérete és forgalmas főút melletti elhelyezkedése miatt sokan számon tartják. Helyi lakosok, erdészek, vadászok és természetvédők 2005. június 25-én emléktáblát avattak a fánál, ami közel 20 év után még mindig áll a fa DNy-i oldalán, a törzstől néhány méterre. A táblát avatók a fát Esterházy Lászlóról nevezték el. A tábla szövege a következő:

„ESTERHÁZY LÁSZLÓ EMLÉKFA

Csesznek és Bakonyszentkirály lakosai, s mindazok, akik ismerték és tisztelték, ennél az öreg bükkfánál emlékeztek 2005. június 25-én GRÓF ESTERHÁZY LÁSZLÓRA (1891-1966). A

nehéz időkben is hazájában helytálló emberre, a szegények segítőjére és barátjára, a neves vadászati szaktekintélyre, az igaz magyar vadászra, a Nemzeti Vadászati Védegylet hajdani elnökére, a magyar vizsla, véreb- és tacskótenyésztő egyesületek néhai elnökére, a természet, az állatvilág és a fák szeretve ismerőjére, aki Gézaháza bükkös erdeinek, valamint a Fejér megyei Sárosd csodálatos parkjának és vadaskertjének is óvó tulajdonosa volt, és aki megépítette a gézaházi „Mókus-tanya" vadászházat és a Szent Rókus kápolnát. „Hazádnak rendületlenül légy híve óh magyar!" Állította Csesznek és Bakonyszentkirály, valamint Sárosd Községek Önkormányzatai, a Balaton-felvidéki nemzeti Park, a Bakonyerdő Rt., a HM Veszprémi Erdőgazdaság Rt., az országos Magyar Vadászati Kamara és az Építők természetbarát SE (Veszprém)."

A Tvt. 6. és 7. §-a kiemeli az egyedi tájértékek megőrzésének fontosságát. Az egyedi tájértékek mutatják a település múltját, hagyományait, esztétikai szempontból egy közösség számára jelentőssé váltak, de nem állnak országos jelentőségű műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő. Mivel a vizsgált fa, mint természeti emlék helyi védelem alatt áll, ezért nem szükséges az egyedi tájértékként való kataszterezése.

4.3.3. Tájképvédelem, tájhasználat

A vizsgált terület teljes egészében a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (MaTrt.) kiegészítő a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 3. melléklete szerint tájképvédelmi terület övezetében található. A MaTrt. értelmező rendelkezése szerint a tájképvédelmi terület övezetébe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

A tájhasználat a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú igénybevétele. A Természetvédelem. Általános Tájvédelem. Fogalommeghatározások című MSZ 20370:2003 hivatkozási számú Magyar Szabvány szerint a tájpotenciál a táj teljesítőképessége, amelynek alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciáljai. A tájpotenciál kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére. Más megfogalmazás szerint a tájhasználat a természetes rendszerekbe való olyan mesterséges, antropogén beavatkozás, amely a természet adta lehetőségeket tudatos, célirányos, egyéni vagy közösségi célok szolgálatába állítja.

A védett természeti emlék területe és környezete kifejezetten erdőgazdasági és közlekedési célokat szolgál. A Csesznek 036/1 hrsz-ú ingatlan művelési ága erdő, a szomszédos 055 hrsz-ú ingatlan kivett közút. Mezőgazdasági területek a 82. sz. főutat északnyugat felől szegélyező erdősáv mögött találhatók, főként szántók.

A vizsgált táj átfogó esztétikai minősítése: a vizsgált terület Natura 2000 védettsége és a tájképvédelmi övezeti érintettség miatt a térség kiemelkedő tájrészletét képezi, mivel táj-természetvédelmi oltalom alatt áll. Esztétikai szempontból kiemelkedő tájak a táj- és természetvédelmi oltalom alatt lévő vagy arra tervezett tájak, a tájképvédelmi övezetbe tartozó tájak, valamint a felsoroltak közé nem tartozó, de kiemelkedő esztétikai minőségű tájak. Ezek a tájak kiemelkedő pozitív jelképei a változatosságnak és az egységnek, az egyediségnek, az életteliségnek, az érintetlenségnek, ugyanakkor a jelképességnek, de egyúttal a rendnek,

harmóniának és az egyensúlynak. Mindezeket a tulajdonságokat határozottan megjelenítik és magas szintű esztétikai élményt nyújtva meghatározó erővel jelképezik.

4.3.4. Tájhasználati konfliktusok, veszélyeztető tényezők

A tájhasználati konfliktus az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően, a táj potenciális értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása. Több tájhasználat megjelenése, halmozódása előbb-utóbb tájhasználati konfliktushoz vezet. Csoportosításuk szerint lehetnek: funkcionális, tájökológiai és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok. Jellegük szerint lehetnek: megfordítható, megfordíthatatlan, mérsékelhető, nem mérsékelhető, időszakos, tartós, végleges.

Tájhasználati konfliktusok a közlekedéssel, a közeli forgalmas 82. sz. főúttal összefüggésben érvényesülnek, mivel a gépjárműforgalom zaj- és levegőterhelése, valamint az utak téli sózása a tájrészletben kedvezőtlen folyamatokat indukálhat, azonban ez a fa állapotában nem figyelhető meg. A fa alatti aljnövényzetben invazív fajok (pl. fehér akác) előretörése tapasztalható, illetve az idős fa egy részének egészségi állapota leromlott. A főút fölötti lombkoronarész, illetve ágak jelenleg egészségesnek tűnnek, azonban későbbi korhadás, leszakadó ágak miatt a főút forgalmára a jövőben potenciális balesetveszélyt jelenthet, ami miatt a fa egészségi állapotának min. ötévenkénti felülvizsgálata javasolt.

A vizsgált bükk antropogén tájelem (nagy forgalmú főút) közelében, az öregedés fázisában, ennek megfelelő pusztuló egészségi állapotban található. Veszélyeztető tényezői a következők:

a) közúti forgalom lég- és zajterhelése (az út nagy forgalmú ugyan, de jelentős veszélyforrásként nem azonosítottuk)

b) közút sózása: az út felszínéről lemosódó sótartalmú csapadékvíz télen az út környezetében elterül, illetve ott gyűlik össze, vélhetően nem jelentős tényező, mivel már évtizedek óta tart az út sózása és a jelenlegi klímában egyre kevésbé szükséges alkalmazni, valamint a technológia is megváltozott, az útszórósót egyre kevésbé alkalmazzák)

c) cserjésedés (nagy mértékű, de nem jelentős veszély)

d) éghajlatváltozás, aszály

e) emberi kártétel (törzs vésése).

4.4. Oktatás, kutatás

A védett természeti emlékre és környezetére vonatkozó kutatási és rendszeres oktatási tevékenység jelenleg nem folyik, azonban a fa mellé állított emléktábla a természeti emlékről tartalmaz olyan információkat, ami a természetközeli látásmódot fejlesztheti.

4.5. Gazdasági jellemzők

4.5.1. Közlekedés

A szomszédos Csesznek 055 hrsz-ú ingatlanon vezetik a Veszprémet Győrrel összekötő 82. sz. főutat, mely nagy forgalmú. A védett természeti emlék lombkoronája a főút fölé nyúlik. A fa az út délkeleti szegélyétől mintegy 8 m távolságban található. Az út forgalmának zaj- és

légterhelése a fát és a fa ökológiai viszonyait elviselhető mértékben terheli. A főút fölé nyúló ágak és lombkorona – letörésük esetén – potenciális veszélyt jelent a közlekedésre, azonban a lombkoronának ez a része jelenleg még egészségesnek tűnik. A fa kidőlése a következő évtizedekben nem várható. Előbbiek miatt a fa egészségi állapotának min. ötévenkénti felülvizsgálata szükséges.

4.5.2. Erdő- és vadgazdálkodás

Az erdő- és vadgazdálkodást a hatályos üzemtervek alapján folytatják a gazdálkodók. A védett természeti emlék lelőhelyén egy (Csesznek 50/TI), a szomszédos területen további egy üzemtervezett erdőrészlet (Csesznek 50/H) található. A védett fának helyt adó 50/TI erdőrészlet az üzemtervi adatok alapján tisztás, amelyen a főút és a szomszédos bükkös (50/H) között elterülő, hosszan elhúzódó, keskeny (10-20 m) sávban erősen elegyes, ritkás faállomány található a következő fafajokból: bükk, kocsánytalan tölgy, fehér akác, gyertyán, mezei juhar és madárcseresznye.

A védett természeti emlék területén és közelében aktív vadgazdálkodási tevékenységet nem folytatnak. A fa 50 méteres környezetében a vadgazdálkodást szolgáló területek (pl. vadföld) és/vagy létesítmények (magasles, etető, sózó stb.) nem találhatók meg.

4.5.3. Turizmus, idegenforgalom

A védett természeti emléknek idegenforgalmi jelentősége van. A Bakonyban megtalálhatók, azonban ritkák az ilyen nagy bükkök és ennél forgalmasabb, jól látható és megközelíthető helyen nincs más. A fánál az önkormányzat, a Nemzeti Park Igazgatóság, a Bakonyerdő, mint erdőgazdálkodó alkalmanként kisebb létszámú megemlékezést tart. A fa közelében megállni nem lehet, parkoló a közelben nincs, leginkább gyalogosan közelíthető meg, bár kijelölt túraútvonal nem vezet hozzá.

4.5.4. Ipar, bányászat

A tervezési terület 500 m-es körzetében ipari tevékenységet, bányászatot nem folytatnak. Csesznek Község közel két kilométerre található belterületén kisipari üzemek jellemzőek, melyek nincsenek hatással a védett természeti emlék körül kialakult tájhasználatára, a fa tájképi megjelenésére és káros környezeti terhelést nem okoznak.

4.5.5. Egyéb tájhasználat

Települési, mezőgazdasági, kertgazdasági, energetikai, közmű jellegű, honvédelmi és vízgazdálkodási tájhasználat a védett természeti emlék területén és 50 méteres környezetében nem található meg.

5. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK

A fa további megtartása, védelme és helyi jelentőségű védett természeti emlékként történő további fenntartása javasolt, amit az egyedi szépségű bükk kora, mérete, földrajzi helyzete és kultúrtörténeti jelentősége határoz meg.

6. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK

a) A meglévő főút nyomvonalának megtartása mellett a terület- és földhasználatot, a védett természeti érték érdekeinek megfelelően kell szabályozni a fa helyén és annak 30 méteres környezetében.

b) Idegenhonos fafajok és adventív lágyszárúak rendszeres eltávolítása a területről.

7. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK

7.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

További egészségügyi nyírás jelenleg nem indokolt. A fát fogyasztó szervezetek (pl. hangyák, madarak stb.) ellen teendő nem szükséges, hiszen ezek éppen a vizsgált egyed habitat-fa státuszát erősítik. Az éghajlatváltozás és az aszály ellen a fa környezetében nem tehetünk semmit. A közút sózásának tiltása sem lenne életszerű és célravezető, hiszen a fa túlélte az elmúlt évtizedekben intenzívebben alkalmazott téli útkarbantartást. Hagyjuk a fát szép csendben, a következő évtizedekben megöregedni és a lassú pusztulás útján járni.

A fa élőhelyének védelme és életterének kibontakoztatása érdekében a törzstől számított 20 méteres sugarú körben a cserjék rendszeres (min. kétévente) történő irtása javasolt.

A fa védelme érdekében a lelőhely 30 méteres környezetében az erdőművelés és a véghasználat során a fákat a védett természeti emlék felé dönteni tilos.

A talaj felső rétegének védelme érdekében a fa felszíni koronavetületének területén (kb. 15 m sugarú kör) tilos a gépjárművel és erdészeti munkagépekkel történő közlekedés.

7.2. Fajok védelme

Külön fajvédelmi intézkedést a védett természeti emlék környezetében található növény- és állatfajok egyike sem igényel, azonban a védett állat- és növényfajok érdekében meg kell akadályozni a potenciális környezetszennyezést.

7.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek

A védett természeti emlék tájtörténeti és egyben kultúrtörténeti értéket képvisel, ezért jelen állapotban történő további megőrzése kívánatos.

7.4. Látogatás

a) A védett természeti emlék területe korlátozás nélkül látogatható.

b) A természeti emlék felkeresése során a 82. sz. főút közelsége miatt maximálisan be kell tartani a közlekedési szabályokat. Parkolni a fa mellett a főút padkáján tilos. A gyalogosan közlekedők a főút forgalmát nem zavarhatják meg.

c) Kijelölt tűzrakó hely nem létesíthető, azon kívüli területeken is tilos tüzet gyújtani!

d) Kültéri bútorok, esőbeállók és egyéb berendezések nem helyezhetők el.

7.5. Kutatás, vizsgálatok

A védett természeti emlék helyén és környezetében nincs olyan növény- vagy állatcsoport, amelyek kutatására feltétlenül szükség van, azonban a fa állapotának ötévenkénti felülvizsgálata javasolt.

Tudományos kutatás a fa habitusán, valamint annak területén (a fa 30 méteres környezetében) az illetékes természetvédelmi hatóság (tehát a jegyző) engedélyével, részletes kutatási terv benyújtásával történhet. A kutatás eredményeit tartalmazó jelentés egy-egy példányát a kutatást végzőnek el kell juttatnia a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság és az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeum részére.

7.6. Terület- és földhasználat

A védett természeti emlék 30 méteres környezetében:

a) Új építmény elhelyezése tilos.

b) A területen vadászati és vadgazdálkodási létesítmény elhelyezése és a vadetetés tilos.

c) A területen nem folytathatók olyan technikai sportok, amelyek a természeti és táji értékeket károsíthatják.

7.7. Természetvédelmi infrastruktúra

A fa mellett a Természetvédelmi hatósági táblák című MSZ 20363:2010 hivatkozási számú Magyar Szabványnak megfelelő, hatósági táblát („Helyi jelentőségű védett természeti emlék") kell kihelyezni, és gondoskodni kell fenntartásáról. Egyéb természetvédelmi infrastruktúra elhelyezése szükségtelen.

7.8. Erdők kezelése

A fa környezetében üzemterv szerint folyik az erdőgazdasági tevékenység, melynek változatlan formában történő további folytatása javasolt. A fakivágások során a dőlés közbeni sérüléseket elkerülése érdekében különösen ügyelni kell arra, hogy a védett természeti emlék felé 30 méteren belül fát ne döntsenek.

A Gerendavágási Öreg Bükkfa védelme érdekében, a faegyed 30 méteres körzetében az erdőgazdálkodási tevékenységek (fakitermelés, véghasználat, erdőművelési munkák, gyérítések stb.) során biztosítani kell azt, hogy a faegyed körül mindig megmaradjon olyan korú és méretű erdő/faállomány, amely képes a faegyed törtsének árnyékolására, valamint az esetleges széltörések ellen is védelmet nyújt. Véghasználat során legalább 30 méter sugarú körön belül szükséges az idős erdőállomány fenntartása.

Bruckner Attila
okl. táj- és kertépítészmérnök
táj- és élővilág-védelmi szakértő (SZ-TjV, SZ-TV)
Nyilvántartási szám: Sz-043/2009.
Telephely: 8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.
Postacím: 8230 Balatonfüred, P. Horváth Á. u. 49.

Balatonfüred, 2025. március 18.